



## GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.



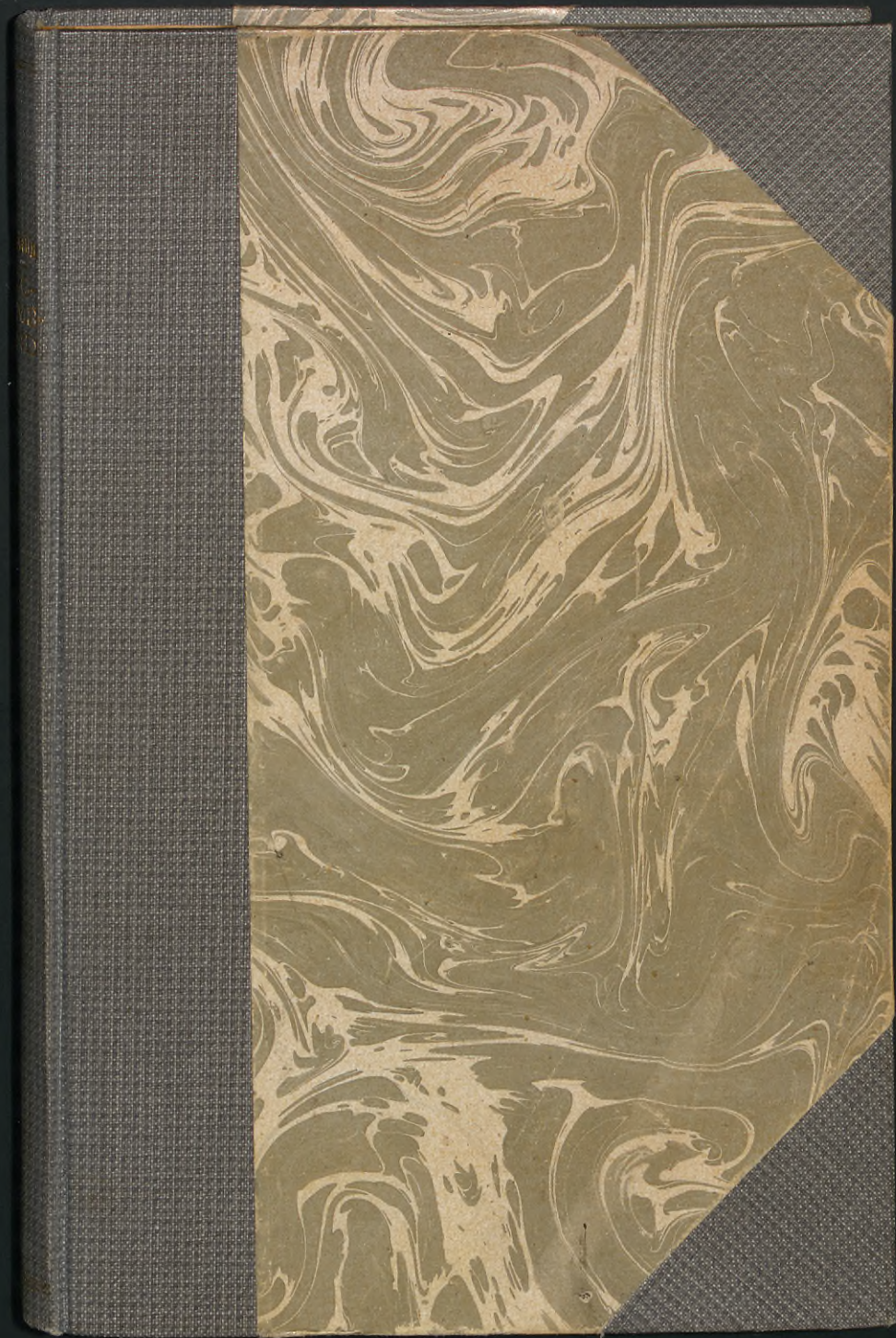
GÖTEBORGS  
UNIVERSITET



LUNDS  
UNIVERSITET

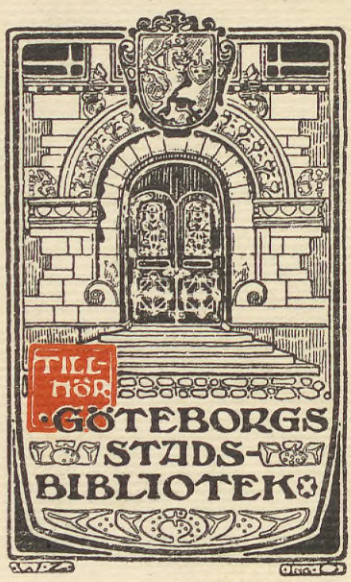


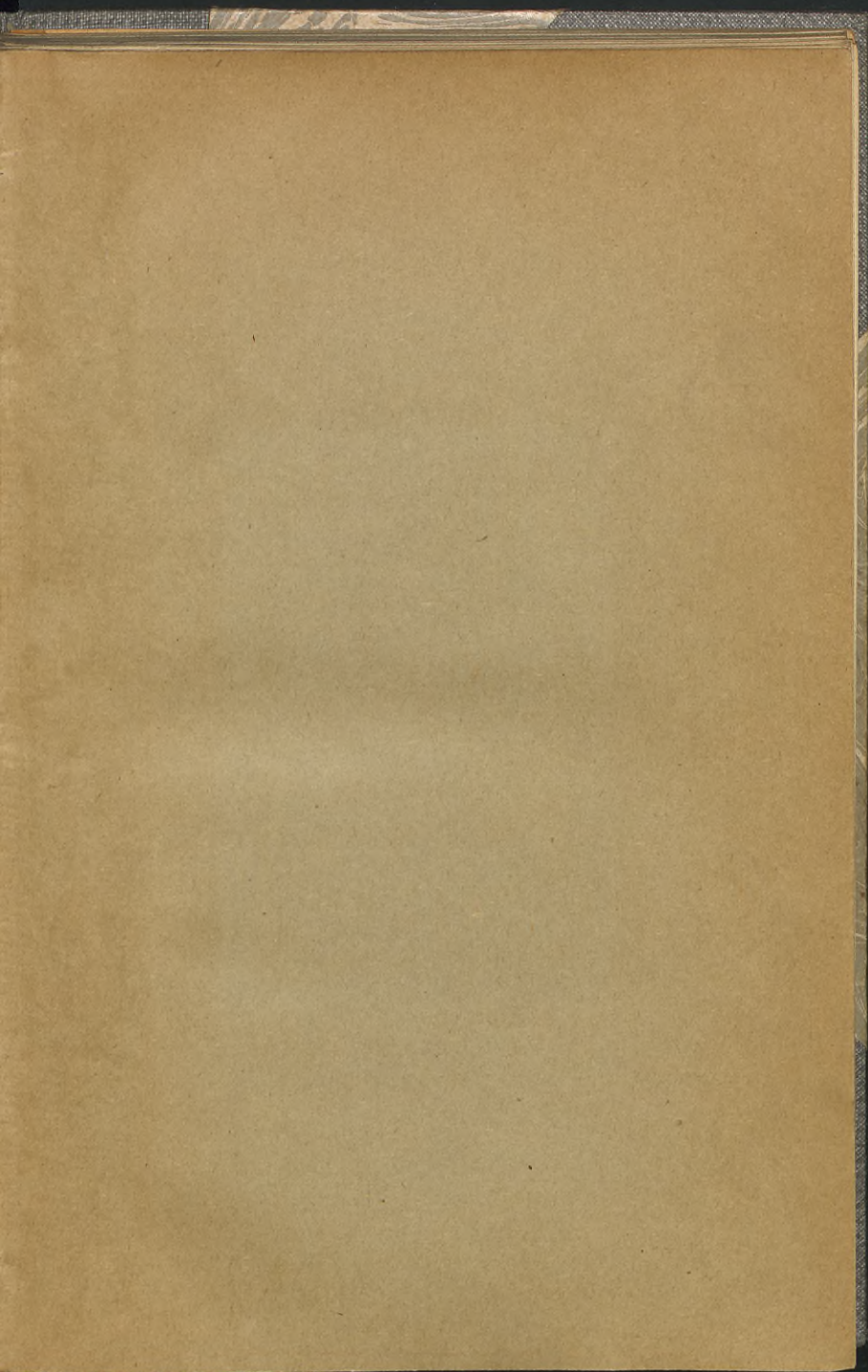
UPPSALA  
UNIVERSITET



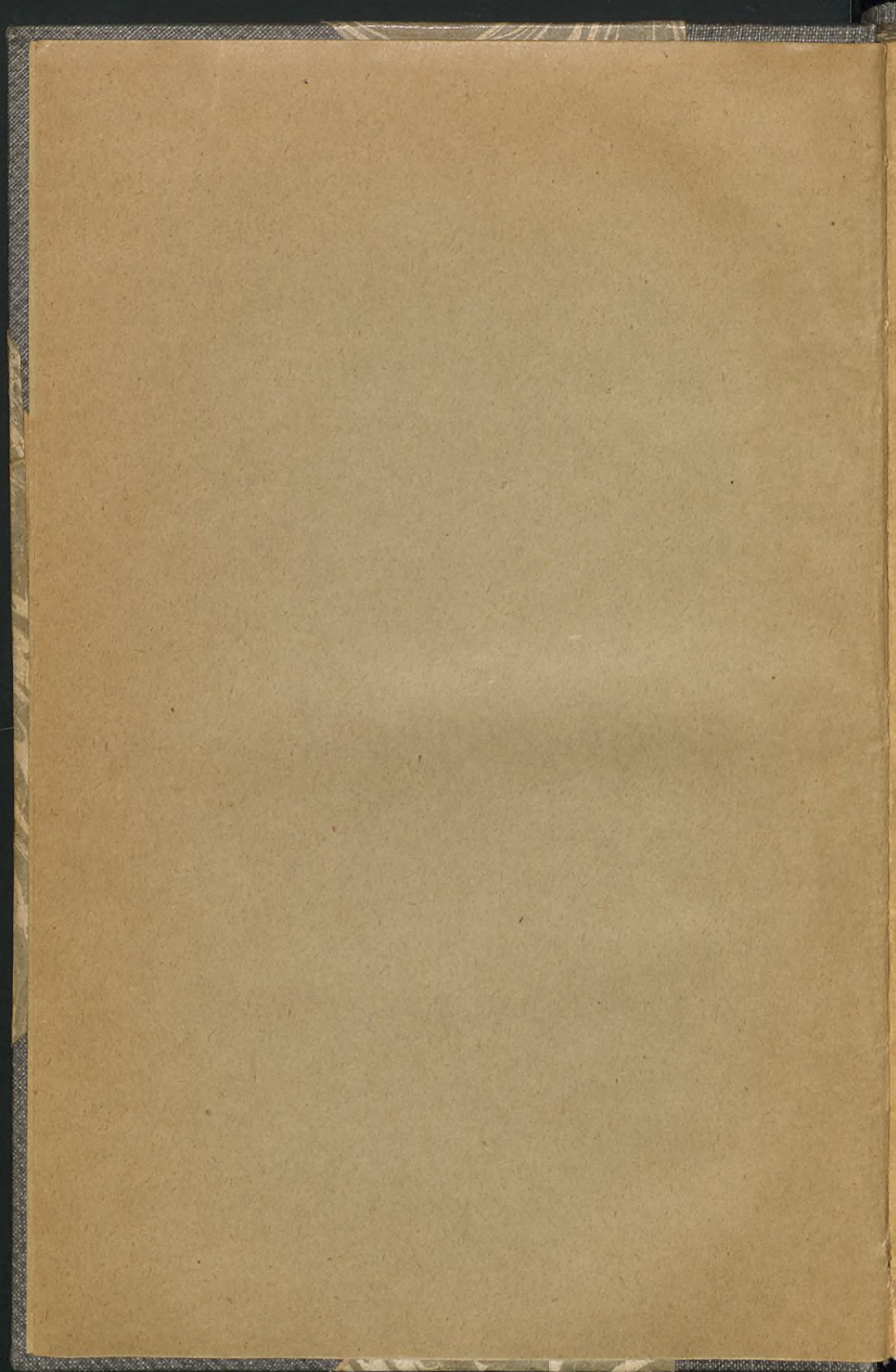


127  
de









**R** EALISTISKA BERÄTTELSE  
AF YNGRE SVENSKA FÖRFATTARE

2

**UNGDOMSSYND.**

A F

Atterdag Wermelin.

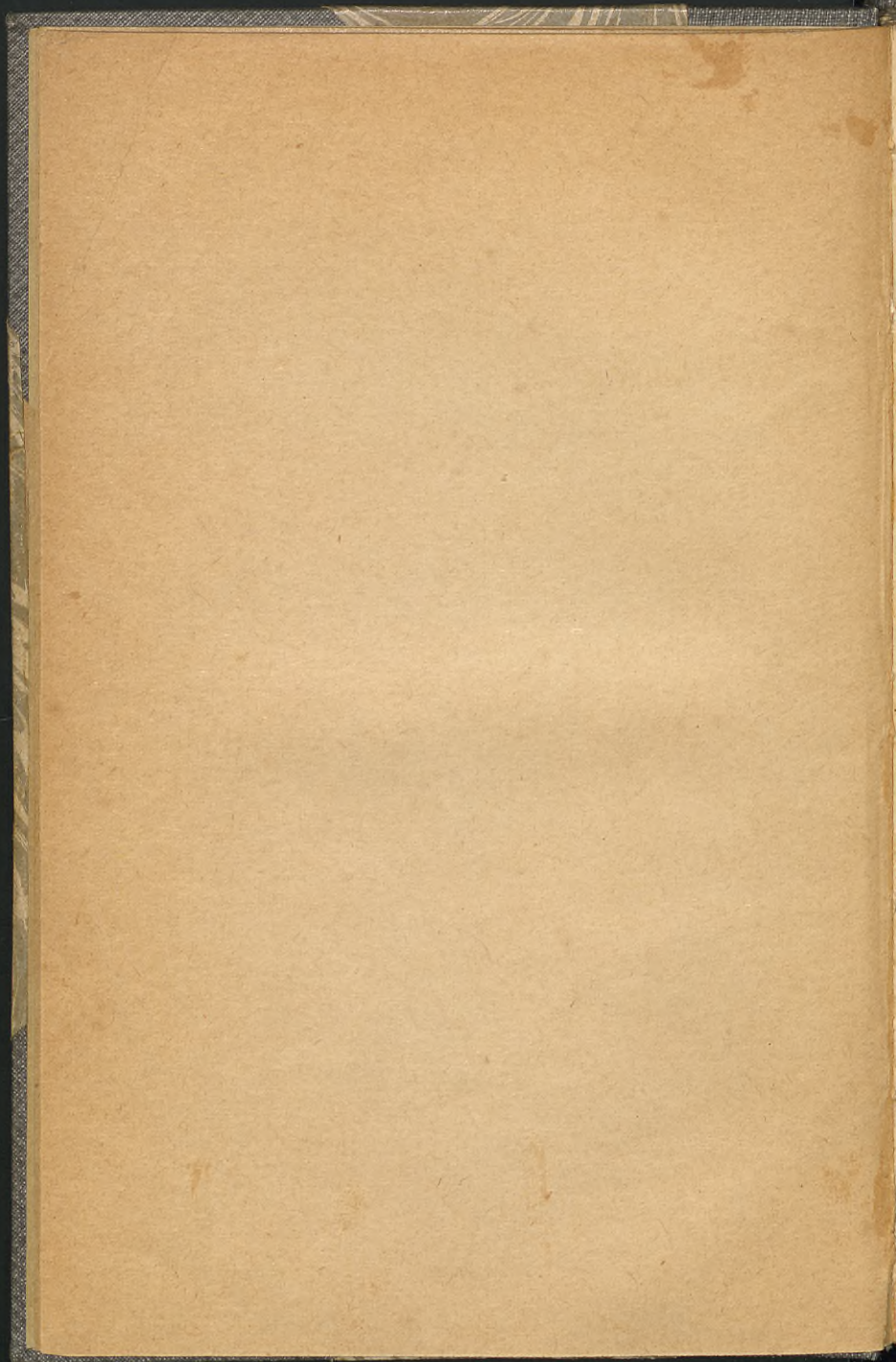
PRIS:

1 Krona 75 öre



**S** T O C K H O L M  
BOKFÖRLAGSFÖRENINGEN SVEA





REALISTISKA BERÄTTELSE  
AF YNGRE SVENSKA FÖRFATTARE.

---

II.

UNGDOMSSYND.

AF

ATTERDAG WERMELIN.



STOCKHOLM 1885.  
BOKFÖRLAGSFÖRENINGEN SVEA



REALISTISKA BERÄTTELSEER  
AF YNGRE SVENSKA FÖRFATTARE

---

II

UNGDOMSSYND.

AF  
ATTERDAG WERMELIN.

STOCKHOLM 1885.  
HÖRSKAPSBOKHÅNDLINGS FÖRLAG

Såsom inledning till föreliggande arbete torde följande af författaren hållna föredrag »Om konventionel och naturlig anständighet» lämpligen kunna tjena.

Jag tänker mig anständighet och sedlighet som den formella och reella sidan af samma sak. Anständigheten skulle då bli detsamma som våra filosofer menat med värdigheten och behaget, således det för åskådaren tilldragande, det oreflekterade decorum, som med nödvändighet åtföljer allt sedligt.

Detta är den *naturliga* anständigheten. Men den *konventionella* är någonting helt annat. Under det den förra framgick omedelbart ur människans moraliska inre, är den senare en yttre regel, som man ställer sig till efterrättelse. Den ena är frihet, den andra slafveri. Då den naturliga anständigheten är en form med det sedliga till innehåll, är den konventionella en form utan innehåll — eller kanske rättare en form, som står i så lösligt förhållande till innehållet, att den kan passa lika väl att kläda på osedligheten som sedligheten.

Den konventionella anständigheten innefattar



man tänka sig en biskop som gymnast? — Tror ni inte, att fåren skulle uppröras i sitt innersta, om de viste att deras herde kunde gå på händerna eller klättra i lina? Och dock är det väl intet väsendtligt för högvördigheten att ha dåliga armar och ben samt en styf, otymplig kropp? — Om en prest komme upp på predikstolen utan den vanliga ornatens, så kunde det väl hända, att man på alivar toge kappan af honom. — En kolportör af den rätta ältan skulle anse sig evigt fördömd, om han toge på sig kappan och krage. Gud tycks vara noga i toiletsaker.

På det religiösa området kan man alltid vara säker på att träffa den värsta, den inskränktaste ofördragsamheten. Den ena sekten tror, att den andras ceremonier äro raka vägen till helvetet. Då Frälsningsarmén först kom hit, blef en af dessa »minsta små» förargad och skref i tidningarne om »det för ett sant kristligt sinne stötande sätt, hvarpå armén gick till väga». Samtidigt hörde jag en person i Frälsningsarmén beklaga sig öfver det stela och döda sätt, hvarpå Gud dyrkades i Domkyrkan. Hon — ty det var en qvinna — var säker på, att det var djefvulens verk alltsammans. Ett par dagar efteråt hörde jag sägas, att armén var ett nytt försök af djefvulen att krossa kristendomen. Han hade förut sökt kufva den, nu ville han karrikera den och sålunda dräpa den genom löjets makt.

Tänk om någon följde sin far till grafven i grå kläder! — Tror Ni inte, att klädernas färg skulle finnas bevisa: t) att han hade ingen re-

ligion, 2) ingen moral, 3) intet hjerta och 4) att män aldrig kunde bjuda honom till sig? — I vårt land är det oanständigt att gå barbent. Hade vi haft Ugandas klimat, är det troligt, att vi stenat den förste, som anlagt byxor. Vid simuppvisningar kan man stå naken på ett högt torn inför allt folket. I hvardagslag skulle fromma sinnen ta anstöt, ifall man ginge barfota öfver gatan. — Denna brist på konsekvens i regleringen antyder den fullkomliga bristen på förnuftiga grunder att gå efter, och i sjelfva verket torde ingenting vara så fullkomligt renons på förnuft, så hänsynslöst godtyckligt som den konventionella anständighetens lag.

Lägg nu tillhoppa det som i allmänhet anses oanständigt bland människorna utan att vara det, det som är oanständigt hos de olika folken och det som är oanständigt för det eller det könet eller ståndet; lägg säger jag till människosläktets allmänna inskränkthet de olika folk-, religions-, klass- och könsskrankorna och ni har för er hela denna summa af intigheter, som man tror vara storheter, — Ni har för er fördomarnes öofverskådliga, ändlösa rad.

Ve er, om ni bryter mot någon af dessa makter, som råda i vädret bland ert eget folk. Ni blir utstött, fredlös. Den allmänna förargelsen skall drabba er, den allmänna förargelsen, som är hvardaglighetens, flackhetens, ytlighetens skräm-buse, hvarmed den söker lägga band på individernas egendomlighet och utsläta deras preglade drag. Man säger, att det för ett lugnt samlifs



skull är nödvändigt att människorna rätta sig efter hvarandra. Men jag kan icke gå in på, att man för lugnets skull bör offra friheten, upplysningen, skingrandet af fördomarnes mörker. Har någon klart för sig, att den eller den sedvänjan är för trångbröstad, är ett ofullkomligt uttryck för moralen, så må han bryta den, upplysa de okunnige — och ta emot stormen. Människorna måste lära sig att icke så lätt bli förargade. Förrän de det gjort, skall samlifvet aldrig bli lugnt.

Det är en tröstlös syn, hur folk immerfort äflas att vara apor. En kraftigare individualitet bryter sig småningom — genom hugg och slag — fram till att bli tolererad; men knapt har han fått tillåtelse, att vara sig sjelf, förrän tusen rusa efter och vilja vara han. Han har endast vunnit sin sjelfständighet för att sjelf bli en typ, en form, i hvilken andra individer, de svagare *sträfva* att ingjutas, och de starkare med våld skola inpressas. Så ser det ut i samfundslifvet. Här behöfvas karakterer — i vår tid mer än fordom, ty de gamla formerna brista sönder, och nya, vidare skola bildas.

Jag vill dröja några ögonblick vid en särskild art af konventionaliteten, en särskild fördom: pryderiet.

Pryderiet är den mer eller mindre civiliserade människans obenägenhet för att kännas vid sin kropp med alla dess delar, organ och förrättningar.

gar. Pryderiet döljer det naturliga och *troris*g  
dölja någonting skamligt. *Det är bekant*. Det är långt.

Hur har nu en sådan missuppfattning kommit in i medvetandet? Hvarför har det till exempel blifvit omöjligt att i hyfsadt sällskap utsäga namnet på vissa delar af vår kropp och deras förrättningar? — Det finnes en naturlig förklaringsgrund, och den må gerna få gälla allt hvad den kan: somliga af dessa förrättningar göra ett oangenämt intryck på sinnen, i följd hvaraf deras namn och deraf väckta idéförbindelser och reminiscenser undvikas. Men detta förhållande kan ingalunda vara nog att förklara det ytterligt rigorösa förbud, som hindrar oss att nämna dessa ting. Finnes ingen annan grund skulle det åtminstone icke vara omöjligt att — på förekommen anledning — tala om dem. Hvilken är då denna grund?

De flesta af dem, till hvilka ni riktar en dylik fråga skola svara: dessa ting tillhöra den lägre, djuriska sidan af vårt väsen, med hvilken vi icke alls böra befatta oss. Jag nöjer mig icke med detta. Den ders »lägre, djuriska sidan af vårt väsen» är enligt min tanke icke så låg, icke så djurisk — utan rätt mänsklig. Föraktet för den ena halparten af oss kommer väl — om man ser bort från andra möjligen bidragande orsaker — af en öfverdrifven idealism i uppfattningen eller kanske ännu mer från det strängt asketiska elementet i den herskande religionen. Asketismen i sitt värde — men när den rent af betraktar materien, ö särskildt människokroppen



som det ondas princip går den säkerligen för långt. Det är bekant, att den ifrande fromheten gjort detta i långliga tider. Medeltidens asketer sågo i sin kropp en djefvul, som måste späkas och gisslas, all sinnenas lust var för dem synd. Ja, allt ifrån Pauli dagar, hvilken »såg en annan lag i sina lemmar» och Origenes', som med ett snitt befriade sig från den andra lagen, har man föraktat och misshandlat sin kropp. Alla köttets böjelser ha betraktats som onda i och för sig. Man har himlat sig inför det naturliga utan annat skäl än att det var naturligt.

Ett sådant betraktelsesätt var icke egnadt att förskaffa vår kropp aktning. — Man har också haft ett annat, en motsatt öfverdrift: det har då och då funnits en cyniker, hvilken icke på minsta vis velat undertrycka eller neka att vidkännas sin sinnlighet; tvärtom har han dragit fram den i tid och otid, äflats att dväljas och hafva sin tillvaro i den, göra den till sitt allt, men i hvilken afsigt? — Jo den, att få nedsätta, smutskasta, förlöjliga sig och sitt slägte.

Vår tid känner ett annat sätt att betrakta och behandla människokroppen: det kärleksfulla och aktningsfulla studiet. Den vet, att naturen är stor och outgrundlig i allt, beundransvärd i det stora som det lilla, beundransvärd i vår egen kropp. Att allt begripa är att allt förlåta, och sedan vi börjat begripa köttet, ha vi förlåtit, nej ärat, beundrat det.

Den strängaste arten af pryderi är det, som existerar mellan de olika könen. Könslifvets alla

förhållanden äro ett *noli me tangere*, och det fins ingenting, som så lätt stämplas som oansändigt som ett öppet språk i afseende derpå. Se på ett sällskap blandadt af män och kvinnor! Det är alltid ett visst område, in på hvilket samtalet aldrig får förirra sig. Och detta område ligger oss dock så nära in på lifvet, att våra tankar äro der — rätt som det är. Om vi icke från barndomen voro så vana att undertrycka hälften af hvad vi mena, så inlärd, intvungna i denna gagnlösa förställning, så skulle det aldrig lyckas att med samma genomförda skicklighet som nu hålla oss på föreskrifven neutral mark.

Må man säga, hvilka grunder pryderiet kan återopa för sin tillvaro! Hvarför t. ex. det allmänna förnekandet och himlandet inför den naturprocess, som allt lefvande har att tacka för sitt upphof? Skulle vi inte — män och kvinnor — med fullkomligt bibehållen sedlighet kunna vidgå detta faktum inför hvarandra? Och se hvarandra lugnt i ögonen, när vi utsäga ordet »afla» — på samma sätt som om vi sagt »fönster» eller något dylikt? Kanske ställes frågan bäst så här: kunna en man och en kvinna på förekommen *osökt* anledning — naturligtvis icke af ett specielt sinnligt intresse — leda hvarandras tankar in på detta ämne, utan att en rörelse af kätja behöfver väckas? — Frågan är redan besvarad af erfarenheten. Det har skett tusen gånger t. ex. i naturvetenskapligt intresse. På anatomisalarne sitta unga studenter och studentskor bredvid hvarandra och dissekera människokroppens alla delar.



Det har alltid visat sig, att pryderiet fallit bort mellan mera tänkande män och kvinnor. Återstår det önskningsmålet, att alla blefve tänkande.

Men för ungdomens skull — säger ni — bör man icke tala om dessa saker; man bör vänja den att tänka så litet som möjligt på dem, emedan det väcker begären. Heliga enfald! Tror ni inte, att begären äro vakna ändå? — Könslifvets hemligheter, passionernas tillvaro och verkningar kunna icke genom den mest fulländade och obrottsliga förtegenhet döljas för en människa — så framt hon nemligen är utrustad som en människa. Denna historia berättar sig sjelf. Det är så regleradt af naturen, att begären vakna vid en viss ålder, att de föda tankar och tankarne åter begär. Ingen människa undgår sin kamp, på hvars utgång hennes framtida välfärd beror. Har slaget stått, och är segern vunnit så tål nog segraren vid att höra talas om det naturliga. Och säkert har förtegenheten och hemlighetsmakeriet icke räddat en enda kämpande, som dem förutan skulle gått förlorad. Han har säkert icke förmått att rikta sina tankar mindre på det, som han märker är en intressant ömtålighet hos alla, än han skulle kunnat göra på en sak, den hvar och en behandlat likgiltigt. Det allmänna pryderiet är i sin öfverdrifna ängslan direkt påpekande.

Man säger, att kyskheten och blygsamheten, i synnerhet hos kvinnan såras genom öppet språk i detta afseende. Hurudant idealet af en ung

— märk det — giftasvuxen flicka är visar C. D. af W. i en kritik. Jag beklagar, att jag inte kan anföra stället i sin helhet, ty det är en *perla*. Han beskriver, hur hon sysslar stilla i hemmets frid — på ett mycket tilldragande sätt, medges — lydande far och mor. Mycken bön och sång hör vist också till, nå derom är ingenting att säga; men — nu kommer det. »Någon gång genombäfväs hon af en aning om kvinnans bestämelse». Och så kommer naturligtvis friarn på bestämd tid, äfven han genombäfvad af en aning. Detta måtte vara det sannskyldiga pryderiet. Att endast någon gång få genombäfväs af en aning om i stället för att klart och bestämdt fatta, hvad man är till för! Och tänk sen att ställa upp en flicka med så trög fantasi, så litet eld och lif i kroppen, att hon aldrig tänker en tanke om kärlekens mysterier, blott någon gång kan genombäfväs af en aning, att ställa upp — säger jag — en sådan död, ointressant thevattensfröken som ideal i stället för att ta en intelligent flicka!

Jag ger inte två styfver för det Wirsénianska idealets kyskhet. Jag älskar en utaf annat slag. En kvinna, som *har* passioner och *vet* det och tillika *vet*, att hon kan styra dem, den är kysk. Hon står också öfver pryderiet, ex. mrs Annie Besant.

När jag yrkar på ett öppet språk, på ett fritt oförskräckt vidgående af allt naturligt, så har jag dermed icke yrkat på ett rätt, snuskigt språk och dito behandlingssätt af det naturliga.



Att önska naturlighet och sanning i umgänget mellan de båda könen är — och detta kan aldrig nog betonas inför de fördomsfulle — icke det samma som att önska råhet och fräckhet. Det är mitt hopp, att vår uppfattning af de sexuella förhållandena skall undergå en total förändring, så att de förlora denna karakter af onämbar vidrighet, som pryderiet, intet annat än det gett dem. När denna förändring försiggått, skall det bli lika sällsynt att få höra en plump, knoddaktig qvickhet om dessa ting som om t. ex. en vacker landskapstafla.

Under nuvarande förhållanden, med den uppfostran och föreställningssätt, som den nuvarande generationen eger, är pryderiet delvis berättigadt. Det är klart, att många finnas, som icke kunna kasta af sig de artificiella bojorna, helt enkelt därför, att de aldrig skola kunna lära sig begripa skilnaden mellan råhet och naturlighet. Anden gör dem icke fria, och därför kunna de icke rättsligen bli det. Men de, som förnimma hvad sanningen tillhör, de ha här en mission att utföra. Deras oförskräckta naturlighet skall bli en helsosam protest mot de öfriges förkonstling och onatur, en varning till eftertanke — hvilket behöfs.

Äfven om en annan art af konventionalitet än pryderiet torde här vara rätta stället att säga några ord. Det är *skenets anständighet*. Pryderiet var ett döljande af sådant som icke behöfver döljas, *skenets anständighet* är döljandet af det verkligt skamliga, det onda.

Vi upprätthålla alla i mer eller mindre mon ett sken gent emot nästan. Somliga ha mer att dölja, andra mindre. Särskildt har den lastbare alltid en stygg afgrund, i hvilken han icke vill låta någon utomstående blicka ned. Och han harmas, om någon icke desto mindre gjort det.

Samhället har sina fel och lyten såväl som den enskilde, stygga fläckar, som måste öfverskylas, sårbara punkter, som måste skonas. Samhället *fordrar* detta och harmas likasom den enskilde, så snart det känner sig träffadt.

Har nu det bevarade skenets lag något berättigande? — Och hvilket? — Äro vi skyldiga det en ovilkorlig lydnad?

Sträfvandet att *synas* bättre än man är — skenheligheten — kan aldrig, vare sig den framträder hos den enskilde eller hos samhället tillvinna sig något erkännande. Skenet i och för sig har intet värde. Att ta bort skenet d. v. s. att blotta det skamliga kan sålunda icke *ensamt* vara orätt.

Nu är det emellertid sant, att blottandet af det skamliga *ofta* härleder sig ur en eller annan dålig bevekelsegrund eller ond afsigt, t. ex. hjertlöshet, inhumanitet. Att röra vid den enskildes ömma punkter och dra fram hans laster inför andra vore inhumant. Man torde därför kunna uppställa som regel, att den enskilde bör få ha sina svaga sidor i fred.

Men en dylik skonsamhet är man ingalunda skyldig samhället, då man äfven genom den allra största offentlighet aldrig kan komma längre än



att inför samhället blotta samhällets fel d. v. s. man gör någonting motsvarande det att öppna den enskildes ögon, så att han bättre ser sina egna fel, hvilket icke kan kallas tadelvärdt.

En annan dålig bevekelsegrund, ur hvilken blottandet af det skamliga ofta härleder sig är fräckheten.

Lasten är till sin natur mörkrets barn; dess kinder äro höljda af blygselns rodnad och dess hjerta fullt af räddhåga. Men den kan också få en annan karakter: den kan framträda oförsynt, peka på sina fläckar och säga: »så här lefver jag. Detta gör jag på trots». Då lägger den fräckhetens synd till sitt öfriga skuldregister, fräckhetens, hvilken alltid bör mötas af ovilja och under vissa förhållanden af straff. Och hvarför? Ty fräckheten innebär en fordran på erkännande, på rätt att lefva lastbart. Detta måste tillbakavisas. Lasten bör hålla sig i mörkret; dagsljuset legaliserar, och det onda får icke bli legaliseradt. Hur illa det går, när det onda blir legaliseradt, det visar slafveriets historia, tyrannernas, krigens historia.

En tredje dålig bevekelsegrund till att blotta det skamliga är afsigten att locka och förleda. Detta är den sämsta af alla. Att skildra en last med dess ruinerande njutningar i syfte att bringa den oskyldige på fall — det fins inga ord nog skarpa för att brännmärka sådant efter förtjenst.

Emellertid kan man äfven i moralisk afsigt blotta det skamliga. En läkare kan t. ex. skriva en bok om könssjukdomar i afsigt att utbreda

kännedomen om, hur dylika skola botas; en samhällsreformator han skildra lasten i afsigt att föreslå åtgärder mot de missförhållanden i samhället, hvilka enligt hans åsigt äro lastens orsak.

— — — — —

Litteraturen har i våra dagar emanciperat sig både från skenets anständighet och från pryderiets lag. Det är icke någon ny företeelse. Realism och naturalism ha förekommit förut i konsten, och dylika riktningar, hvilka sätta sanning och verklighet till sitt högsta mål, kunna aldrig göra sig gällande, utan att träda skenet och pryderiet för när. Men äfven den rättrognaste idealism har icke kunnat hålla sig fri från dylika synder, så vidt det varit något bevändt med den. Och det är lätt förklarligt: skall konsten vara människolifvets spegel, så *kan* den icke visa oss idel kastratfigurer.

En form, under hvilken man i långliga tider hållit till godo med de mest vågade framställningar, är humorns. En liknelse! — Ett barn är sjukt och modern har en gång gifvit det ett illasmakande läkemedel. Barnet vägrar sedan envist att ännu en gång ta en sked af samma läkemedel. Då hittar modern på en list: hon klistrar ny etikett på flaskan, och barnet tar in. Sammalunda ha författarne — och recensenterna, som vilja göra publiken bekant med författarne — fått göra. För att folk skall ta in Shakespeares scener mellan Falstaff och Dortha Slitlakan, har man satt på dem etiketten humor.

Men — och nu kommer realisternas stora



brott: *de* vilja icke ha någon dylik falsk etikett. Ta de sig för att skildra det vidriga, så är det icke för att få stå och skratta åt det med den utskrikna tåren i ögonvrån. De tro icke sin uppgift vara att säga lustigheter öfver eländet och på samma gång låta tåren i ögat vara en reservation mot den ofördelaktiga uppfattning läsaren möjligen skulle kunna få af *deras* moralitet. De vilja icke på minsta vis ställa sig emellan läsaren och boken. Det lifvets dystra allvar, som gripit dem sjelfva med en sådan öfverväldigande kraft — det vilja de meddela åt läsaren. De önska, att taflan må få stå der i hela sin fruktansvärda sanning och nakenhet. Och göra det intryck den kan utan några kommentarier.

Skola de nu ha rätt att på detta rättframma vis upprulla lifvets sceneri? — Skola de ha rätt att bryta mot skenets lag d. v. s. framställa det skamliga ohöljdt och mot pryderiets d. v. s. framställa det naturliga lika ohöljdt? — För min del måste jag svara: ja, och jag tror icke att några grundade invändningar kunna göras här emot.

Man kommer ideligen med denna: men ungdomen då, skall dess fantasi orenas genom läsningen af sådana retande skildringar, som nu för tiden Zola och andra prestera? — Jag har ingenting att svara härpå annat än hvad som blifvit sagdt förut: hvar och en måste kämpa sin kamp, innan han vinner. Sinnligheten är en eld, som *kan* förtära menniskan. Men det är ett

faktum, att vi måste lära handskas med denna eld. Hvar och en som inte kan det, blir ovilkorligen bränd. Om man säger: den, som aldrig läst några glödande liderlighetsmålningar, han har likväl lättare att gå igenom sin kamp än den, som gjort det, så svarar jag: detta kan vara sant — i somliga fall, i andra, de flesta deremot icke.

Hur gossar sins emellan uppfostra hvarandra, är en känd sak. Kanske är det bättre bland flickor, men hvad gossar beträffar, torde det icke vara förmätet påstå, att den som icke får reda på mer stygga saker af kamrater än han finge, ifall han läste hela Zola och Daudet — den är ett undantag. Det förefaller för ofrigt underligt, att man varnar för somliga böcker, i hvilka det här och der finnes ställen, som reta sinnligheten, men icke desto mindre sätter en annan precis lika beskaffad i händerna på ungdomen och uppmanar till så flitig läsning och begrundning deraf som möjligt. Jag menar bibeln. Om någon tror, att realisterna i vår tid äro ensamma att framställa det skamliga eller i allmänhet det sinnligt retande, så må han läsa Genesis kap. 19 och 38 om Lot och Juda jemte deras nära släktingar, Hesekiel kapitlet 23, Salomos höga visa m. m. m. m. Tror ni, att ungdomen i allmänhet inte tar reda på sådana ställen? — Alla de uppräknade minnes jag ifrån min skoltid, och mins mycket väl, att det icke var i någon from sinnesstämning jag läste dem



tillsammans med mina kamrater. Kanske en och annan som läser dessa rader kunde tala om det samma ifall han ville.

Äfven om det medgäfves, att hvarje ny bok af retande innehåll är en ny fara *för de svage*, och att det följaktligen vore lyckligt för dem ju färre farliga böcker som funnes, så vore dermed icke författarnes skyldighet att icke skrifva sådana bevisad. Man måste komma i håg, att literaturen är till för *män* och *qvinnor*, icke för barn eller stackare. De svage, de som icke kunna använda bildningens och upplysningens verktyg utan att gå under — de få göra det, omöjligt att hjälpa! Att säga, det den eller den skildringen i en roman måste urvattnas, göras mindre sann, mindre kraftigt affekterande, därför att en eller annan individ icke skulle tåla vid den, förefaller mig vara detsamma som att säga till en rakknifsfabrikant: hvilket ansvar! Ni skickar ut dessa farliga tingestar i tusental, och det är ju möjligt att en eller annan kan råka i händerna på ett barn eller en däre. För all del gör dem så slöa som möjligt!

Låt oss betrakta saken från literaturens egen synpunkt. Dess objekt framför allt romanens är människolifvet i *alla* dess former. Dess syfte — låt oss särskildt fästa oss vid romanen — att förklara allt det egendomliga hos människorna, att lära oss begripa hvarandra. Skulle den konstnär, som hvar gång han rörde penseln fråga sig: nej, går det *an* att bruka denna färg? Att låta detta djerfva drag stå? — Och

så ströke ut det, förkastade fläkten, den oersättliga himlaskänk han erhöi i det bästa ögonblicket förkastade den i trots af, att det divinatoriska hos honom, det som gjorde honom till konstnär, bar honom vitnesbörd om sanning — skulle en sådan gå i land med sin uppgift? — Aldrig i tiden. Det har ännu ingen velat säga till en författare: somliga karakterer *får* du skildra, andra icke. Och det vore en dumhet att säga det. Lifvets fullhet och rikedom är den första, den oeftergifligaste fordran man ställer på ett konstverk, och en konstnärsbegåfning är rikare ju fler den kunnat uppfatta och återge af de tusen olika rollerna på världsteaterns skådebana.

Derföre vore det vansinnigt att vilja förbjuda en författare att framställa t. ex. en passionerad, sinnlig karakter, en utsväfvande man o. s. v. Men *har* han rätt att behandla en sådan, då har han också rätt att följa honom öfver allt, på hvilka vägar som helst, hvilka stationer han än uppehåller sig på; att visa honom i hvilken situation och hvilken affekt som helst.

— — — — —

Hvar och en af oss har säkert ofta sett en ung flicka skildras i den intressanta period af lifvet, då hon öfvergår till mö. Vi ha sett denna öfvergång, hennes gryende känsla, den blyga, vaknande medvetenheten, detta unga blod, dessa lätta purpurskyar, som vid obetydligaste anledning öfverfara de finhylta kinderna, hela hennes värliga väsen ha vi sett tecknas med den finhet och det behag, som utmärker skalden. Men



kanske skänkte vi dervid aldrig en tanke åt eller bäfvade vi med en känsla af vämjelse tillbaka för det faktum, att denna knoppande qvinlighet var åtföljd af en ny månadlig yttring i hennes fysiska lif. Ha vi någonsin sett denna yttring framställd i en roman — här i Sverige? — Säkert icke, och mången torde mena, att detta icke heller är ett önskningsmål. Blefve detta nämndt, så förlorade den unga hjeltinnan i ett ögonblick all sin skönhet. — Detta är ett fåvitskt tal. Vore skönheten sådan, att den förflygtigades så fort man trädde den in på lifvet och toge med helheten och sanningen, då vore det föga bevändt med skönheten. Kan en ung flicka tänkas skön, endast så vidt man bortser från alla företeelser i hennes fysiska lif, då vore hennes skönhet för bräcklig — ja, då vore hon i sjelfva verket dömd till fulhet. Men det är lyckligtvis icke så illa. Skönheten består trots detta.

Det duger icke för en vanlig författare att ge sig in på skildringen af någonting sådant som detta; men för en Zola kan det gå an, för en man, som begriper naturen och därför, förlåter, ärar, beundrar densamma.

Har ni läst hans bok *La joie de vivre*? Der framställes en ung flicka inträdande i pubertetsåldern — och med hänsynslös naturalism. Jag försäkrar, att jag knappast läst någonting, som satt mig i extas så som detta ställe. Om ni stode framför en Venusbild af en stor mästare och bredvid er stode en ung, skön qvinna. Ni

fattade först med er hand kring statyens marmor-arm och sedan om den unga kvinnans och kände hennes puls. kände blodets forsar — det vore ju en skilnad? — Sådan var för mig skilnaden mellan den unga Pauline före och efter det förf. gifvit mig det nya draget af hennes karakteristik. Och han hade aldrig utan att framställa detta, d. v. s. i samband med kroppens öfriga utbildning och tillväxt kunnat ge en så lefvande, så hel bild af den förändring som försiggick med hjeltinnan. Ni skulle läsa det, ni skulle se, hur Z. skildrar alltsamman: den första barnsliga förskräckelsen, anskriet: oh ma tante, ma tante, c'est du sang! Je moeurs! — det återvändande lugnet, den nya aldrig anade känslan af att vara kvinna, tillfredsställelsen, stoltheten att vara det, de aningsfulla förhoppningarne, den spirande lifsglädjen — ja allt borde ni se skildradt af Zola.

Fransmännen förstå i allmänhet naturen bättre än vi och ha därför inte så förskräckligt ondt af pryderiet, den sanna kalkborgerlighetens dygd. De tillåta också sina författare att skildra en mängd saker som vi förbjuda våra. — I Stockholm får ni säga mycket, som man skulle stena er för i en småstad. Frankrike förhåller sig hvad pryderiet beträffar till Sverige som Stockholm till Skräköping.

Ett annat exempel på vårt svenska pryderi! Författarne ha rätt att föra tvenne älskande tillsammans men måste alltid lemna dem vid en viss punkt. Man må betänka, hur menligt detta



kan inverka på en roman, som likt all episk diktning har både rättighet och skyldighet att breda ut sig i episoder. Man får följa ett nygift äkta par till sängkammardörren — icke längre. I nästa rad helsar man god morgon på dem. Den innerligaste af alla episoder får icke tas med, *får* det icke — för den hycklande kälkborgerlighetens skull, den der, som var framme i Filipstad, då Bissens »Den vredgade Achilles» kom dit i Illustrerad tidning.

De som ständigt skrika öfver realisternas vågade skildringar af könsförhållanden samt på god tro antaga, att inga idealister och klassici gjort sig skyldiga till något liknande, dem skulle jag vilja hänvisa till Homers teckning af Ares' och Afrodites' äfventyr eller hans berättelse om, huru Here af Afrodite lånade »behagens gördel, i hvilken funnos öfvertalningens, den ljufva längtans och det förtroliga samspråkets makter» samt med dess hjälp söfde Zeus i Idabergets sänkningar — samt en *massa* andra ställen. Likaså till ett par af Goethes »Römische Elegien», Bruden i Korinth, för hvars öfversättande Snoilsky blef tagen i upptuktelse af högeligen moralisk kritiker.

Jag hemställer, huruvida icke det, som hos Homer försvaras med etiketten naivetet och hos Goethe med den beprisade plastiska kylan hos realisterna lämpligen skulle kunna försvaras med deras begär att få skildra *allt* och deras lätt förklarliga önskan att inte ha några luckor i sina arbeten. Detta tycks mig vara en temligen billig

begäran synnerligast som naiviteteten hos Homer väl inte är något annat än det intryck vi få af en skald, som inte har en aning om våra tiders patenterade uppfinning, att det är omoraliskt att berätta sådana saker, och kylan hos Goethe endast är hans nästan alltför fulländade konstnärighet. Om jag nu åter nämner Shakespeare, så ha vi ju ett ganska vackert klöfverblad stor-snillen, af hvilka ingen skytt att använda de färger han behöft. Jag har också ofvan anført bibeln. Det var icke för att klandra bibeln, lika litet som jag klandrat Homer, Goethe, Shakespeare och realisterna. De äro alla i sin goda rätt.

Ingen lifskraftig literatur var någonsin en snöping. Om den borgerliga dygdedisciplinen får rifva ut hvilka blad den vill ur författarnes arbeten, då skall det icke bli mycken must kvar i dem. — Nej, må vi fordra *ett* oeftergifligt af konsten: att den bjuder oss sitt starka vin outspädt. Det är till för dem, som kunna njuta af det utan att bli rusiga.

---



begär en svinnriggast som halvveten hos Homer  
 var inte är något annat än det intryck vi få på  
 de städer som inte har en smula om våra lidars  
 gatanerade upplanning. Att det är omöjligt  
 att berätta sådana saker, och kvitan hos Goethe  
 endast är hans bästa allier tillståndet konst  
 närighet. Om jag nu åter nämner Shakespeares  
 så ha vi ett fänska vackert kioverblad stor  
 snellen, så hvilka ingen skvitt att använda de  
 färger han behöf. Jag har också ofvån anhöf  
 bibeln. Det var icke för att kända bibeln lika  
 lif som jag kändat Homer, Goethe, Shakespeares  
 och realiteterna. De äro alla i sin goda rätt.

Änken häskligt licent var någon en  
 anging. Om den börgliga lygbedschapmen  
 förtriva ut hvilka blad den vill ut förläntas  
 arbeten, de skall det icke bli mycket must över  
 i dem. Nej, man är fördras ut oeffterligt ut  
 konsten: att den följt oss till starka vin ou-  
 spadet. Det är till för dem, som kunna njuta ut  
 det utan att bli trötta. —  
 vinstige och smärta. — ja det är till  
 lykliga och öfvermåttat för de i naturen  
 skiljare ut begåfning i sitt lif i något  
 kritiker.

Jag hemställer, huruvida icke det som hos  
 Homer försvaras med sticketta värdet och hos  
 Goethe med den bepröfde plastiska kvitan hos  
 realiteterna lämpligen skulle kunna försvaras med  
 deras begär att ut i ett sådant uttryck  
 förklarliga oss att icke på några ställen i  
 arbeten. Detta tycks mig vara en förtärlig tillig

## UNGDOMSSYND.



UNGDOMSSYND.

Gustaf Ek var endast tio år, då han kom i sin förmyndares hus. Han var en ljuslockig gosse med veka, drömmande ögon, som bildade en sällsam kontrast mot ett visst trotsigt eller surmulet drag kring munnen. Hyn var fin och blek men grunlad af små lefverfläckar på de magra kinderna, hela ansigtet ovanligt skarpt markeradt för att tillhöra ett barn. Från näsroten till närheten af mungiporna bildade sig lätt en böjd fåra, uttryckande smärta eller missbelåtenhet; det skulle ha varit grinighet, så framt han icke varit van att ständigt dölja och återhålla sina känslor.

Gustaf visste knappt hvad det var att leka; han hade aldrig haft några kamrater. Moderlös sedan flere år tillbaka, hade han tillbragt sin barndom i ett hem, som fördystrats genom den dagliga beröringen med en misstänksam och nervöst retlig far, hvilken kunde brusa upp äfven för den oskyldigaste yttring af barnlig liflighet och obetänksamhet å hans sida.

Brukspatron Ek hade i sin ungdom varit den gladaste bland de glade. Det berättades otaliga historier om hans vilda orgier och kärleksäfventyr. På gamla dar hade han, trött på lifvet



och människorna, dragit sig tillbaka till en mindre, ensligt belägen landtegendom, hvilken var allt, som återstod af hans en gång lysande förmögenhet. Och här var det som Gustaf sett dagen, och som han framlefst sina första glädjetomma år.

Handlande Bährman och Gustafs far hade varit intime ungdomsvänner men vid en mognare ålder blifvit åtskilde genom olikhet i lynnen och lefnadsvanor. Den lättsinnige brukspatronen hade dock alltid bibehållit en djup aktning för sin samvetsgranne och ordentlige vän samt flere gånger under de affärssvårigheter, i hvilka han råkade genom sitt ohejdade slöseri, dragit fördel af dennes praktiska blick och förutseende. Det var därför icke underligt, att han på sin dödsbädd utsett herr Bährman till förmyndare för den lille Gustaf, hvilken skulle bli lemnad ensam i verlden utan närmare släktingar och vänner.

Bredvid testamentet fann man en biljett, innehållande en enträgen begäran till herr Bährman att uppfostra Gustaf i sitt hus samt göra allt för att skydda honom mot de faror och frestelser, för hvilka hans far dukat under:

— Det är ett stort bekymmer — skref Ek — som jag här pålägger dig, så framt det verkligen är sant, att fädernas missgerning straffas på barnen. Skall min son gälda hvad jag brutit, så får han mycket att gå igenom. Jag har studerat honom här i vår ensamhet och vet, att han till råga på allt har ett olyckligt, inbundet humör. Gör hvad du kan, hvad i mänsklig för-

måga står för att ge fasthet och stadga åt hans karakter!

Herr Bährman var ingalunda förtjust öfver uppdraget. Hans egna barn voro redan upp-vuxna och hade lemnat hemmet. Den gamle affärsmannen fann sig föga tilltalad af utsigten att ånyo nödgas ikläda sig en uppfostrares ansvarsfulla rol. Naturligtvis skulle »pojken», så snart han vuxit upp, bli en vidlyftig sälle efter allt, hvad han hade att brås på. Det kunde nu emellertid icke hjälpas. Herr Bährman hade icke för allt i verlden velat undandraga sig uppfyllandet af sin afidne väns sista vilja.

Och sålunda kom då Gustaf in till staden.

— Det är en ovanlig gosse. Det blir be-stämndt en riktig tänkare af honom — brukade fröken Bährman, som skötte sin brors hushåll, säga om Gustaf.

Hon var en blid och vänlig gumma af den gamla genomhederliga stammen. Hennes korta, gråsprängda hår hängde ned i korkskruflockar vid öronen, och de blå ögonen sågo så mildt och trohertadt ut i verlden, som om de icke haft en aning om tillvaron af något som helst ondt. Och fröken Bährman — eller tant Maria, som Gustaf kallade henne — var verkligen så barnslig och oerfaren som det är möjligt för gamla, godhertade fruntimmer att vara. Hon hade gått igenom den hårda pröfningen af en



fyrtiofemårig flicktid, utan att den kunnat göra henne bitter eller misstänksam, samt var nu en stark ifrerska för allt kyskt och dygdigt. En flicka som fallit var säkert den enda varelse under solen, som hon icke skulle kunnat förlåta.

Gustaf var tant Marias förtjusning från första dagen han satte sin fot inom det nya hemmet. — Tänk, han springer aldrig sysslolös på gatorna med andra gossar! — brukade hon säga. — Man behöfver aldrig be honom läsa. Så fort han ätit, skyndar han upp på sitt rum och tar till boken, och går han någon gång ut, så promenerar han stilla och ordentligt för sig sjelf, som om han hade något viktigt att fundera på. Bährman säger ibland till honom, att han skall springa ut och leka med de andra barnen här i gården, men det gör han inte.

Gustaf var en aldrig sinande källa till förundran för henne. Hvilka stora och tankfulla ögon han hade! Det såg mången gång ut, som om han vore minst lika klok som en vuxen. Och så stillsam och sedig han var sen! Aldrig stälde han till några bullersamma upptåg i huset, aldrig spelade han några spratt, slog sönder porslinet eller var till obehag på annat sätt. Och fadern, som varit en sådan vettvilling! Det var alldeles förskräckliga saker, som tant Maria hört berättas om honom.

Gustaf hörde verkligen till de barn, af hvilka man icke har mycket besvär. Han begärde aldrig, att man skulle sysselsätta sig med honom samt kom aldrig och frågade eller bad om något.

Han kunde i timmar vara inne i ett rum, utan att man märkte honom. — Hvad tänker du på beständigt, du lille filosof? — sade fröken Bährman, när hon upptäckte honom om aftnarne, uppkrupen i det mörkaste hörnet af salsoffan eller liggande med armarne i fönstret, dold bakom ett blomsterbord. Men Gustaf antingen teg vid dylika frågor eller svarade »på ingenting», och fröken Bährman anförtrodde sedan sina väninnor, att den lille filosofen aldrig, inte ens för henne ville tala om hvad han tänkte på.

Så kom Gustaf in i elementarskolan. Tant Maria väntade sig underbara framsteg; men det stod skrifvet, att denne gosse alltid skulle på något sätt förvåna henne: efter första terminens slut kom han hem med underbetyg i de flesta ämnen. Tant Maria stod som fallen från skyarne och ville icke tro sina ögon, när hon läste: »icke fullt godkänd» — — — »icke fullt godkänd» en tre till fyra gånger på papperet. Men äntligen lyckades hon förklara saken: lärarne hade fattat hat till hennes stackars oskyldige gosse! — Ja, så var det, men vänta blott! Bara han kommit i högre klass och fått andra lärare, då skulle det bli annat af. Denna fröken Bährmans mening kunde sedan aldrig rubbas, trots det att Gustaf verkligen fick andra lärare men likväl fortfor att öfverraska henne med dåliga betyg vid terminsafslutningarne. Hon hade visserligen reda på, att han läste en mängd äfventyrsböcker och romaner, men att dessa kunde uppta honom till den grad, att han icke fick någon tid öfrig



för skolböckerna, föll henne aldrig in. För tant Maria fans det endast två slag af gossar: »snälla» och »elaka». De förre voro nödvändigt i besittning af alla tänkbara gossdygder, de senare hade idel skuggsidor. Och nu var ju Gustaf en snäll gosse. Det var klart att han då också måste läsa på sina lexor.

Tant Marias människokänedom spelade henne litet emellan ganska fula spratt — så nu med Gustaf. Han trängde i sjelfva verket till en saftigare och mera lättsmält själaföda än katekes och gramatik. Han använde alla sina sparpenningar till inköp af böcker, som frestade honom med sina titlar i boklådsfönstren, samt lånade dessutom af kamraterna. Det var mest indian- och sjömansberättelser men äfven romaner i synnerhet sådana, som afhandlade medeltiden med dess riddarseder och kärleksäfventyr. Af dylika skildringar njöt han med hela styrkan af sin lifliga och brådmogna fantasi.

Bland kamraterna kände sig Gustaf aldrig riktigt hemmastadd. Genast i början af bekantskapen erfor den lille landtbon en tryckande känsla af underlägsenhet gent emot de djerfve och obesvärade stadspojkarne, som sett och varit med på så oändligt mycket mer än han. Och detta första intryck lyckades han icke på flere år öfvervinna. Han var alltid så eftertänksam och frånvarande och kunde icke som de andra öfverlemna sig åt ögonblickets glädje. Han blef därför gerna en ointresserad och tafatt deltagare i leken. Ytterligt stolt och ömtålig, råkade han

lätt i träta och slagsmål samt rosade sällan utgången. Han var vek och spenslig men egde denna oförnuftiga tapperhet, som snarare retar och utmanar än faller undan för öfvermakten. Då Gustaf en gång förebråddes af en kamrat därför att han »tagit igen med» Fredrik Lund, som var »den starkaste i hela klassen», svarade han: »jag skulle ta igen med den starkaste i sjunde, ifall vi komme ihop».

För att roa Gustaf stälde tant Maria ibland till små barnbjudningar. Gästerna voro jemnåriga gossar och flickor ur stadens respektive skolor. Glädjen stod högt i tak på dessa tillställningar. Sedan halfvorna af det runda matbordet blifvit flyttade till hvar sin vägg, egnade sig den stora salen hos Bährmans utmärkt för blindbock och ringdans. Tant Maria var sjelf med och ordnade lekarne, dess mera belåten ju roligare hennes små gäster hade, blott de icke blefvo för bullersamma eller sprungo upp och trampade med kängerna på sofföfverdraget.

En enda lät sig icke smittas af den allmänna munterheten. Det var Gustaf. Han var alltid lika tyst och lika blyg för flickorna samt gjorde allt, som föreskrefs af leken, som en pligt. Men det hände ofta, att hans ögon med ett uttryck, som långt ifrån var ett barns, förstulet följde någon af de tio- till elfvaåriga skönhheterna, ända tills hon vände sig mot honom och frågade: »hvarför tittar du så på mig?» Och då blef han mycket förvirrad och alldeles blodröd i ansigtet.

När sällskapet skulle tropa af beredde man



sig som oftast ett extra nöje genom att kifvas och slåss om kappor, ytterrockar, bottiner o. s. v. Det var en stor villervalla i salen och förstugan, hvarvid det ofta hette från någon af flickorna: »Gustaf, hjälp mig!» ty Gustaf uppträdde alltid som riddare. Dessa tillfällen voro de enda, då han fick användning för de manér, hvilka han lärt sig ur sina romaner, emedan artigheten eljes icke var mycket senterad i detta sällskap.

Trots sin säregna själsutveckling, hvilken gjorde det omöjligt för honom att förstå sina jemnåriga, fann Gustaf emellertid ett större behag i dessa bjudningar än han ville tillstå. Då tant Maria, någon gång sedan salen var utrymd af de främmande, frågade, om han haft roligt, svarade han gerna: »äsch, inte särdeles» men om hon fortsatte: »kanske skall jag aldrig bjuda hit några barn mer?» — blef svaret: »jo, det kan ju tant göra» — och så ett envist: »om tant vill».

En gång, då Gustaf var tretton år, lekte man »skära hafre». Han hade redan någon tid på sitt brådmogna vis gått och varit »kär» i den vackra, elfvaåriga Alma Dal.

»Skära hafre» var en lek, som Gustaf fruktade värre än döden, emedan det en gång händt i den, att han blifvit utan make, och när då allesammans pekat finger åt honom och sjungit: »Gustaf ville gifta sig, och ingen ville ha' an» — hade han känt sig nästan tillintetgjord af förlägenhet. Det hade icke hjälpt att han reflekterat öfver, att de gjorde så med hvar och en, som

blef utan make; hans ögonlock hade blifvit allt mera röda och svällande, det hade knipit mot hans vilja i ögonvrårna och ryckt i kinderna, under det han stod der som föremål för det allmänna begabberiet. Och plötsligt hade han i full gråt rusat ut ur salen.

Han ville icke för allt i världen genomgå en sådan stund till men vågade dock aldrig protestera, när »skära hafre» föreslogs af fruktan för att man skulle gissa hans tankar och kanske förena sig för att laga så att han blef ensam.

Ringen gick i lugn takt efter melodien. »Skära, skära hafre» sjöngo de klara sopranerna. Gustaf såg Alma midtöfver i kedjan och urskilde tydligt hennes röst från de öfriga.

»Jag såg'n i går afton» —

Hans spänning ökades, ögonblicket var snart inne. Att ta Alma vågade han icke tänka på.

»Uti det klara månesken

När hvar tar sin, så tar jag min» —

I detsamma ringen upplöstes, skyndade han fram för att ta den närmaste af flickorna, men hon slant undan honom. Nästa ögonblick omfattades han bakifrån och igenkände, då han såg ned på sitt bröst, der tvenne armar lagt sig i kors, på tyget i ärmarne, att det var — Alma!

Genom denna uppmuntran blef han så djerf, att han för det öfriga af qvällen lade bort all förställning. Och så ofta derefter »hvar tog sin», skyndade sig Gustaf att få fatt i Alma. De öfriga lade snart märke till uppreandet och



började bry dem; men det tyckte Alma var roligt, och sjelfve Gustaf var i afton så ovanligt upphettad, att han icke brydde sig om, det man gissat ut honom.

Fyra timmar efteråt satt han ensam uppe på sitt rum. Det var långt lidet på natten och så tyst i hela huset, att han kunde höra, hur vecken förbrändes i hans lampa.

Gustaf kunde icke bli sömnig i qväll. Allt ifrån det han kommit upp, hade han suttit stilla så der med armbågen mot bordet och hufvudet lutadt i handen samt de stora ögonen stirrande ut i det halfskumma rummet. Underbara syner, ljusa, fagra drömbilder var det, som drogo förbi dessa ögon. Och underbara känslor rörde sig i trettonåringens sinne.

\* \* \*

Alma skulle bli hans! — När han väl hunnit bli allt det han skulle bli i framtiden: en tapper riddare som Karl af Riis eller Ivanhoe, en ädel röfvar som Rinaldo, hvilken tog ifrån de rike och gaf de fattige, eller en härförare som Napoleon — ja när han hunnit bli detta eller någonting lika stort, då skulle Alma bli hans! — Gustaf hängaf sig åt dylika drömmar med hela den sangviniska vissheten af sina tretton år. Han såg i andanom framtida, lysande bragder: kors-tåg, strider med drakar, torneringar, vid hvilka han vann seger och mottog priset ur Almas hand utan att ta den minsta hänsyn till det

sorgliga faktum, att hvarken drakar eller torningar funnos nu för tiden.

På väggen i Gustafs rum hängde en oljefärgstafla, föreställande en italiensk flicka med en drufklase i venstra handen. Den högra höll på att föra en drufva upp till de friska, leende läpparne. Taflan var målad af Gustafs far, som under sitt rika och sysslolösa lif äfven idkat färgernas konst. Den var icke något helgjutet arbete. Man fick ett intryck af, att den kommit till inkom, för att artisten skulle få framställa denna täcka, halföppna mun, der tändernas hvita emalj lyste fram så muntert mellan de körsbärsröda läpparne.

Gustaf kunde stå långa stunder framför taflan och se på munnen, alltid blott på den. Han hade funnit en så slående likhet mellan denna mun och Almas. — Det är som om pappa hade sett henne — mumlade han ibland tyst för sig sjelf. Det hände också, att han steg upp i soffan och sträckte sig på tå för att kyssa den italienska flickan.

Almas föräldrar bodde snedt öfver gatan helt nära herrskapet Bährmans. Som Gustaf och hon hade samma skoltimmar, hände det ibland att de råkades och slogo följe. Om Gustaf, då han kom ut ur sin port, fick se Alma framför sig på gatan, kunde han, blyg som han var, gå hela vägen bakom henne utan att påskynda sina steg. Men om Alma råkade vända sig om, stannade hon; och då måste han fram.

Det var icke på gossars vanliga, ogeneradt kamratlika sätt som han helsade på henne. Han



var aldrig barn i sitt uppförande lika litet som han var det i sina tankar. Han lyfte alltid på mössan, tog henne i hand och bugade sig med en artig anhöllan att få bära hennes böcker. Men efter denna kavaljeriska inledning, sveks han ömkligen af sin förmåga och föll ohjelpigt ur denna rol, hvilken hågkomster ur romaner och den egna, lillgamla fantasien förmått honom att antaga. Pinad af en dödlig förlägenhet, gick han bredvid henne och grubblade förgäfves på, hvad han skulle ta sig för eller säga.

Lyckligtvis hade Alma en mera vig tunga. Hon hade alltid någonting att berätta om »sin bästa väninna» Lisen, om Fredrik Lund, om lärarinnorna och om tusen andra saker och personer.

Ett ofta återkommande ämne voro lexorna. Hon förtrodde Gustaf, att hon var så »rysligt rädd», för hon hade inte »läst på ett enda dugg». Vid återkomsten från skolan hette det deremot: »och vet du, fröken frågade mig bara det och det kunde jag. Sen sade hon, att det var snällt jag läste så bra öfver, och jag kunde icke ett ord mer på hela lexan hihih!»

I motsats mot Alma äflades Gustaf att lägga i dagen ett öfverlägset lugn och en manlig oförskräckthet i afseende på lärare och lexor. — Honom kunde det aldrig hända — försäkrade han en gång, att han läste på hemma »ett enda dugg». Om det »föll honom in» så brukade han se öfver »smörjan» på qvarten strax innan läsningen började. Och »föll det honom icke in» så lät han bli.

— Men om han fick en fråga då? — Nå än sen? Om han inte kunde svara, hvad brydde han sig om det? — Men om han fick en anmärkning? — Pah! det satte Gustaf sig öfver.

— Ja men om han slår dig? — Det ryckte till i Gustaf. — Slår mig! — Blotta föreställningen om att få stryk, och i synnerhet, att en sådan tanke, det *han* skulle få stryk, kunnat uppstå hos Alma, var honom olidlig. Om de i detta ögonblick mött en af lärarne, skulle Gustaf — ja, han hade åtminstone gått förbi utan att helsa, bara för att Alma skulle få se, att han icke var rädd.

— Slår mig! — då — då — *rymmer* jag — utbrast han plötsligt. — Rymmer du? — Ja.

Alma såg på honom förundrad, och Gustaf rodnade. Det var ingenting mindre än en af hans innersta hemligheter, som undsluppit honom. En rymning hägrade alltid som inledningen till det äfventyrliga och bragdrika lif, hvarom han drömde.

— Hvart skall du då bege dig? — frågade Alma.

— Till sjös. — Han rodnade ännu mer.

Gustaf hade för en tid sen läst en roman af Marryat och allt sedan drömt om huruledes han skulle bli amiral för en hel kaparflottilj samt utkämpa strider, mot hvilka Nelssons voro en barnlek.

Att få yppa dessa drömmar och framtidsplaner för Alma hade länge varit hans ifrigaste önskan. Han hade behof af hennes beundran



och gillande. Men blygheten och fruktan för att bli utskrattad hade hittills afhållit honom. Nu, då Alma nästan mot hans vilja kommit i besittning af nyckeln till hans allra heligaste och — genom sina frågor — fortsatte att använda den, nu kunde han icke längre hålla i med sin förtegenhet. Och denna tveksamma öppenhet, till hvilken han tvang sig, tycktes dölja mer ju mer den yppade. Dessa afslöjanden af ett ungdomligt, slutet sinne, rikt på hoppets förespeglingar gäfvo just genom sin halfhet anledning till nya frågor. Almas nyfikenhet ökades ideligen, och Gustaf fick lättare att fortsätta ju längre han höll på. Hennes frågor voro icke tviflarens utan den troendes, hvilken så lätt låter sig öfvertygas och endast vill mättas med nya under. Om det visat sig en skugga af tvifvel eller kritik i hennes ansigte, skulle han ha blifvit stum på ögonblicket. Men det kom inte. Hans följeslagerska hängde fast vid honom med de stora förundrade ögonen och de små läpparne lindrigt skilda, färdig att fråga mer och att klappa i händerna af förtjusning när han slutat.

Gustaf hade aldrig talt så länge och så ifrigt på en gång. Hvad rymningen beträffar, så kunde han med tjogtals exempel — dervid börjande med sjelfve Robinson — styrka att gossar, som det skulle bli någonting riktigt af, voro tvungna att rymma från sina föräldrar — eller förmyndare — emedan desse aldrig ville låta dem gå till sjös. Sedan detta kapitel var afgjordt, befann han sig med Alma ute på det stora verlds-

hafvet och seglade fritt omkring till alla dess stränder. Han hade läst om och var hemmastadd i Bombay som i San Francisco, på Mauritius som på Cuba. Han kunde berätta tusen ting om alla dessa äfventyrliga orter, der hvarje människas lif var en kedja af faror, strider och segrar.

De stodo i tjugu minuter utanför Almas port, och Gustaf erfor, när han gick ifrån henne, denna känsla af jubel, som man får efter ett vågadt, men lyckligt aflupet försök att förtro sig.

\* \* \*

Gustaf var i skolan. Tant Maria hade gått upp på hans rum för att sätta upp nya gardiner. Hennes husmoderliga sinne kunde icke förlika sig med det virrvarr, i hvilket sakerna på hans skrifbord befunno sig. Hon började ordna dem: hon tog pennan ur bläckhornet, lade den och lackstången på pennstället, flyttade för symmetriens skull porträtten af hans föräldrar i de snidade ställramarne på hvar sin sida om skrifattiraljen och ämnade just lägga ned portföljen i lådan der den hade sin »rätta» plats, då hon märkte, att den var öppen. Detta var någonting som aldrig händt förut. Gustaf var alltid ytterst noga med att läsa sin portfölj, och tant Maria hade ofta undrat, hvad det kunde vara, som han var så angelägen att dölja. Nu, då tillfälle gafs, kunde hon icke beherska sin nyfikenhet.

Hon fann i ett af facken ett ark postpapper,



hopviket i brefform, som hon vecklade ut och läste. Det började skymma för hennes ögon, hon tyckte benen domna under sig — Store Gud, stod det verkligen så!

Tant Maria måste sätta sig. Ännu en gång läste hon om de otroliga orden. Intet tvifvel! Gustaf hade bemödat sig om att skrifva väl, och orden voro tydliga:

»Älskade Alma! Jag tillbedjer dig — — Han började således redan nu! Fadern, fadern! — Hon läste vidare:

»När jag blir stor, skall jag segla upp i elfven med mitt skepp och hemta dig. Och sedan vi giftat oss, skola vi resa bort från den här tråkiga staden och när du stiger ombord skall det vara en brokig matta på landgången och öfver däck till kajutan och alla flaggor skola vara hissade i topp. Du skall icke vara redd för hafvet fast det stormar utan modig och kanonerna äro icke heller farliga blott för dem vi skuta på. Jag älskar dig och vill möta dig i morgon afton utanför porten sedan det blifvit mörkt för att tala med dig — — —

Brefvet föll ur handen på tant Maria. Hon steg upp. Detta måste Bährman se. Gossen var ju en hel, fullfärdig förförare!

Så fort hennes ben orkade bära henne, skyndade hon utför trappan.

— Hur gammal är han? — frågade herr Bährman, läggande ifrån sig papperet efter att ha genomögnat det.

— Tretton år. — Herr Bährman började

skratta. — Var det att skratta åt det? Insåg han då inte, att gossen var inne på förderfvets väg, och att han skulle gå förlorad så framt icke utomordentliga åtgärder vidtogos? — Det insåg inte herr Bährman, men han var nu alltid sådan: lugn och trygg gent emot den ögonskenligaste fara. Det var icke första gången tant Maria fick erfaras det. Nu som alltid blef det hon, som fick ta brorslotten af bekymret och afhjelpa det, om det skulle bli afhjelpt. Och hvad i all världen skulle *hon* kunna göra? — Lägg in episteln i ett kuvert och skicka till adressaten! — föreslog herr Bährman. Tant Maria gick. Hon ville icke slösa ett ord mer på honom.

Hvad var att göra? — Möta Gustaf, då han kom ifrån skolan med brefvet i handen och ge honom en tillrättavisning? — Omöjligt! — Tant Maria insåg, att hon sjelf här skulle stå som den brottslige inför gossen. Att börja sitt strafftal med en bekännelse, att hon gått och letat igenom hans portfölj — hur skulle det ta sig ut?

Bränna upp brefvet och ingenting säga men för öfrigt fördubbla sin vaksamhet och sitt aktgifvande på Gustaf. Det var nog det bästa. — Kanske vore det också så godt att för framtiden inställa barnbjudningarne och så mycket som möjligt hålla honom ifrån allt sällskap med flickor? — Han bråddes alldeles för mycket på fadern och skulle troligen bli en precis likadan sälle, så framt icke hans dåliga böjelser städfjades i tid. Tant Maria stannade vid detta beslut: Hon ville göra allt hvad i hennes förmåga stod för att



icke i denne gosse, hvars uppfostran var anförtrödd åt henne, få se en ny upplaga af den liderlige Ek.

En tid efteråt skulle Alma fira sin tolfte födelsedag. Tant Maria visste, att hon bjudit Gustaf, och beredde sig på en hårdnackad kamp för att hålla honom hemma. Så mycket större blef hennes förvåning, då Gustaf icke alls visade någon lust att gå och slutligen till och med hittade på en ursäkt för att slippa ifrån det. Först nu lade hon märke till, att han på senare tiden sett ovanligt nedslagen ut. Han hade blifvit mera tystlåten och fallen för ensamhet än någonsin. Hvad hade händt?

Det var ett af dessa missförstånd, som äro så vanliga i kärleken, och för hvilka äfven en tretton-årig älskare icke alltid är förskonad. Alma hade helt oförsigtigt och utan tanke på, att hon gjorde någonting orätt omtalat Gustafs framtidsplaner för sina väninnor och dessa åter för sina bekanta bland skolgossarne. Och så kommo dessa vackra dikter, dessa hans själs öntåliga barn tillbaks till Gustaf, sedan de gjort en rundresa i den kalla, hårdhändta, osympatiska världen. Och hvad de nu föreföllo honom löjligen, vanställda, orimliga! Det var olidligt att återse dem så. Och kamraternas spefulla frågor sen: skall du bli amiral du? — Hvarför har du inte redan rymt? — Gustaf hade här råkat på naturer, som voro vida mer kritiskt anlagda än Alma. Han led grymt. Fantasiens vinghäst stegrade sig ursinnigt under det sunda, praktiska förståndets piskrapp!

Hans naturliga misstänksamhet hade fått ny näring. Hädanefter fruktade han Alma som en fiende, för hvilken man oförsigtigt blottat sig. Hennes försök att upplifva det gamla förtroliga förhållandet mellan dem misslyckades. Han var säker på, att hon inom sig skrattat lika mycket åt hans barnsliga drömmar som kamraterna.

Han fick dagligen lida för hennes lösmunthets skull. Kamraterna glömde icke så snart bort det grepp de fått på honom. Åter och åter drogs detta ämne fram, efter lång tid kom det på tal, då han äntligen trodde sig vara fri ifrån det — stygn på stygn! Det var så tack-samt, ty Gustaf blef ursinnig slogs och fick stryk. Han tyckte sig gå med öppna sår, i hvilka hvem som helst bara behöfde sticka in fingret för att få honom att hoppa och tjuta af smärta.

\* \* \*

Vintern var inne med kram snö. Hvarje »qvart» var det stort snöbollskrig på skolplanen. De två öfversta klasserna höllo det vanligtvis för under sin värdighet att vara med, hvarför fjerde och femte klasserna, som höllo i hop mot de tre lägsta, mestadels voro herrar på täppan och drefvo dem framför sig. Flykten gick vanligtvis rundt omkring skolhuset. En dag hade den genom en krigslist af några femteklassister, frejdade som snöbollskastare, tagit en annan rikt-



ning: de hade skiljt sig från sina förföljande kamrater och tagit motsatta vägen kring skolhuset för att möta de flyende. Desse, som sålunda funno sig mellan två eldar, hade kastat sig in på en annan gata. Det var den der flickskolan låg. Gustaf var med i den slagna armén.

Då man befann sig midt för flickskolan, tittade han upp. Fönstren voro fulla af flickhufvuden: blonda, cendréer och brunetta. Han kände igen flere af dem men såg inte till — jo vänta! Der är hon, den lilla svarta — der är Alma!

Kaparkaptenen vaknade till lif hos honom. Nu skulle han då åtminstone få tillfälle att visa — — han tryckte ned pelsmössan öfver öronen och fattade posten nedanför fönstret. Ännu voro femteklassisterna inte framme. Han lagade i ordning snöbollar och lade dem på marken bredvid sig.

— Hurra-a-ah! — ljöd det ifrån fienderna. De nalkades i en tät, mörk hop. Snöbollarne började hvina tätare. Han hade redan fått en, så att det sved i det venstra knävecket. Som det är vanligt i snöbollskrig, stod han med ryggen vänd mot fienderna.

Man hade märkt honom, han stod sist af alla sina kamrater. Nu var det tid. Han såg sig om, hållande upp venstra armen till skydd för ansigtet, och slungade. — Träff! Den närmaste hade fått bollen midt på näsan. Nu voro de öfver honom. Det hven om öronen och smattrade på ryggen. Han stod. Åh hvad de

sigtade rätt nu, sedan de voro honom in på lifvet — just i nackgropen, just der! Så att det kändes som om nacksenorna gått sönder! Han stod. Och i knäveckan! Han stödde sig numera blott på det högra benet — och stod. Han kunde ingenting se mer. På det ena ögat hade han fått en boll, så att han tyckte det slagit sig en buckla på det. Nu kastade man i küll honom. Han skulle »krynäs i snön». Han sparkade omkring sig, ref, bet och kom upp. Han blödde näsblod men torkade bort den med näsduken och bet i hop tänderna. Han drog med ena rockärmen öfver ögonen. Lika godt om det var snö eller ej, någonting vått fick inte synas der. Striden hade blifvit ett envig mellan honom och en störväxt, fruktad femteklassist. De öfriga stodo och sågo på. Hela slaget var slut utom här. Gustaf kastades omkull och kom upp igen. Grep sin fiende vid halsen, rycktes lös som en vante och kastades med hufvudet före i snödrifvan. Upp igen — då kände han sig fattad i armen och stannade. En qvinna stod bredvid honom. Det var fröken Forsberg, föreståndarinnan för flickskolan. Hon hade ett strängt, ogillande uttryck i ansigtet. — »Du är en stygg gosse» — sade hon. — Låt bli mig! — skrek han och ville ånyo rusa på sin skrattande motståndare. Men i samma ögonblick öfverfölls han af en häftig känsla af blygsel. Det var för mycket! Han hade trott sig midt uppe i ett hjeltedåd, en strid mot öfvermakten, minst lika glänsande som Narvaslaget; och nu stod han här som en



skolpojke, rodnande öfver, att han icke kunnat styra sig och öfver att han visat prof på en otäck ilska! Och på ett så rått och brutalt sätt svarat — en *qvinna!*

Plötsligt ringde det der borta på elementarskolan, och så fick han linka i väg på sitt svidande ben under femteklassisternas speglosor och löften om att »få mer».

Men allt detta gjorde ändå ingenting, emot hvad han fick veta sen. En af kamraterna berättade, det äfven Alma sagt, att han var »en stygg gosse». Stygg! der fick han höra ordet än en gång. Ja, så hade det tagit sig ut för dem som sågo på! Hjelteglorian hade förbleknat.

Det hade icke behöfts så mycket mothugg för att denna enslingsnatur skulle fly världen och krypa in som musslan i sitt skal. Derfor kröp han också in riktigt och gömde sig väl, rufvande öfver sina undfångna sår, gömde sig med sina behof af sympati, sina fantasier och sina vaknande passioner.

Tiden gick och Gustaf slank igenom klasserna. Han uppräknades alltid bland de siste vid flyttningarne men var dock aldrig »qvarsittare». Tant Maria bibehöll sin mening om lärarnes orättvisa. Dock kunde hon icke undgå att märka, att det var något på tok med Gustaf. Det hade kommit en så besynnerlig skygghet öfver honom. Han tycktes känna sig allt mer främmande ju

längre han vistades i sin förmyndares hus. Man kunde aldrig få honom att trifvas i familjens gemensamma rum. När han vid måltidstimmarne kom ned i matsalen, var det som om han knapt vetat, hvar han skulle göra af sig under den korta stund man vanligen fick vänta på herr Bährman. Och då man stigit upp från bordet, begaf han sig med ens på dörren. Fröken Bährman, som fruktade denna öfverhandtagande lust för ensamhet, uppfann tusen förevändningar för att hålla honom kvar. Än var det en garnhärfva, som han skulle hålla i, medan hon nystade upp den, än måste ett fat krusbär rensas, än fick han en bok att läsa högt i o. s. v. Allt förgäfvess. Gustaf satt som på nålar under hela tiden hans arbete varade, och så fort han kunde komma lös, skyndade han upp till sig. På alla tilltal och frågor svarade han så enstafvigt som möjligt. Tant Maria kunde icke vinna hans förtroende.

Hvad som särskildt bekymrade henne var att Gustaf läste så mycket romaner. Och till på köpet var det icke alltid goda sådana man träffade på i hans bokhylla. Tant Maria delade romaner likasom gossar i endast två slag: goda och dåliga. Och hvar och en var absolut i den ena eller andra riktningen. Det fans öfver hufvud taget icke några nyanser mellan godt och ondt till för henne i denna världen. För att helt och hållet fördöma en roman behöfde hon icke mer än se, att det förekom en svordom eller en fallen flicka och dylikt i den. Hvad skulle en så nog-



grann censor säga vid åsynen af sådana böcker som »En vildhjernas memoarer» af Paul de Kock och »Vid tjugu år» af Dumas d. y. — Tant Marias föreställningar i afseende på valet af böcker voro emellertid förspilda på Gustaf. Lika fruktlösa voro hennes försök att förmå honom afstå från den skadliga vanan att ligga och läsa om nätterna. Lampan brann ofta i hans rum till långt fram på morgnarne. Tant Maria ville en gång neka honom olja, men när Gustaf då gjorde en sur min, tyckte hon sig strax ha tillfogat honom en stor oförrätt samt gaf efter.

I ett afseende ansågo sig emellertid såväl hon som herr Bährman ha stort skäl att vara nöjda med det sätt, hvarpå Gustaf artade sig. Med undantag af brefvet till Alma hade han ännu vid fyllda femton år icke visat några anlag att träda i sin »vidlyftige» fars fotspår. Det var också icke utan att de räknade på hans stora blyghet som ett blifvande värn mot den första ungdomens frestelser. En yngling, som lefde stillsamt och icke hittade på några vilda upptåg, var i dessa två hederliga gamla människors ögon afgjort på väg att bli en bra och duglig människa. De lefde qvar i den naiva föreställningen, att en uppväxande människoplanta endast behöfver skyddas för utifrån hotande faror och icke alls för sig sjelf.

En dag hade tant Maria gifvit Gustaf en bok att läsa högt i. Den var skriven af en engelsk författarinna och handlade om en utomordentligt flitig, gudfruktig och ordentlig gosse,

som alltid tilltalade sina föräldrar med »dyra fader», »älskade moder» o. s. v., och som till följd deraf hade framgång i allt hvad han företog sig. Tant Maria sken af belåtenhet. Tänk om hon kunde inge Gustaf smak för dylik läsning!

Den senare var emellertid icke alls intresserad. Han tyckte sig aldrig förut ha haft i sin hand en så tråkig bok, och hans tankar flögo åt tusen olika håll under läsningen. Med ens höll han upp. Tant Maria var sysselsatt med att virka och räkna maskorna. Hon måste hinna till tjugu, innan hon kunde stanna för att be honom fort fara. När det var gjordt, såg hon upp. — En besynnerlig, oangenäm känsla kom öfver henne vid åsynen af Gustafs ansigte. Det hade ett vämjeligt uttryck och högre färg än vanligt. Läpparne voro lindrigt öppnade och ögonen sågo runda och glänsande framför sig med ett egenomligt slött uttryck. Den minsta tillstymmelse till människokänedom skulle ha sagt henne, att gossens fantasi arbetade med vällustiga bilder. Plötsligt, när han märkte, att tant Maria slutat virka och betraktade honom, öfvergöts han af en brännande rodnad och återtog på ett brådskande nervöst sätt läsningen.

Tant Maria hade fått någonting att grubbla på. Hon hade en känsla af, att hon varit nära att upptäcka en hemlighet af obehagligaste art. Hon kunde icke befria sig från aningen om någonting stygt, onämnt, för hvilket hon i sin egenskap af qvinna måste rodna. Men så



ofta denna aning ville ta en bestämd form, fattades hon af vedervilja och sökte tysta ned den. Emellertid var det som om sanningen velat tvinga sig på henne. Hon fick ännu ett par gånger se detta djuriskt idiotiska uttryck, som Gustafs ögon och ansigte kunde anta i stunder, då han glömde, det han icke var ensam. Dessutom var det flere andra tecken, så tydliga, att de icke lemnade en skymt af ovisshet kvar. Gustafs blekhet var somliga dagar mer i ögonen fallande än eljes. Den torrhosta, hvaraf han sedan någon tid var angripen förvärrades under samma dagar. Han kunde då gå och harkla sig på ett eget tungt sätt, som blef olidligt att höra till följd af den ansträngning det tycktes kosta. Och efter de häftigare hostanfallen, under hvilka intet slem lossnade, såg han ofta matt ut, som om han varit färdig att svimma.

Gustafs eremitliga skaplynne var väl egnadt att lemna insteg åt sjelfbefäckelsens last. Hur föga farliga äro icke de begär, som alstras i ett retelsens ögonblick under sammanvaron med en varelse af motsatt kön mot dem, som spira upp i ensamheten, väckta och närda endast genom den kringflackande fantasiens hokuspokus!

Då tant Maria först började misstänka honom hade Gustaf i ett par år varit hemfallen åt detta elände, som likt en slingrande och tärande parasit med sina luftrötter omsnärjde hela hans varelse, sugande mærg och must. Hans hederskänsla? — Den hade blifvit ofverrumplad. Den kunde ju icke resa sig förrän han begrep, *hvad*

det var han hade att kämpa mot. Och den olycklige ynglingen var midt uppe i lasten, innan han förstod, att det var en last. Man hade aldrig varskott honom, åtminstone icke på ett för honom begripligt sätt. Det var först vid en mera framskriden ålder han begrep, det han öfverlemnade sig åt en af de skötesynder, för hvilka det varnades i skolan, när talet var om sedlighet etc. Vål torde han ifrån allra första början ha haft en viss känsla af blygsel, men derifrån till en bestämd och klar uppfattning, att det verkligen var skamligt, det han gjorde, var dock ett långt steg. När han äntligen förvärfvat en sådan uppfattning var denna, ursprungligen så stolta och känsliga natur redan böjd och försلافvad under oket af sjelfförstörelsens makter.

Herr Bährman hade lika litet som sin syster varit blind för symptomerna af Gustafs olycka. Men han tröstade sig lätt, dömande efter en erfarenhet han hade från sin egen ungdom, och efter hvad han sett hos sina egna söner. Det der var ju icke så farligt. En sådan period hade så många genomgått förut utan att ta någon skada af den. Bara »pojken» blef äldre och förständigare, skulle det nog gå öfver. Värre hade det varit, om han börjat springa efter pigor som far hans gjorde vid den åldern. För öfrigt, hvad var att göra? Följa »pojken» hvar ögonblick var ju omöjligt.

Så blef saken lemnad att utveckla sig på egen hand — efter sin natur — efter slumpen. Tant Maria föresatte sig dag efter dag att tala



vid Gustaf. Men hon kunde det icke. Hon kunde icke ens tala vid sin bror *om detta*. Hon rodnade som en ung flicka, så ofta hon tänkte på Gustafs hemliga synder. Att slika tankar kunde finnas hos henne — en kvinna!

Hvad Gustaf sjelf beträffar, han stred, efter det han fått ögonen öppna för sin belägenhet en förtviflad strid med den öfvermäktige fienden, som legat och lurat på honom vid tröskeln till manbarhetsåldern, och i hvars våld han med ett barns fulla okunnighet kastat sig. En bok, utgifven af en engelsk läkare, var det, som ändtligen kom honom att se. Den sade honom — utan pryderi — hvad man för länge sedan bort säga honom. I all sin nakenhet voro följderna af lasten framställda: kroppslig och andlig ruin, vansinne, impotens, ett helt, förfeladt, odugligt, olyckligt lif.

Först greps han af en isande förskräckelse. Kanske det redan var för sent? Kanske var han redan dömd? — Denna ångest kom honom att önska sig döden på samma gång han kände, med hvilka sega tågor hans hjerta fasthängde vid lifvet och dess fröjder, hvilka han nu först började begripa. Att på *detta* sätt, genom *denna* last ha gjort sig ovärdig, omöjlig för lifvet, det sköna lifvet — för kärlekens salighet! — Outhärdligt! — Det var helsosamma känslor, men likväl botade de honom icke med ens. Vägen gick genom en kedja af fall och återupp rättelser. Fienden hade en makt öfver honom, mot hvilken föresatserna icke hjälpte. Han grät

ofta på sitt rum den tillintetgörande blygselns förtviflade tårar. Han kastade sig på golvet i anfall af ursinnig smärta, sparkade och slog omkring sig samt bet i en kudde för att icke brista ut i skrik.

Sedan tant Maria inställt sina barnbjudningar, var Gustaf helt och hållet öfverlemnad åt sitt eget sällskap. Med kamraterna hade han nästan ingen annan beröring än den sammanvaron i skolan medförde. Någon gång kunde han om aftnarne gå till en af de »styfve» för att be honom »ta i» Xenophon eller skrifva ett tema åt sig. Men detta var också allt. Då Gustaf blef bortbjuden, förebar han vanligtvis hufvudvärk eller någon annan orsak för att slippa gå. I synnerhet höll han sig undan vid alla tillfällen, då det var att vänta, det flickor skulle komma tillstädes. För sådana var han efter det olyckliga äfventyret med Alma blygare än någonsin.

Men i sin ensamhet gick han och trånade efter dem, försmäktade efter dem. Det hände ofta under de långa vinterkvällarne, att han släckte lampan och gick omkring i sitt rum, lyst af månskenet eller reflexen i taket från lyktan der nere på gatan, drömmande sig in i en festligt upplyst sal, der ungdom och skönhet firade sina glada triumfer. Han förnam polkatoner strömmande från pianot, hörde klara och friska röster under pauserna, såg flickgestalter i ljusa dragter, skära, gula och blå, såg smärta lif,



hängande flåtor, röda, fladdrande band. Och han lade armen kring lifvet på en af dem — Alma eller någon annan — och polkade, flög öfver golfvet. Och ju längre han lät sig sjunka i bildernas saliga haf, desto varmare spolade dess vågor honom öfver bröstet. Snart hvilade i ett undangömdt sidorum en öm, hängifven varelse i hans armar, rodnande och blyg, bäfvande i den ungdomliga gestalten, då hon gaf efter och lät sig tryckas intill honom. Och han vaknade midt i kyssens rus, vaknade till verkligheten, till ödsligheten i sitt mörka rum.

Hans tanke arbetade med qvinnor från morgon till qväll, från qväll till morgon. Och det är så lätt för lustarnes demon att manövrera i ett sinne, som är fylldt af tankar på könet. Gustaf kunde därför aldrig känna sig säker för sin gamle barndoms- och ungdomsfiende. En enda bild, en enda liten retande föreställning, och med ens voro de borta, alla de mer eteriska elementen i hans åtrå. Ingenting var kvar utom begäret, så djuriskt det kan bli hos en utöfvare af den last, med hvilken han kämpade. Och då rusade han ut och ströfvade i timal nästan i språng genom gatorna; ty han fruktade stillasittandet.

Under denna tid gick Gustaf och vande sig vid att nästan beständigt »vara kär». Det var än den ena än den andra af den lilla stadens uppväxande skönheter, som utgjorde föremålet för hans dyrkan, en försagd och bäfvande, i synd och blygd höljd publikans dyrkan, hvilken aldrig vågade ta ett steg för att nalkas det

heliga, aldrig vågade häfva sitt anlete upp. Hans böjelser voro alla af denna kortlivade art, som ideligen födas i unga, älskogskranka sinnen, bestående till tre fjerdedelar af behovet att älska och resten fantasi, utan att ega ett grand af individuellt tycke.

Gustaf var sjutton år.

Det var en afton fram på vårsidan. Klockan hade nyss slagit fem, och läsningen var slut i öfre sjetten klassen i elementarläroverket. Han var »observator» för dagen, i hvilken egenskap det bland annat ålåg honom att stanna till sist inne på klassen samt släcka gasen. Som han alltid var senfärdig, tog det en god stund, innan han hunnit lägga ner »klassliggarn», skrufva igen alla kranarne och samla ihop sina böcker. Ändtligen var det gjordt och han stod färdig att gå. Tornuret i den närbelägna kyrkan slog en quart öfver fem, springet i trapporna hade upphört.

Då han trädde ut i korridoren var det halfskumt. Framför honom låg den stora vestibulen med sina kolonner och pelarrader. Han såg ett par personer skymta der framme i den osäkra belysning, som föll ned från fönstren i uppgången till öfre våningen. De tycktes jaga hvarandra. Den ene var en reslig ung man, i hvilken Gustaf snart trodde sig igenkänna en viss öfresjundeklassist, skolans förnämste sprätt, hvilken



var beundrad af skolgossarne för det djerfva sätt, hvarpå han brukade uppträda mot lärarne, och för det han flere gånger trots rektors förbud vågat besöka stadens schweitzerier. Den andra var en flicka. Gustaf hörde skramlet af nycklar då hon sprang, och slöt deraf, att det måtte vara vaktmästarns piga, som kom för att läsa dörrarne till klassrummen. Han smög sig närmare. Nu stodo de och bevakade hvarandras rörelser på hvar sin sida om en pelare. De tycktes leka »titt ut». Hon fnissade; ett pigfniss, rått men retande. Man kunde höra hennes andedrägt i det och ett biljud af saliven mellan tänderna. Nu gjorde den länge en ansats. Flickan ilade undan och tog skydd bakom en annan pelare. Så blef hon gripen, slet sig lös, rusade förbi Gustaf och störtade in i femte klassens lärum. Förföljaren for efter, bände upp dörren, som hon sökte hålla igen, och grep henne.

Det var stängdt. Ingendera hade märkt Gustaf, hvilken stått som fastspikad vid väggen under det de rusat förbi, blek och flämtande, med torra läppar. Nu var han framme vid dörren. Der stod han, orörlig som en bildstod, andlös, förvandlad till idel öra. Och han hörde deras fnitter och hviskningar. Då trodde han sig på vippen att bli vansinnig och rusade derifrån. Han stönade. Åh, detta obeskrifliga, anade på tu man hand med en qvinna! Åh, åh!

i Det hade länge gått rykten i skolan, om huru sjundeklassisterna brukade kurtisera vaktmästarns piga om qvällarne, sedan skolhuset blifvit tomt. Och det låg en oemotståndlig retelse i dessa rykten. Gustafs lifliga fantasi hade stundom fört honom omkring i de mörka korridorerna under lek och ras med den frodiga tjenstefickan, men aldrig förrän nu hade han stått öga mot öga med en dylik korridorlek.

Hädanefter kunde han aldrig gå förbi vaktmästarpigan eller ens med inbillningen se hennes starka och sunda uppenbarelse utan att det rös inuti honom. Han klämde sig så nära väggen som möjligt och vågade icke se upp, då han mötte henne. Det ögonblick, då de voro bredvid hvarandra var ångestfullt. Det var nästan som om han väntat, att hon skulle kasta sig öfver honom. Han tyckte sig vara helt och hållet i denna kvinnas våld.

Och han blef värre deran ju mer han såg henne. Han blef ursinnig. Och det gick månad efter månad. Han rasade öfver det klenmod, hvaraf han intogs i hennes närvaro, och som var så nedsättande för hans ynglingastolthet. Han gjorde försök att bemanna sig. Han upptänkte tusen förslag, som alla gingo ut på att genom någon djerf kupp — — Han stannade flere gånger efter läsningens slut kvar i korridoren med vilda, vanvettiga afsigter, i en yrsel, som lärde honom förstå sinnesstämningen hos dem, som ta kvinnor med våld. Men hvarje gång hon kom och gick förbi honom med sin skram-



lande nyckelknippa, tryckte han sig orörlig in i en vrå, ängslig för att förråda sig med ett ljud, ett andetag.

Det var på hösten, efter läsningens slut vid tutiden — Gustaf hade icke tänkt på tjänsteflickan, ooh det var slumpen, som gjorde, att de möttes. Då var det, som om hans armar lydt en annan vilja än hans egen. Han visste icke ordet af, förrän han slutit henne i famnen. Hon gjorde sig lös och stötte honom tillbaka. Men hon blef visst icke ond — åh nej, det var värre, mycket, mycket värre.

— Se så, börja barnungarne på nu också? — Det var allt hvad hon sade. Gustaf var blodröd i ansigtet men ville ännu en gång ta henne om lifvet. Hon förde honom undan med ena armen så lätt, som om han varit ett barn, och gick in på närmaste klassrum. Han vågade icke följa henne. Han stod der så slokande, så snopen som aldrig förut i sitt lif.

Efter denna tilldragelse blef det Gustafs första angelägenhet att laga så, att han aldrig mera blef sedd af vaktmästarpigan. Åh, hvad han var försiktig! Hur han snög för att komma in och ut ur skolan utan att möta henne! Det höll på att pina ihjäl honom detta fiasko. Han ville dagligen ge sig i väg, *rymma* — från staden, från skolan, från allt.

Under den första skamsenheten och förtviflan hade han ett långvarigt och intensivt återfall i sin gamla synd, från hvilken han på lång tid och som han trott för alltid, varit fri. Då han

ånyo kunde beherska sig, började vaktmästar-  
pigans gestalt förfölja honom äfven i sömnen,  
och han vaknade flere gånger efter att ha drömt  
sig i hennes sköt.

En oerhörd händelse hade inträffat: vakt-  
mästarpigans hade råkat i grosex! Det dröjde  
icke länge förrän rektorns skarpa öga upptäckt  
hennes tillstånd. En dag försvann hon plötsligt  
från skolan och ersattes af en fyrtioårig hjälp-  
hustru. Samtidigt inträffade fyra relegeringar i  
den öfversta klassen. Rektor höll vid den för  
hela skolan gemensamma morgonbönen ett för-  
manings- och strafftal, fullt af förtäckta anspel-  
ningar på något, som man borde ta sig till vara  
för, emedan det hade de förskräckligaste följder  
både för tid och evighet. Man fick en förnim-  
melse af, att det fans en djup grop någonstädes,  
och att rektorn, som visste hvar, icke ville tala  
om det. Under alltsammans låg någonting pikant.  
Nyfikenheten blef väckt, och man tog sin till-  
flykt till gissningar. Gustaf trodde sig icke be-  
höfva gissa.

Det blef ett lif på fristunderna! Hvad kam-  
raterna hade reda på allt! — Och deras vetande  
ökades under de närmaste dagarne. Ett par  
böcker — den ena hette »Tyst» den andra »Amor  
och Hymen» — gingo i lån från man till man i  
klassen. Luften var mättad af berättelser om  
de fyra relegerades utsväfningar.



Efter bästa förmåga hade föräldrar och lärare sökt hålla desse snart tjuguarige unge män kvar i oskuldens och okunnighetens eden. Naturligtvis hade det icke lyckats. Äplena af kunskapens träd måste ju ätas. Skada blott att de genom portförbudet fått karakter af förbjuden vara. Man löpte efter dem i smyg, man skaffade sig dem som smuggelgoods. Man visste af, att det var orätt. Det var idel styggelse man hade för sig, då man tänkte på eller talade om könliga förhållanden. Följaktligen tänkte man och talte om dessa förhållanden på ett styggt sätt.

Gustaf kunde icke få nog af de egendomliga och intressanta samtal, som plötsligt kommit på modet bland kamraterna. Allt rätt skämt, alla snuskiga och vidriga historier, allt detta bordellgift, som vandrar från man till man, berättas vid dryckeslag, intränger i skolorna, droppas i unga, giriga öron, dubbelt giriga därför att detta sätt är *det enda*, hvarpå kunskap meddelas i det betydelsefullaste af ämnen, — allt sådant tog han emot och gjorde det till ett andligt packupplag inom sig. Han frossade af de saftiga framställningarne i »Amor och Hymen» dessa intima »råd till gifta» — det var en sängkamaratmosfer, en stank, som omtöcknade, döfvade, gjorde honom yr. En märgförtärande, blodsugande yrsel, full af bilder: halfnakna qvinnokroppar i ställningar, som på »pikanta fotografier» från Berlin.

Från denna tid blef det honom en medveten nödvändighet att nalkas en qvinna. Följderna af hans ungdomssynder började bli allt känn-

barare. De förvärrades i samma mån som hans åtrå. Han led af blodbrist, mattighet och en för trög matsmältning. Den förtunnade vätskan i hans ådror steg honom ofta åt hufvudet och forsade och ringde för öronen under de långa nätterna, medan han låg vaken och vred sig af och an på sitt ensamma läger. Hans brokiga fantasier inkräktade allt mer och mer af den tid, som bort egnas åt sömnen och slutligen själfva sömnen. Sädesuttömningarne blefvo allt talrikare.

Ibland steg han upp under dessa evighetsliknande nätter och vandrade af och an i rummet tills han var alldeles uttröttad. Ibland äter klädde han på sig och genomströfvade staden härs och tvärs, gjorde långa promenader utåt landet samt hemkom fram på morgonen med blytungt, svindlande hufvud.

Fruktan att bli vansinnig sällade sig till hans öfriga qual. Hvad var vansinne annat än en öfverretad inbillning? — Och var det icke just derutaf som han led? — Han öfversvärmades ju af fantasier under nätterna. All klarhet försvann i detta kaos af bilder, hvilka han stundtals under det beständiga susandet för öronen i tillstånd midt emellan sömn och vaka icke längre kunde skilja från verkligheten. Och denna öfverretning skulle icke sluta, förrän den fullständigt släckt förnuftets ljus och öfverlemnade honom åt yrseln och känslomörkret. Han kunde icke befria sig från dessa hjernspöken. Hospitalsporten skymtade alltid fram bland de töckenmassor, som omhvärfde hans framtida stråt. Och bortom



dessa såg han ett soligt landskap, der sjungande och dansande skaror vandrade hand i hand. Der tågade lifvet och dess fröjder förbi honom! Och innanför ett jerngaller skulle hans trånad begrafvas, hans drömmar. — Hans hjerta skulle klappa — klappa till döds inom en tvångströja!

Om dagarne var hans sinnesstämning lugnare. Tröttheten gjorde sig gällande, och fantasien skenade icke ästad så vildt. Men mot qvällen började den alltid ånyo drifva sitt onda spel med den olycklige ynglingen. Han tyckte, att det hviskades om kärlek, om hemliga möten i hvar- enda berså, hvarenda portgång han gick förbi på sina promenader. Hela verlden dyrkade nöjet. Ingen var utesluten mer än han!

Det fans också längre perioder, då han kände sig bättre. Ungdomskraften gjorde sin nödvändiga reaktion mot den i förtid inbrytande ruinen. En fläkt af sundhet drog in i honom, en viss lyft, poetisk stämning. Han var mindre besvärad af de vällustiga föreställningarne, de ursinniga begären. Och när demonen icke längre hade makt öfver hans dagar, fick han det icke heller öfver hans nätter.

Men trots allt hvad han lidit, kämpat, hoppats och förtviflat — Gustaf kunde icke be- tvinga sig. Så snart han samlat en smula kraft, hade också begären samlat kraft — och då föll han åter *i sina gamla synder*. Det fans ingen råd, ingen hjälp emot detta. Han var *vigd* vid det. Och när han åter kommit till det högsta

elände af kraftlöshet, sjelfförakt och förtviflan, då betvang han sig, men då kom det i sömnen.

Han hade fått en olycksalig vana att aftnarne i ända flanera på torg och promenader samt med sina oheliga, passionerade blickar mönstra de mötande fruntimren. Det var just de snäfva drägternas tid. Stadens damer gjorde sitt bästa för att låta lifstycken och kjolar på samma gång dölja och framhäfva gestaltens behag, så att totalverkningen skulle bli den högsta möjliga grad af retelse. Gustaf slukade alla dessa flickor och unga fruar med den hungrande passionens hela glupskhet. Han visste, att han med detta flanerande endast underbläste den eld, som förtärde honom. Men han kunde icke afstå från det. Alla de sämre anlagen inom honom utveckledes likt sumpväxter till svällande bladrikiedom. Hela hans horisont omtöcknades af träskångor. Han kunde icke få en mun full luft, som icke var förpestad.

Då kom äntligen en frisk vind blåsande.

\* \* \*

Våren hade inträdt. Det var den sista termin Gustaf skulle tillbringa i skolan, och han hade mycket att läsa för den stundande maturitets-examen. Under hela skoltiden hade han haft för vana att mot slutet af vårterminerna, så godt sig göra lät, i hast repetera det under året försummade. Denna vana återkom nu nästan som af sig sjelf. Gustaf ansträngde sin energi till



det yttersta, och det vaknade arbetsintresset trängde vällusttankarne en smula i bakgrunden. Emellertid var han alltför enerverad för att kunna arbeta så som förr. Det blef honom snart klart, att han måste skona sig för att kunna hålla ut till examen. Dessutom längtade han ut midt ibland det groende och spirande lifvet i naturen. Luften var så lätt, himlen så klar och blå, och hvarhelst man gick hördes de återkomna sångfoglarnes qvitter.

Gustaf hade ibland midt under de promenader han som oftast företog utåt landet en förnimmelse som om han vaknat ur en lång, ohygglig vintersömn, och våren dragit in i honom. Det hvilade en oändligt uppfriskande stämning öfver hans tanke- och känslöwerld. Han ömfattade med jubel det gryende hoppet, att nu skulle träskångorna skingra sig, nu voro de månads-långa, mörka striderna för en tid, kanske för alltid öfverståndna. Han skulle åter kunna svärma ungt, känna lifvet pulsera sundt i sina ådror!

Vid sådana tankar lyfte han upp hufvudet och gick med raska, spänstiga steg. Högt uppe i luften hördes lärkorna; sanden på vägen var fuktig och porös, här och der funnos små sänkare fläckar, der vattnet glimmade emellan qvartskornen, en hopsmält, smutsig lemning af en snödrifva låg på dikeskanten, och från åkerrenarne kändes en frisk doft af mylla. Pil- och videbuskar voro fulla af hängen. Små rännilar surlade i dikena. Och den milda, värmande solen sen, hvars strålar smekte hela naturen, bröto sig

i ränilarnes vattenfall, glittrade i snöskorpans kristaller, i de fuktiga kvartskornen på vägen, glänste på de feta knopparne på träden!

Och skogen med dess doft af gran och furu! — Gustaf stannade ofta på någon framskjutande bergskalle och gjorde »armar häf» och »sänk». Han hade en åstundan att andas i sig hela skogens sundhet och styrka; all denna furukraft, denna feta kåda, denna barratmosfer. Hans väsen sög i sig lefnadslust genom alla porer. Om ett ungträd erfore någon känsla i löfsprickningen, då safven sväller af nya uppstigande näringssafter, skulle det vara en sådan. — Dessa utflygter hade en utomordentligt stärkande inflytelse på Gustaf. Han återvände alltid med nya föresatser att arbeta och icke för ett ögonblick *hysa* en tanke af det farliga slaget.

I april och större delen af maj hade han sålunda fört ett pånyttfödelsens sunda lif med omvexling af promenader och arbete samt med en frihet från liderliga fantasier, hvilken han för ett par månader icke skulle ansett det möjligt att nå. Han hade kommit helt och hållet ifrån sin vana att löpa efter modernt klädda damer på gatorna för att klä af dem med sina glupska ögon. Han började till och med få ro om nätterna, och en svag rodnad visade sig redan på hans infallna kinder.

Men en afton — det var strax före examen — satt han uppe på sitt rum, änyo ett rof för den svartaste melankoli. Hvad gagnade det, om han lyckades aflägga studentexamen? — Att



han en tid känt en tillfällig förbättring, ett tillfälligt lugn så som så många gånger förut — hvad betydde det? — Var han icke ändå förstörd för all sin tid? — Var icke hans fantasi en sump? — Han sjelf en ruin vid nitton års ålder? — För alltid oduglig, omöjlig för och ovärdig en qvinnas kärlek — och hvartill skulle han då ega lifvet?

Han råkade kasta en blick på den italienska flickan med drufklasen der uppe på väggen. Åsynen af den skrattande munnen påminde honom om Alma, den lilla tolfåriga Alma. Och de ljusa drömmar, i hvilka hon spelat hufvudrollen! Hur annorlunda var det icke då mot nu! — Hvilken afgrund af elände låg icke mellan den tiden och det närvarande!

Alma! Han hade icke sett henne nu alltsedan julen. Han hade då jemte sin tant och förmyndare varit på trettondagskalas hos herrskapet Dal. Det var på Almas särskilda begäran han infunnit sig. Gustaf mindes, med hvilken hemlig tillfredsställelse han vid detta tillfälle iakttagit, att Alma börjat »växa till sig». Hon hade under uppväxtåren förlorat åtskilligt af den täckhet, hvilken utmärkt henne som barn. Hon hade blifvit lång, nästan lika lång som Gustaf och mycket mager. Den senare hade ofta känt sig oangenämt berörd vid åsynen af de kantiga skuldrorna, det platta bröstet, den gängliga gestalten, som saknade styrsel och hållning. Men på trettondagsqvällen hade formernas lindrigt

antydda, begynnande rundning tjusat hans sinnliga blick.

Ett stycke fram på nyåret hade Alma rest ut till sin syster, som var gift och bosatt på landet. Hon skulle förestå svågerns hus under den tid systern, som väntades nedkomma, behöfde lugn. Nu hade Gustaf emellertid hört, att denna viktiga familjetilldragelse var öfver, och att Alma för en vecka sedan återvändt till staden. Men ännu hade han icke råkat henne. — Och han ville icke göra det heller. Han hade icke mod att älska, icke mod att försöka bli älskad. Publikanen ville stå långt ifrån.

Bäst han gick der i sina svårmodiga tankar, knackade det på dörren. »Stig in!» — ropade han. En strålande företeelse visade sig på tröskeln: Alma — icke längre den slankiga flickan utan en fullvuxen qvinna — helt och hållet klädd i gult, som så väl harmonierade med hyns genomskinliga hvithet och det svarta håret. Hon hade ett rött sidenband knutet i rosett på ena skuldran och nedhängande öfver ryggen. Det hvita, veckade kråset smög sig mjukt under hakans fina hull. Hon gjorde detta bländande intryck, som man får af en vacker qvinna i en ny toilett, i hvilken man förut icke sett henne. Det förekom Gustaf som om en hel ljusflod inträngt med henne i det förut skumma rummet. Hon stod stilla ett ögonblick på tröskeln med ett leende på läpparne. Så gick hon emot honom med framsträckt hand.

— Det ser ut som om du inte känner igen



mig, eftersom du inte ens ber mig vara välkommen.

— Jag höll verkligen på att inte känna igen dig.

— Är jag då så förändrad?

— Ja.

— Hoppas det är till min fördel — — men hvad du har qvaft härinne! — afbröt hon sig innan Gustaf hann svara samt gick fram och öppnade ventilen på fönstret. Sen satte hon sig på en stol vid bordet med hakan stödd mot de hopknäpta händerna, i hvilka hon ännu höll kvar sina handskar. Så såg hon på honom och log igen, log med mun och ögon, så att det gjorde honom godt ända in i själen. Gustaf stödde sig mot byrån och mötte stum och förlägen hennes blickar. Alma var alltid den mest obesvärade, när de råkades.

— Nå — sade hon om en stund. Gustaf såg på henne frågande.

— Nå — upprepade hon. Det kom en lätt rynka, som genast åter försvann ur den hvita pannan.

— Hvad menar du? — sade han helt brydd.

— Har du rakt ingenting roligt att tala om, ast det är så längesen vi råkades?

— Roligt? — Jag?

— Nå så såg då det ledsamma du har.

Det lade sig en sky öfver Gustafs ansigte. Han såg bort.

— Det kan jag inte — mumlade han.

Äfven Alma var ett ögonblick allvarsam.

Hon tittade ned på sin ena handske, hvilken hon höll mellan tummen och pekfingret samt förströdd lät dingla af och an. Derefter såg hon ånyo på Gustaf samt började åter skratta. Han kunde icke längre värja sig mot denna outtömliga glädthet.

— Se på pappas tafsa der! — utbrast han plötsligt. Det är som hade han sett dig när du var liten.

— Är det så likt mig?

Hon steg upp. De stodo begge framför tafsan, tittade på den och på hvarandra och skrattade. De visste icke åt hvad, men det ville icke ta ett slut. De skrattade af idel munterhet utan någon annan anledning. Kanske därför att flickan uppe på väggen skrattade?

Och så uträttade Alma sitt ärende. Det var tant Maria, som skickat henne upp för att be Gustaf komma ner. Han läste alldeles för mycket. Nu skulle han sitta och prata en stund med henne och Alma och dricka kaffe. — Men det hade Gustaf alldeles inte tid till.

— Åh prat, hvad hinner du att läsa på en halftimme? — sade Alma.

— Jag är tvungen att hinna mycket på det, ty jag har förskräckligt brådtom. — Men om jag nu står här längre och pratar, så hindrar jag dig i alla fall.

— Ja, det är jag tacksam för, ty så pass förströelse behöfver jag.

— Det är således den tid, som skulle gå åt



till att springa utför trapporna, som du inte har råd att förlora?

— Du vill nog att jag skall bli kuggad, du, — svarade han leende.

— Nej, det vill jag visst inte — nå, jag skall icke vara envis. — Hon bläddrade i Passows grekiska lexikon, som låg uppslaget på bordet. Så gissade hon, hvad bokstäfverna hette och påstod, att Gustaf narrades, när han sade att x icke var det svenska n utan k. Så fick kan skandera för henne i Homer, och Alma slog takten med en glosbok och påstod, att man kunde dansa galopp efter det. Gustaf skref några ord på ett papper. Alma ville se hvad det var, men han ryckte undan lappen. Då började de kifvas och deras händer utkämpade en envis strid på bordet. De kommo hvarandra allt närmare. Hon ryckte till sig lappen, som blifvit ihopskrynklad och vände sig bort för att veckla ut den. Gustaf stod bakom hennes rygg, sträckte fram armarne och fasthöll hennes handlofvar. Hans kind strök tätt intill hennes hår. Ändtligen sade han, sig icke längre vilja hålla hennes nyfikenhet på sträckbänken. Och när hon då fick veckla ut bladet och läste, stod det bara: Alma Dal. — Fy, hvad Gustaf var elak, som gjort henne så nyfiken.

När Alma gått, skulle Gustaf sätta sig och läsa. Men det gick inte. Han stod några ögonblick med hufvudet utsträckt genom ventilen. Det kändes så skönt att låta hår och panna badas af vinden, som var så frisk här uppe

på tredje våningen. Sen vände han sig inåt rummet. Men då blef det honom för trångt, han måste ut — ut! Det rymdes icke inom fyra väggar det, som nu vaknade inom honom. Han fick tag i hatten och störtade utför trapporna. Hvad det var nytt och öfverraskande! Hvilken ström af lifsglädje, som lupit igenom honom! Han förnam den i hvarje åder, hvarje fiber. Han måste ut i skogen, ut — ut på något högt berg!

Gustaf och hans kamrater hade varit uppe i mogenhetsexamen. Det var den trettionde maj på qvällen. Klockan åtta skulle de få veta sitt öde. Det fattades nu en quart. Lärare och censorer hade öfverläggning på collegiurummet.

Skolgården var full af folk. Närmast den stora trappuppgången trängde sig de trehundra skolgossarne, beredde att ta emot sina lycklige f. d. kamrater, som, då de kommo ut, för alltid skulle ha lemnat skolans vedermodor bakom sig. Utanför skolgossarne bildade en stor del af stadens öfriga befolkning en krets: högförnåma embetsmannafamiljer och storborgare, blandade med anspråkslöst småfolk. Alla ville se de »nybakade» studenterna hissas. Flere unga flickor hade buketter i händerna.

Med studentmössan gömd under ytterrocken trängde sig Gustaf fram genom folkhopen. För ögonblicket hade han icke rum för någon annan tanke än denna: hur skall det gå? — Han var nästan säker om att bli kuggad, och det var



olidligt att tänka, att alla dessa människor, af hvilka han omgafs, om en stund skulle säga: »de gingo igenom alla utom den stackars Ek». Gustaf såg icke upp på ett enda ansigte.

Då kände han en hand läggas på sin axel. Det var herr Dal, som hejdat honom. Han såg Alma, fru Dal och tant Maria framför sig. Han hade feber och hörde icke, hvad de sade men fixerade Alma så envist, att hon vände sig och såg åt annat håll. Så låto de honom gå. Han armbågade sig fram bland skolgossarne, rusade upp för trappan och försvann i vestibulen.

Utänför dörren till collegiirummet träffade han sina kamrater. Tysta och allvarsamma som en skara soldater strax före ett fältslag stodo de der utefter väggarne i korridoren. Man hörde hur det samtalades derinne i rummet i dämpad ton. Rektors stämman kände man tydligt igen och äfven lektor N—s, den fruktade latinbusens. Men hvad som yttrades var omöjligt att urskilja. Man hörde dem flytta papper. Nu slog klockan åtta: ett — två — tre — fyra. Alla blickar stodo otåligt fästade på dörren, men den förblef stängd. En penna hördes rassla öfver papperet.

Ute på skolgården böljade mängden oroligt af och an.

Alma stod och såg på sin klocka hvarannan minut. Den blef fem, tio, femton minuter öfver åtta. Ännu hördes ingenting af. Sexton, sjutton. De lärde herrarne voro odrägligt långsamma. Ännu ingenting! Aderton, tyst! Det blef rörelse bland skolgossarne. Ändtligen!

Ett skrik och spring började inne i skolan. Hurr—a—ah! — Det växte och svälde. Man hörde hur det nalkades genom korridoren. Nu kommo de — nej, icke ännu, men — nu!

En hop skolgossar störtade ut. Det var förbuden. De trängdes och knuffades nedanför trappan för att bilda led. Det var ett arbete som i en krater före utbrottet. Så kommo studenterna — en efter en. Der var Gustaf.

De kastade sig handlöst utför trappan. Alldeles som när man dyker ned i en bassäng. Och tjojtals händer togo emot dem. Hissningarne började. Ett och två och *tre!* Der flög en i luften fäktande omkring sig med armar och ben. Ett och två och *tre!* — Der for en annan upp. Han låg alldeles stilla och gjorde ingen annan rörelse än att han svängde med mössan öfver hufvudet. Det var stiligt. Ett och två och *tre!*

Så snart en blifvit hissad af ett tiotal skolgossar, togs han strax i beslag af ett annat. Och så gick det vidare i radierande banor ut från medelpunkten, som utgjordes af skoltrappan. Gamla sönderrifna skolmössor och delar af sådana flögo öfver hufvudena.

Ändtligen kunde Gustaf göra sig lös. Yr i hufvudet af de många hissningarne, kom han fram till platsen, der hans förmyndare och tant Maria jemte den Dalska familjen befunno sig. Man gratulerade honom. Tant Maria tycktes aldrig vilja släppa hans hand. Hon tryckte den hårdare och hårdare, under det ryckningarne i hennes mungipor och ögonvrår blefvo allt tydligare.



Sen fick han vända sig till Alma. Och när han stod der och såg ned på den lilla behandskade handen, som, efter hvad han tyckte, med en sådan utomordentlig behändighet och behag fäste blommor i hans knapphål — då var det inte långt ifrån, att han tagit henne om lifvet midt ibland allt folket.

Och så var det slut, hissningarne och gratulationerna. Mängden började skingra sig. Familjekretsarne hade återtagit hvar och en sin af dagens unge hjeltar. Det bar af till hemmen. Gustaf gick bredvid Alma. Han brann het på kinden och talade ovanligt lifligt. I qväll hade hans tunga inga band. Han var fylld af ett oändligt, outsägligt jubel. Det steg högre och högre, steg så klingande friskt som vattenfallet i en skogsbäck, som fågelqvittret på en vårmorgon.

\* \* \*

Det var en märkvärdig hastighet, hvarmed Almas vänskap för tant Maria uppflammade. Denna hade i ett nu blifvit den unga flickans orakel i allt: i toilettfrågor, sömnads- och virkningsangelägenheter, i valet af mönster o. s. v. Hon fick veta allt, som händt Alma på det sista halfåret, allt som svågern sagt till henne under vistelsen på landet, alla de gånger han brydt henne för den unge inspektorn på stället. Och en mängd löjligheter, som Alma funnit hos denne herre, hvilken hon icke kunnat lida. Och

en mängd tankar, som hon haft om karlarne, öfver hvilka hon börjat reflektera på senare tiden. Tant Maria blef tagen med storm. Hon upptäckte ideligen nya förträffligheter hos Alma och kunde snart inte trifvas utan hennes sällskap. Så kom Alma att nästan hvarje dag göra en visit hos Bährmans, och det var ingen, som kunde falla på den tanken att undra öfver det. Hon hade ju tusen ting att öfverlägga med tant Maria om. Tant Maria hade nu blifvit ett så vanligt ord i hennes mun.

Och medan Alma satt i salen hos den fryntliga gumman, pratande och virkande i den angenäma känslan af, att hon var en utmärkt flicka, som visade mycken uppmärksamhet mot gamla, ensamma fruntimmer, hörde hon ofta Gustaf — hon misstog sig aldrig på hans sätt att springa utför trapporna — komma ned ifrån sitt rum och gå ut. Utanför salsdörren stod han gerna stilla en stund. Alma undrade då, om han inte skulle komma in, och erfor en stark känsla af misräkning, när hon hörde honom gå. Hvad Gustaf beträffar, han stod utanför dörren och hade en alldeles likadan undran, ty han hade alltid sett, när Alma kom, och ville gå in så gerna som han ville lefva. Men nu var det icke vanligt, att han så der midt på för eller eftermiddagen kom ned för att hålla tant Maria sällskap, och därför hade det kunnat se ut — — — han kände sig säker på, att han skulle vara som en pion i ansigtet, ifall han stege in. Och så fick blygheten makt med honom och dref honom



ut. Och der vankade han omkring i solhettan i en förfärlig disharmoni, med alla sina tankar kvar i den stora, svala salen, der han visste att Alfita var.

Åh, hvad han blef glad den aftonen, då tant Maria skickade bud, att han »verkligen» kunde komma ned »en enda gång» och hålla henne och Alma sällskap! Med hvilket jubel sprang han icke utför trapporna!

Utanför salsdörren fick han lof att stanna för att samla sig. Hvarenda bloddroppe ilade åtrående genom hans ådror, hans armar ville lyfta sig för att famna henne, och — hela hans väsens uppror skulle stanna, *måste* stanna i en — bugning!

Han inträdde. Helsade på henne, slog sig ned i hörnet af den långa, gammalmodiga salssoffan. Och der satt nu Alma borta vid fönstret och såg ned och tog stygn efter stygn på sitt stramaljarbete. Hennes ljusa gestalt aftecknade sig så behagligt mot den tunga, mörka juteväfsgardinen. Han såg henne i profil, såg barmens fina rundning och följde klädningens fall ända ned till golfvet. Han satt och önskade, att hon icke haft håret upplagdt. Den der tjocka, mörka flätan, fallande utefter ryggen så, som han ofta sett det på lifstyckets ljusa botten, den hade han så gerna velat ha der i dag också. Han grubblade på denna sak och deltog icke alls i samtale. Då tant Maria gick ut för ett ögonblick, frågade han Alma, i det hela hans ansigte öfvergöts af en mörk rodnad:

— Hvarför har du aldrig nu för tiden håret hängande, upplöst eller i fläta?

— Det slits — hon såg leende på honom. Gustaf var både förlägen och uppiggad af sin djerfva fråga.

— För resten — återtog Alma efter ett ögonblick — börjar jag på att bli för gammal. Det kläder egentligen blott flickor i konfirmations-åren.

— Nog skulle det kläda dig.

— Hu, jag som snart är tjugu år.

— Sjutton år tror jag visst, att du var — deklamerade Gustaf.

— Ja, och då går man inte med håret som små flickor längre, får jag underrätta munsjör förståsigpåare. — I detsamma återkom tant Maria.

— Har du hört att Alma skall resa till landet igen? — frågade hon Gustaf.

Han spratt till. — Skall du resa?

— Ja, i öfvermorgon.

»I öfvermorgon!» sade det inom honom som ett eko. Och här hade han gått dag efter dag och kunnat få vara i hennes närhet och icke gjort det! Alltsammans af denna dumma, barnliga fruktan för att man skulle ana hans känslor! I öfvermorgon — alltså var det i dag kanske sista gången! Hvad skulle han ta sig till? Plötsligt utbrast han i nästan retad ton:

— Hvad i all världen skall du nu på landet att göra igen?

Hon såg upp och skrattade:

*Ungdomssynd.*



— Bli hushållerska hos svåger min, förstås. Kerna smör och dylikt.

— Och så förlofva dig med inspektorn — inföll tant Maria försåtligt. Hon hade också tagit sig för att bry Alma för den »dumme» inspektorn.

— Nej men tant! — Tro henne inte, Gustaf! — Han är så förskräckligt dum så, om du bara visste't.

Gustaf, som för ett ögonblick varit frestad att rusa upp på sitt rum och stänga in sig för, gud vet hur länge, kände detta »han är så förskräckligt dum så» komma som en lisande balsam öfver sig.

— Men hvarför är det då, som du skall resa ut? — frågade han.

— Jo, det är för att kerna smör och stå vid spisen. Min syster har icke varit frisk allt sen hon fick sin lille.

Deras ögon möttes ånyo. Gustaf kände för första gången en fläkt af allvar blåsa igenom sitt myckna svärmeri. Han hade tänkt sig henne i sina armar, tänkt sig glödande kyssar, möten i skuggiga lundar, i månsken, trånande suckar, men det var alltid älskarinnan, aldrig förr än nu hade han tänkt sig Alma som sin hustru. I denna tanke låg någonting helt annat än i de gamla drömmarne. Det var med en känsla af inträdande mögnad som han började fantisera öfver ett hem, öfver tvenne unga, som satte bo.

Natten innan hon skulle resa, kunde han icke få en blund i sina ögon. Från klockan fyra

på morgonen dref han omkring på gatorna och i stadsträdgården. Han var uppmjukad, försmält i vemod af den tanken, att hon skulle resa. Det var en solig sommarmorgon med dagg på gräset och hög himmel. Och luften var så frisk, så frisk — man kände, att det skulle bli en varm dag, just en sådan der, då det är omöjligt att inte längta ut i skogen, en sådan, då man vill sträcka sig lätjefull vid foten af de smäckra furorna och med ögonen följa deras höga, bruna stammar ända till toppen — till toppen, der de breda ut sig med nyckfullt grenade och svängda armar, hvilka vagga sina barmmassor mot den blå himlabottnen — en sådan dag, som man vill drömma bort i skuggan, en sådan, på hvilken det är omöjligt att känna sig harmonisk, att ega lugn, en sådan, på hvilken det innersta i oss ovilkorligen måste tråna bort efter en evigt, evigt oupphinnelig lycka.

Och i dag skulle Alma resa! — Klockan nio skulle Gustaf och tant Maria följas åt till stationen för att ta afsked af henne. Och der skulle de stå en stund på perrongen, och tant Maria och hennes mor skulle ge Alma hvar sin kyss. Så skulle konduktören komma, och hon skulle stiga upp. Hvisselpipan ljuder, det rycker och slår i de grofva, tunga jernkettingarne, det vriner i bromsarne och hjulaxlarne, hjulen rulla och dåna mot skenorna, och der — der i kupéfönstret far hon bort! Långt, långt bort skall han se hennes näsduk vifta och — ingenting se mer! — Och sen? — Hvar skall han göra af sig sen? — Un-



der den långa soliga, trånande dagen, hvar skall han göra af sig?

Ut i skogen skall han och kasta sig i skuggan, färdig att dö af sorg. — Och der skall han ligga länge, länge och slutligen inbilla sig, att hon är hos honom, yra, att hon är der. Och tycka, att den surrande myggsvärmen sjunger, att hon är der, att solskenet och skuggan hviska, att hon är der, att den fläktande enrisbusken susar, att hon är der. Och så skall han vakna ur yrseln ock kasta sig af och an, förtviflad, och breda ut armarne, famnande tufvan, och borra sitt ansigte ned i fjolårets torra ljung. Och dagen skall förgå, medan han ligger der, och solen skall vandra förbi de skuggande talltopparne och skåda ner på honom med sina brännande blickar. Och allt längre och längre skall hon sacka ned mot horisonten, allt mildare och sorgsnare skall hon se ned på honom. Och hans smärta skall tyna i bredd med dagen. Och när qvällen kommer, då — då äntligen skola hans torra ögon kunna läska sig med en frambrytande flod af tårar!

Han gick väl tio gånger förbi hennes föräldrars hus. Först herskade fullkomlig stillhet, och rullgardinerna voro nerfälda; sedan såg han dem dragas upp, den ena efter den andra. Då och då skymtade en gestalt i fönsterna, men Alma såg han ingenstädes till. Hvar fans hon, hvad gjorde hon? Han tänkte sig hennes rum i oordning. Gardinerna voro ännu nere. Solen stekte på deras målade alplandskap, de gröna

träden, de hvita snöbergen och schweitzerstugan; det var varmt, nästan qvafvadt derinne. Hon låg på knä vid sin kappsäck och packade ned ett lifstycke af svart siden, spetsar, hvitt linne och krås. Hon slätade och lade ihop de fina plaggen, hennes hand lekte vällustigt ibland dem. Nu steg hon upp och drog ut en byrålåda. — Nu stänkte hon på sig »new mown hay». Nu stod hon framför spegeln och satte på sig en brosch — åh det var tusen saker, som han såg henne göra.

Hvarför kunde han inte gå upp och tala om för henne, att han skulle dö, om hon for? Han smög sig så nära intill väggen som möjligt för att icke bli sedd; han var inne i porten. Han vände om och frågade sig, om han var galen. Sen frågade han sig, om det icke ändå var möjligt att gå upp. Kunde han icke hitta på ett ärende? — Omöjligt! — Nej, nej, det *var* omöjligt att gå upp. Hvad skulle han säga till den första han mötte? Naturligtvis komme det någon emot honom i tamburen, i trappan: herr Dal, fru Dal, en piga — skulle han fråga efter Alma? — Hvad kunde de tro, när de sågo honom, annat än att han blifvit galen? — Och om han mötte Alma sjelf och fattade hennes hand, kramade den, droge henne till sig — våldsam — tiggde, och hon blefve ond, rädd? — Åh det var ju galenskaper alltsammans — han kunde icke tänka annat än galenskaper — han var galen!

Hon skulle bli borta hela sommaren, kan-



ske hösten med. Och han skulle icke få säga henne ett enda ord mellan fyra ögon, icke få återse henne förr än till julen!

\* \* \*

Precis som han föreställt sig afresan, så gick den till. De stodo på perrongen, han, tant Maria, Alma och hennes föräldrar. Han kämpade med sin sorg. Han kunde icke tala till henne. Det var honom omöjligt att få fram ett enda ord. De stodo midt emot hvarandra. Hon hade en liten blombukett i handen, hvilken hon då och då förde upp mot ansigtet för att inandas dess doft. Han ville lyfta armarne, ville sluta henne till sig, han höll redan på att ta fram steget. Men så tänkte han på — att det icke gick an — nej, nej det gick inte an! — Och han skulle kanske aldrig få rätt att göra det! — Denna tanke hejdade honom, naglade fast honom på stället. Men i blicken, hvarmed han såg på henne låg hela hans själ. Hon måste vända sig bort men stund efter annan möttes åter deras blickar. Hon hade blifvit lika allvarsam som Gustaf.

Hur outhärdligt, att hon måste resa!

Konduktören nalkades. Han slog igen dörrarne — närmare och närmare. Den karlen hade inga nerver. Hur han smälde igen dem. Gustaf förde handen till hjertat han tyckte, att det sjöng inuti honom för hvarje gång. Alma steg upp. Hennes mor hade tusen saker att säga henne. Tant Maria hade tusen helsningar att skicka med till hennes syster. Konduktören steg ned

efter att ha klipt den sista biljetten — Almas. Han smälde igen dörren på sitt förfärliga sätt.

Der stod hon i fönstret. Alla tryckte ännu en gång hennes hand, äfven Gustaf. Han grep ångestfullt i den släta handsken. Det var honom omöjligt att släppa den. Han höll den kvar alldeles för länge. Han hade tårar i ögonen. Det väckte uppmärksamhet. Tant Maria ryckte honom i rocken. Var det en slump eller ej, att en förgät mig ej föll ned ur Almas bukett? — Han tog upp den. Stationsinspektoren blåste i sin pipa och sträckte ut handen. Ånghvisslan svarade — det vren och gnisslade, ryckte och slog i kettingarne, dundrade och — der for hon bort!

ICKE ett ensamt möte, icke en stammande bön, icke en kyss på skälfvande läppar — och han skulle icke återse henne förrän till julen!

\* \* \*

Gustaf var ensam. Den första lifliga saknaden var öfver. Dagarne gingo sin jemna, enformiga gång.

Han ville läsa på sin universitetsexamen, filosofie kandidaten, läsa med fart. Han måste bereda sig en framtid, ett hem för att kunna bjuda åt Alma — ett hem, inom hvars fyra väggar all tänkbar, jordisk lycka skulle vara samlad.

Han skulle arbeta, han *skulle* lägga fliten till. Hvilka underverk skulle han icke ha hunnit



uträtta innan julen — ifall han blott finge ha något så när fred för sina lustar och de märgförtärande drömmarne.

Han räknade ut det minsta möjliga antal år, det skulle dröja, innan han kunde få hoppas att hemföra Alma som sin brud. Och så fann han, att det var en hel evighet — nej, vänttiden måste förkortas! Och han förkortade: latinet kunde han hinna med på så och så mycket mindre tid — och grekiskan — och de nordiska språken och filosofien — så toge han examen mycket fortare och kunde förr få plats.

Men hur han förkortade, var det ändå en hel evighet. Nå det kunde icke hjälpas, han måste ta fatt. Och det gjorde han.

Gud, hvad Cicero var tråkig! Och Livius sen! Han tvang sig att läsa, men alla hans tankar voro hos Alma.

Han kunde icke hindra sin inbillning att sysselsätta sig med landtstället, der hon vistades och utsmycka det på det mest idylliska sätt: en hvit byggnad, en stor lummig park, blå himmel, solskensdag. — Och en vidsträckt sjö sedan, som dagen i ända dref sina glittrande, sorlande böljor mot stenarne vid stranden, mot den säftiga gräsmattan under träden! — På en trädgårdsoffa i skuggan såg han Alma. Hon hade halmhatt på hufvudet och sin hvita klädning, nystärkt, en bok eller blommor i knäet. En humla surrade och flög bort ur bersån. Alma såg drömmande ut öfver sjön, en röd, dubbel

törnros höjdes och sänktes med det hvita tyget på barmen.

Nej detta gick inte an! — Han måste läsa. Konsuler, tribuner! Fans det trivialare ting i världen? O, den skurken Livius!

Så var han åter hos Alma. Hela hennes gestalt målade han så tydligt för sig, der hon hvilade på gräset med hufvudet lutadt mot handen, hvars fingrar begrofvos i det rika håret. Hatten hade hon kastat af sig, boken låg uppslagen bredvid. Gustaf skulle icke ha varit den han var, om han kunnat hindra sig från att skänka en tanke åt de fina, köttfärgade strumporna, af hvilka en smal rand stack fram mellan klädningsfällan och de nätta stöfletterna. Och ännu drömde hon och såg genom buskarnes galler ut på de dansande, solbelysta böljorna.

Nu vaknade han igen och såg sig sitta med Livius i handen. Det var ju sant! Hela latin-kursen måste vara undangjord på sommaren. Och så gjorde han åter ett försök att »ta ut» en af dessa långa, inkrånglade, anakolutiska, fullkomligt oförnuftiga punkter. Men det aflopp alltid så, att han utan att veta ordet af befann sig ute på landet. Och efter hvarje utflygt fick han allt mindre håg för läsningen.

Det var så qvast i rummet, och ute log solen så grannt. Han visste, att vinden flägtade svaltt i stadsträdgården, att träden susade så melodiskt i skogen. Han måste dit ut. Der kunde han riktigt i fred få tänka på Alma, han gjorde ju i alla fall ingenting annat än tänkte på henne.



Och så gaf han vika. Stackars sangviniske Gustaf! Icke en hundradel af latinkursen blef undan-  
gjord på sommaren.

Till råga på allt detta blåste det ånyo upp till storm inom. Den rena och lätta luft, i hvilken han en tid andats började tjockna. Den lyftning, som kärleken gifvit åt hela hans tanke- och känsloverld, hade behöft underhållas för att bli bestående. Skilsmessan från den älskade tålde han med sin förorenade fantasi icke vid. Denna började snart ånyo skapa på sitt eget vidriga, onaturliga sätt. Gustaf var upplöst i brinnande begär.

Visserligen återföll han icke i sina gamla synder — slikt var honom omöjligt numer — men han var i alla fall ett offer för samma olidliga sinnesstämning, detta stundliga, trängande, okufliga njutningsbehof, som för en kort tid sen höll på att göra honom tokig — och som väl nu skulle göra det?

Den gamla sömnlösheten instälde sig. Det blef tid och tillfälle nog för melankoliens svarta makter att sarga och sönderslita ända till de sista resterna af hans lefnadsmod under de långa, långa stunderna, medan han låg vaken och hörde klockorna ute i staden slå det ena timslaget efter det andra. Han hade en obehaglig känsla af tomhet i bröstkorgen och underlifvet. Han svettades, sparkade af sig täcket och drog det på sig igen. Hufvudet kändes som en blyklump, bröstet häfdes mödosamt liksom under trycket af en centnertyngd.

Äntligen vände han sig till en läkare. Denne gaf honom ett slags sömnpulver, som icke hjälpte, och derefter kloral, som hjälpte; men jemte läkemedlen fick han ett råd, väl meddeladt med all möjlig reservation men dock med bestämd förklaring, att han aldrig kunde bli frisk på annat sätt: han skulle »begagna fruntimmer». Gustafs innersta revolterade mot detta råd. För en månad sen skulle han knappast ha blifvit så uppörd af det. Men nu hade han blifvit finkänslig. Den fläkt af kärlekens poesi, som på den sista tiden värmt hela hans väsen, hade gjort honom ädlare. I första ögonblicket svor han en ed inom sig att aldrig söka sin helse på det anbefalda sättet.

Men efteråt kom den nyktra öfverläggningen. Han pinades ofta af en föreställning, som tycktes honom utgöra lidandets höjdpunkt. Den var det starkaste och finaste extraktet af alla de bittra beståndsdelarne i livets bittra dryck. Han tänkte sig en brudnatt, der brudgummen uppenbarade en svaghet, en skröplighet — åh! Den eldige ynglingen, om hvars famntag hon drömt — en sådan! Måste man icke vara frisk framför allt för att kunna hoppas på kärlekens lycka? Blomstrade väl den för en eländig, sjuk stackare som han? — Nej, nej! Styrka, fysisk styrka var det första vilkoret — alltså —

Men genom en sådan kur gick icke heller vägen till en ädel qvinnas kärlek. Hvarför hade han inte insett det redan förut? För honom fans ingen väg! För honom fans ingen väg! Han



måste afstå från Alma, förderfvad som han var. Hvad hade han gått och intalat sig under de der paradisdagarne strax efter examen? Vanvett, vanvett! — Afstå från henne!

Från henne — och naturligtvis från hvarje annan ädel qvinna i hela den vida världen — och söka sin helsa i en slinkas armar! O hvilket lif!

Det var i midten af Augusti. Gustaf var ute sent på qvällen. En flicka kom och gick förbi honom. I detsamma de voro bredvid hvarandra, gaf hon honom med baksidan af handen ett lätt slag på magen. Och så vände hon sig om och skrattade, så att han såg hela öfre tandraden. Det var någonting i hela hennes person, som väckte hans vedervilja. Det ordentligt kröp inuti honom.

Hans första erfarenhet af detta slag! Han vände om och slog in på en annan gata, som ledde till tullen. Det var icke värdt att gå hem för att söka få sofva i qväll. Kloralen skulle icke hjälpa nu, det kände han. Dessutom ville han ut i naturen. Hela staden föreföll honom som ett Sodom, fullt af orenlighet. Han måste bort från dess stinkande ångor.

Vägen gick på en hög bank utmed elfven. Luften var nästan ljum. Himlen hvälfde sig hög och ren med blinkande stjernor. Vid den vestra horisonten låg ett lager af svartgrå, i kanten

violetta skyar. Slätten utbredd sig ljudstill och utan lif framför honom. Här och der en bondgård eller en dunge träd, eljes en oändlighet af åkerfält och ängar ända bort emot synranden.

Då Gustaf kommit ett stycke utom staden, stannade han och vände sig om. Husen tycktes sofva, der de lågo inbäddade i sina små trädgårdstäppor. Kyrktornet reste sin mörka massa öfver dem som en jättestor nattvakt. Det aftecknade sig tydligt mot den blå himmeln. Tyst, nu slog tornuret, den gamle sällskapsbrodern från så många nätter, sömnlösa som denna. Tolf slag. De ljödo så klart igenom den rena luften.

Han fortsatte sin promenad. Svart som bläck gled elfven fram i sin fåra nedanför den brant sluttande banken. Då och då gick han förbi en klunga videbuskar och hörde en matt vind susa i löfverket. Högt upp på himlen midt framför honom stod Polstjernen, och nedanför den till höger vred sig Karlavagnen. O hvad natten var schön! Hvilken motsats mellan den svidande smärta, den leda, det äckel han bar inom sig och naturens sköna oändliga harmoni. Han tyckte sig vara en förhatlig utbörding i denna omgivning. Hvar fans en varelse så vanständig, så eländigt förfuskad som han i det stora, härliga alltet?

På ett ställe gick han ned till elfven och stod länge och såg ut öfver vattnet. Det kom en besynnerlig dvala öfver honom. Tankarne förlorade sig allt mer i ostadiga, dunkla irrfärder. Alla sinnen verkade på ett dödt, oklart sätt. Han visst icke, hvad han befann sig. Som förtrollad



stod han der med fotspetsarne intill vattenranden och erfor en häftig önskan att få sjunka djupt, djupt ned — bort ur en verld, der han icke passade. Plötsligt tyckte han sig se sin kropp till hälften begrafven i sanden, der strömfåran var djupast. Han nästan kände hur vattnet lent och kyligt strök fram öfver kläderna.

I ett nu stod han uppe på landsvägen med blodet frusande för öronen och hårdt dunkande hjerta. Det var, som om han varit i någon fara.

Längre fram stod ett sittbräde. Han sträckte ut sig på det, stödjande sig på armbågen och såg framåt vägen, hvilken hvilade tyst och grå i stjernljuset. Han undrade, om skalderna någonsin skrifvit om sådana qual, som han led i detta ögonblick. Han letade i sitt minne efter ett poem, som kunde passa in på hans känslor och fann intet. Han blef bitter. Att vara förstörd som han genom ungdomssynder, förstörd för hela lifvet, det var dock en sorg, som många måste ha känt. Hvarför blef den aldrig beskrifven, besjungen, så att man fick se, att det var någonting menskligt, någonting försonande i den. Han kunde icke finna ett svar på dessa frågor.

Himlen började rodna i öster. Stjernorna mattades. Han steg upp och skyndade vidare utan ro, utan rast — som det onda samvetet.

Klockan hade slagit fyra, då han återkom till staden. Han tyckte sig höra, der han smög utmed väggarne, djupa, lugna andetag af innanför sofvande. Han förundrade sig öfver dem. Egde de alla hvad han saknade eller *kände* de ingen

saknad? — Om de kände det, hvarför irrade de icke omkring likt spöken som han? — Var det möjligt att lida af samma armod och ändå sofva?

Der var herrskapet Dals hus. Han stannade nedanför fönstret till Almas rum och lutade hufvudet mot muren, så att den grofva rappningen skrubbade honom vid tinningen. Plötsligt fick han höra en dragkärra på närmaste sidogata och skyndade sig bort. Det var tid att gå hem! Tid att flyga in för honom och nattugglorna!

Han somnade nästan strax och drömde efter två timmar om — gatnymsfen, som han sett på qvällen. Och dervid vaknade han och såg, att det ånyo var dag — solig dag!

\* \* \*

Det var i midten af september. Alma hade icke återkommit till staden. Gustaf och hans gamle skolkamrat Fredrik Lund följdes åt till Upsala. Den förre hade beslutat att, så fort han kommit i ordning i universitetsstaden, börja läsa riktigt på allvar. Han förestälde sig att endast ett arbete, som toge själens alla krafter i anspråk, skulle kunna bota det verkliga kärleksraseri, hvaraf han led.

Emellertid gick dag efter dag, vecka efter vecka, utan att han lyckades sätta sina goda föresatser i verket. Den nya omgifningen, alla de ändrade förhållanden, i hvilka han så plötsligt inkastats, förströdde honom. Till en början var det tusen angelägenheter, som måste uträttas:



hyra rum, skrifva in sig vid akademien och hos kurator, ta reda på examenskurserna, bestämma sig för föreläsningar o. s. v. Och när allt detta väl var uträttadt, och Gustaf och hans numer oskiljaktige vän Fredrik Lund befunno sig installerade i en treflig dublett vid Trädgårdsgatan, då var det tusen märkvärdigheter, som måste beses: domkyrkan, biblioteket, muséer och samlingar, »Asis» m. m. Och då man sett allt sevärdt i sjelfva staden, hade man ju Sko, Linnés Hammarby, Gamla Upsala — det tog aldrig slut.

Gustaf kände sig friskare till själ och kropp än på länge. Han sof godt om natten och den mängd nya idéer, som väckts genom resan, hade trängt vällusttankarne i bakgrunden. Den fullkomliga obundenheten i det lif Gustaf och Lund förde väckte deras förtjusning, emedan de aldrig förut varit ute på egen hand. De läto helt och hållet leda sig af ögonblickets nycker: togo en droska och reste utåt landet, slogo kägel, gjorde en lusttur per ångbåt. Alltid hittade de på något angenämt sätt att fördrifva tiden, och allt var nytt för dem. Till de öfriga nöjena kom det, som ligger i att slösa med penningar. Begge voro utrustade med en ganska riklig handkassa, och herr Bährman hade — på råd af den läkare, till hvilken Gustaf vändt sig under sommaren — sagt till den senare, att han borde skaffa sig förströelser.

De båda vännerna voro på rörlig fot från morgon till qväll. Det myckna vistandet i fria luften åstadkäm hos de ännu i utväxten varande

yinglingarne stark matlust och behof af dryckesvaror. De förde hög diet, men hade ännu icke någon fallenhet för att öfver höfvan berusa sig. Gustaf var i synnerhet måttlig. Han hade vant sig att vid hvarje lockelse till öfverdrift, hvarje förhastadt steg tänka på Alma. Han hade ännu — trots allt — icke uppgifvit hoppet att få ega henne. Den sköna drömmen från i sommar, drömmen om ett hem, der hon skulle vara den allt lifgifvande och värmande solstrålen, trängde sig ännu tid efter annan in i hans tankar. Almas bild var hans samvete, hvilket bevarade honom från förnedring så i det ena som det andra afseendet.

Det första landskapet kom med nationssexa och bålar. Och man drack brorskål med så många äldre landsmän, både sådane, som man mindes från skolan och ännu äldre, som man aldrig sett.

Och ärevördige gråhårmän höllo tal. De vände sig särskildt till sina nyuppkomne landsmän och uppmanade till arbetsamhet och rena seder. De utvecklade, hur den »akademiska friheten» rätt skulle brukas. Det var så många stora och ädla tankar, åt hvilka de gånge uttryck i väl lagda ord, så stora, att en stackars yngling, som endast hade sina lidelser, icke kunde annat än känna sig rätt eländig och usel, icke kunde annat än förbittras öfver deras fordringar. Gustaf hade en känsla, som om Gregorius den sjunde stått upp och anbefalt ett nytt celibat. De talte till de unge som om de unge varit gubbar! Gustaf *wille* lefva kyskt, men han tålde icke att höra



sådana ord om sedlighetssträfvandet. Han ville skaffa med fruktan och bäfvän, ville anstränga sin viljas fibrer till det yttersta, ville vändas och ropa — allt med det målet för ögonen att en gång få njuta af en riktigt sund och naturlig kärlek — men  *dessa förmaningar — dessa sedlighetstalare!* Man kunde bli ursinnig. Det var som om förträade, förbenade, petrificerade, sextusenåra, egyptiska mumier velat predika för sjelfva det pulserande, blodfulla lifvet; som om sextusenåra, pergamentstorra läppar plötsligt afbrutit sin ärevördiga hvila och börjat röra sig för att förkunna, hur väl de visste, hvilken sann och kraftig känsla, de hade af hvad  *lifvet* behöfde.

O skrymtare, var det så enkelt och lätt för er, när I voren unga? Haden I en blandning af mjölk och vatten i era ädror?

Gustaf såg sig omkring på de äldre landsmännen, af hvilka han redan blifvit bekant med de fleste: trettio- och fyrtioårs män! Han visste att endast ett par af dem voro gifta. Och de öfrige — undrade han — ha de fört ett sådant englalif under de fem, tio, tjugo åren, som gått, sedan de först kommo upp till akademien? Hade de vid tjugu år samma glödande begär som han, och ha de förqväft dem under förvärfvandets af sin myckna lärdom? — Den der fyrtioårige, ogifte docenten, som utan att dra på munnen åhörde sedlighetstalet — är det möjligt, att han inte skrattade inom sig? — Allesammans hörde så aktningsfullt på detta tal. Det fans ingen som

drog på munnen. Råder det i denna skara allmän dygd eller allmän skenhelighet?

Ja, så hade då Gustaf och Lund fått pröfva på nationalslifvet. Efteråt fortsatte de genom vän och väns vänner att utvidga sina bekantskaper bland landsmännen. Det gick så lätt att bli förtrolig, ty det var vanligtvis vid glaset man träffades. Gustaf hade genom det omvexlande lifvet blifvit mera sällskaplig än förut. Lund drog honom nu också med öfverallt.

Emellertid gjorde Gustaf efter sina förhållanden aktningssvärda försök att börja arbeta. Han gick på ett par föreläsningar och låg åtminstone någon del af dagen på sin chäslong, olustigt bläddrande i ett kollegium i filosofi. Det var honom omöjligt att fatta intressé för studierna. Han tyckte sig icke begripa ett ord, och läste om den enklaste mening tjugu gånger. Han kunde icke samla sina kringflygande tankar, icke få en halftimme af lugn reflexion. Dessutom glömde han med ens det lilla han lärde sig. I det längsta sträfvade han emot att behöfva erkänna inför sig sjelf, det han var fullkomligt oduglig för detta arbete. Men för hvarje dag blef det honom allt klarare. Det fans ingen energi, intet intresse, ingen ungdom kvar i honom!

Till råga på allt kunde han aldrig känna någon trefnad hemma i sitt rum. Han hade



vistats så mycket utomhus, att han icke hunnit vänja sig vid det. En stundligt jägtande orodref honom ut. Hungern efter nöjen fick småningom makt med honom. Det blef allt svårare om aftonen att gå förbi schweizerierna med deras bullrande lif.

»Gillet» lockade vid denna tid med en visångare, »Rullan» med akrobatsällskapet »Die Teufel». Så länge schweizerilifvet var nytt, var det ingen särdeles svårighet att dricka måttligt, ty det var ett nöje redan det att sitta derinne i de upplysta salarne bland den larmande och pratande menniskohopen. Men sedan man väl blifvit riktigt hemmastadd på schweizerierna, när man kände bättre än sitt eget rum alla dessa ställen: »Gillet», »Gästis», »Thaddis», »Rullan» etc., när man hört vissångarens hela repertoar och sett akrobaternas alla konststycken, då började alltsammans bli tråkigt, då blef det nödvändigt att dricka mer för att höja stämningen. Det var nu en gång nödvändigt att stämningen var hög, ty eljes var det så olidligt om aftonen. Alla aftnar hade en besynnerlig tomhet i Upsala. Att sitta hemma på sitt rum en hel kväll kunde rent af göra en förtvifad.

Ett nöje, som icke lätt blef gammalmodigt för Gustaf, var att beundra Frau Teufels former. Hans längtan efter det köttsligt qvinliga förföljde hon äfven här. Kväll efter kväll slukade hans ögon denna sköna qvinna i trikå. Han förtärdes vid åsynen af de yppiga lemmanne, de

retande attityderna, de beundrandsvärdt viga och kraftfulla rörelserna.

Almas bild kom ofta för honom med ett oändligt sorgset, förebrående uttryck under det han satt och såg på Frau Teufel. Vid sådana tillfällen hände det, att han steg upp och bröt laget trots kamraternas försök att hålla honom kvar. Och när han väl kommit för sig sjelf ute på den mörka gatan, brukade han vanka omkring hela qvällen, rufvade förtviflad öfver denna öfvervinneliga sinnlighet, som gjorde det omöjligt för honom att älska *en* kvinna och tvang honom att åtrå alla.

Men redan nästa qväll gick han åter och såg på Frau Teufel.

Lund var från första början naturaliserad i den nya kamratkretsen, icke så Gustaf. Han begrep icke detta »studentikosa» lättsinne, denna godmodiga galghumor, för hvilken ingenting var heligt. Att »landsmännen» — som den nya och egendomliga menniskoart, hvaraf han omgafs, benämde sig — icke hade ett grand af hans öfverspända romantiska qvinnotillbedjan, märkte han strax. Hans första känsla vid bekantskapen med dem var afund: hvad deras lif alltid måtte ha förflutit gladt och sorglöst! Det fans bestämdt ingenting, som tryckte och oroade dem. Inga lidelser hade härjat deras ungdom, ingen smärta hade lemnat spår efter sig i deras väsen. Hvarje lifvets förhållande blef i deras samtal till ett lätt och lustigt karnevalsskämt!

Helt annorlunda blef det längre fram, då



han blifvit van, vid de uppslupna studentsam-  
 qvämen, och hans öra bättre kunde uppfatta de  
 missljud, som emellanåt skuro igenom de yrande  
 glädjekonserterna. Dessa missljud blefvo allt  
 talrikare, allt mera skärande. Han fattades stund-  
 om af en obeskriflig sammansnörande ångest.  
 Det föreföll honom som om alla dessa stojande  
 unge män spelt bankrutt på lifvets lycka. Deras  
 skratt lät tvunget för hans öron som, om de  
 kittlats till det af sorg. Och nu hade han kom-  
 mit in ibland dem för att dela deras öde. Det  
 var som om hans kläder blifvit fattade af kug-  
 garne på ett hjul, som droges han obarmhertigt,  
 oemotståndligt allt längre och längre in i en  
 maskin och kunde se, hur tum för tum stället  
 nalkades, der han skulle bli krossad.

Alla kamraterna voro ju liksom han dömde  
 till en årslång, outhärdlig förbidan på den tid,  
 då kärleken skulle komma in i deras glädjetomma  
 lif. Och hur skulle de bestå under dessa väntans  
 år? Att döma efter deras tal hade de upphört  
 att vänta — de flesta af dem åtminstone — och  
 sökt ersättning för den rena och fulla njutning  
 af lifvet, som vägrades dem, i ett eländigt snuskeri,  
 hade afkyllt hjertats brinnande åtrå i förnedrande  
 utsväfnigar.

\* \* \*

Gustaf och Lund hade börjat äta middag  
 på ett s. k. mathål vid Öfre Slottsgatan. De  
 blefvo här upptagna i ett kotteri landsmän af

skilda åldersklasser, från ett till fyra års studenter. Det var en bullersam hop, som kunde allt utom ha tråkigt. De samtal, som fördes vid middagsbordet, när hela »kulan» var samlad, voro lika skiftande som mängden af de ting, för hvilka detta dussintal unga lifaktiga sinnen intresserade sig. Der afhandlades studentupptåg och nationsangelägenheter, tilldragelser inom den trängre kamratkretsen, den enskildes kärleksaffärer, cigarrflickors och skänkjungfrurs olika företräden m. m. Motsatta lifsåskådningar fingo sina försvarare och angripare. Samfundsspörsmålen dryftades. De samtida literära företeelserna skärskådades. Hvar och en af »kulisterna» hade sitt fack och förstod att intressera kamraterna för det, som låg honom sjelf mest om hjertat.

I detta afseende utmärkte sig i synnerhet en, »Avisen» eller »Visen» benämd. Han hade alltid reda på de senaste politiska tilldragelserna i in- och utlandet, hvarje nytt skede, i hvilket en fråga inträdt, hvarje utsigt, som fans för en reform att förverkligas. Socialister, Bismarck, klerikale och legitimister voro det ständiga temat i hans samtal. Allt bedömdes från hans egen noga preciserade och långt framskridna ståndpunkt, för hvilken han alltid var redo att slå ett slag.

Då »Visen» inträdde, väntade man alltid ett lystringsord, som i ett slag skulle antända sinnena och dela sällskapet i tvenne fiendtliga läger. Och det var sällan förgäfvets. De stormiga de-



batterna voro »Visens» lifsluft. Han kunde aldrig motstå frestelsen att framkalla dem.

I sedligt afseende var »Visen» en sträng, nästan fanatisk asket. Han inlät sig icke gerna på tal om könssaker och gjorde, när det någon gång skedde, nästan ett intryck af barnlig oerfarenhet. Hans politiska intresse tycktes ha fullständigt slukat det sexuella. Säkert hade han aldrig haft att bestå någon svårare kamp med sina passioner. Gustaf frapperades genast af den fullkomliga motsats, som härutinnan rådde emellan honom och Visen.

»Visens» förnämsta motståndare voro ett par jurister, som betraktade sig sjelfve såsom konservatismens och framför allt den grundliga insigtens representanter gent emot den ytlige yrkespolitikern och demagogen. Genom denna sin ställning ansågo de sig förbundne att upptaga den handske, som »Visen» nästan dagligen slungade, så fort han satt sig ned vid bordet. Deras argument föreföllo Gustaf torra och intresselösa. De sökte aldrig med allmänna förnuftsgrunder vederlägga »Visens» djerfva påståenden. Under det han helst såg i stort, fäste de sig vid enskildheterna. Deras sträfvan var att beslå honom med en felaktig uppgift i sak, en okunnighet i detaljerna af den fråga han gifvit sig in på. Men om det också någon gång lyckades dem att gå illa åt »Visen», så var det emellertid mycket vänligare, att han äfven på deras eget område höll dem stången. Han var hemmastadd så väl i historien och statistiken som i lagboken.

Kotteriets enda teolog led mycken smålek af »Visen» och den kohort, som följde hans banér. Men han var en stilla och fridsam natur, som aldrig tog humör öfver sina nederlag, och till följd af denna stora undfallenhet å ena sidan trifdes han och »Visen» godt tillsammans.

Det faldes ofta skarpa yttranden under de ändlösa disputerna, och de olika partierna åtskildes mer än en gång i vredesmod. Men missämjan varade aldrig länge. Banden af ett gammalt kamratskap återförenade snart alla dessa brushufvuden.

Gustaf sympatiserade med yttersta venstern och beundrade »Visen». Han satt vanligen tyst under disputerna. Kamraterna voro honom allt för öfverlägsna i insigter, för att han skulle vågat sig fram med ett inlägg. Han pinades ofta af medvetandet af sin naivetet. Stundom återkom han under dessa samtal till den afundsamma föreställning om obruten kraft och lefnadslust hos kamraterna, hvilken varit hans första intryck vid bekantskapen med dem. Han erfor då en djup misströstan i afseende på sig sjelf. Han skulle aldrig kunna höja sig till denna friska och käckä utsigt öfver lifvet och verlden, som de besuto! Han var en fänge, slagen i fjettrar af sina egna sjukliga känslor. Hela hans själ togo de i anspråk, alla hans krafter lade de beslag på.

Men det fans också ljusare stunder, ehuru de voro mer sällsynta. De friska vindar, som blåste genom kamraternas samtal kunde för ett ögonblick tränga in i hans vanligen så hermetiskt



slutna väsen och reagera mot den skämda luften. Han kunde då bli hänförd af de djerfva idéerna, som framslungades likt bomber och sköto bresch i de gamla samhällsmurarne, så att man tyckte sig se, hur mörka, unkna fängelsehålor kommo i dagen. Och man erfor en så varm sympati för det i mörker och trældom bundna släktet, man intogs af en glödande lust att gripa i allestädes, att ändra hvad århundraden hade gjort vrångt. Men det var blott för en kort stund, som Gustaf kunde eldas af dylika känslor. Och när ögonblickets hänförelse väl var öfver, föll hans vanliga missmod öfver honom med dubbel tyngd.

Om »Visen» hade förmåga att förvandla alla »kulisterna» till politici och sålunda omskapa dem efter sitt beläte, fans det emellertid en annan, som icke hade mindre förmåga att omskapa dem efter sitt. Det var en temligen kortväxt och tjock ung man med stor, bred panna öfver ett par intelligenta, blinkande ögon med rynkor i ögonvinklarna. Munnen hade ständigt ett hänfullt uttryck. Han talade också nästan aldrig annat än med ett maniererad hån. Han kallades vanligen »Nick» eller »Cyn», hvilka öknamn båda härledde sig från det ursprungliga »Cynikerna», som uttryckte hans specialitet. »Nick» skröt ofta öfver, att han var kroppsligen utrustad på samma sätt som de gamle romarnes Priapusbild samt hade behof i förhållande dertill. Detta var ett af hans käraste samtalsämnen; ett, som han deremot aldrig inlät sig på var den

resa till Aachen, från hvilken han nyligen hemkommit, och som företagits i ändamål att bota en fruktansvärd sjukdom, hvilken han ådragit sig genom utsväfningar. Dessa data ur Nicks biografi voro inom kamratkretsen en allmänt bekant hemlighet.

Från det ögonblick Gustaf fick del af dem, erfor han en öfverdrifven, naiv förskräckelse för att vara i »Nicks» närhet. Han undvek så mycket som möjligt att ta honom i hand och tordes knappt samtala med honom af fruktan för att andedrägten skulle kunna medföra smitta. Gustaf grubblade ofta öfver denne olycklige kamrat: hur var det möjligt för »Nick» att skämta så som han gjorde? Detta glada lynne kunde icke vara annat än låtsadt, annat än en mask anlagd för att dölja olidliga qual. För *honom* fans i sanning ingen återgång! O hvilket förfärligt straff! Att på detta sätt, i sin kropp ha ett outplånligt minne af det vidriga förflutna! Hvilken mörk slagskugga öfver hela ens tankeverld, hvilka fruktansvärda ensamhetens qual! Att tänka sig nödd och tvungen att säga till den qvinna man älskar: jag har i mitt blod en pinoande, en vederstygglig varelse, som inte kan aflifvas. Hans lifsrötter sträcka sig genom alla mina lemmar. Mina armar få icke omfamna dig, ty det är hans armar. Min kyss på dina läppar vore hans kyss, upplösningens kyss!

»Nick» hade sina bästa stunder om qvällarne, då någon större eller mindre del af »kulisterna» råkat tillsamman på ett schweitzeri. I synnerhet



glänste han, då det led längre fram på nätterna i mon, som punschen flödade rikligare. Det blef något af faun i hans väsen, medan han satt och berättade om sina kärleksäfventyr och de vilda orgier, i hvilka han deltagit. Voro så »Visen», hvilken aldrig tålde sådana samtal, samt de båda juristerna, hvilka visserligen icke alls höllo på sedligheten men deremot strängt på anständigheten, frånvarande, då kände sig »Nick» riktigt fri. Att teologen var med gjorde ingenting, ty hans protester brydde sig ingen om.

Och de öfrige »kulisterna» täflade med »Nick». Hvar och en af dem hade en bockfot, som alltid kom till syne, så snart »Nick» först stuckit fram sin. På äkta lebensbrudermanér äflades man att lägga i dagen dess krassaste möjliga uppfattning af qvinnan och kärleken. Gustaf med sin poetiska qvinnotillbedjan kände sig ofta upprörd i sitt innersta. Han erfor ånyo denna första häftiga ängslan för att förvandlas efter sina kamraters beläte, för att gå in i och föra deras lif, som till den grad plundrade på illusioner. — Och på samma gång var det någonting i detta lif, som retade och eggade honom. Han kände sig ånyo naiv i jämförelse med dem. Han nästan afundades dem deras erfarenhet från gränderna. Hvilken nitton-ärig önskar icke lära känna hvarje fas af lifvet, der qvinnorna äro med?

\* \* \*  
 \* \* \*  
 \* \* \*

En afton, då Gustaf, Lund och »Nick» jemte några fler »kulister» sammanträffat på »Rullan», kom en landsman, hvilken den förstnämde förut icke sett och sällade sig till dem. Han presenterades som kandidat Ljungmarker. Det var en lång och mager ung man med svart, ovårdadt skägg samt blek hy. En djup melankoli talade ur hans stora ögon och skarpt markerade anletsdrag. Den redan fårade, tankedigra pannan tycktes ha svurit att aldrig klarna upp, och vid åsynen af de hoppessade tunna läpparne kände man sig oviss, om de skulle öppna sig för att utslunga ett klagoskri eller en sarkasm. Det var tydligen en man, som gått i olyckans, kanske försakelsernas skola. Det sista antyddes också af hans tunna, slitna lifrock, som var hopknäppt öfver ett insjunket bröst, och hans äfven i öfrigt temligen vanvårdade yttre.

— Du här, gnofåle! — En sådan nykterist på Rullan!

Sådana voro de utrop, med hvilka Ljungmarker vid sin ankomst helsades af »kulisterna».

— Jag var i ett så miserabelt humör, att jag måste söka få tag i en menniska att språka vid — svarade han.

Gustaf tyckte sig märka en viss fiendskap eller åtminstone antipati mellan »Nick» och den nykomne. Redan då de skakade hand med hvarandra, hade »Nicks» ansigte ett försmädligt uttryck, och han fortfor sedan en lång stund att på ett förargligt sätt misstyda och kommendera Ljungmarkers alla yttranden. Den senare åter



bemötte hans angrepp med öfverlägset lugn, stundom med bitande hån.

Qvällen blef glad. Gustaf och »Nick» hade fått »rek» på förmiddagen, så att man icke behöfde spara. Punschen flödade i strömmar. Den ende som höll sig nykter var Ljungmarker. Gustaf hade glömt alla goda föresatser och var nästan full. Han skrek och pratade lika högljudt och ifrigt som de andre. Om en stund befann han sig utan att rätt veta, hur det börjat i ett lifligt samspråk med Ljungmarker. Han mindes ingenting mer än, att han blifvit förbittrad och på det häftigaste utfarit mot »Nick», i detsamma denne nämt namnet på en ung flicka af hans bekanta. Och när den angripne vände sig emot honom för att i sin egenskap af äldre landsman, som det heter på Upsalaspråk, »stuka till» den djerfve recentioren, hade Ljungmarker plötsligt sagt: »skål, herr Ek!» — och lagt bort titlarne med Gustaf, hvarigenom »Nicks» satiriska utfall kommit att förklinga ohördt.

En stund efteråt var det, som Gustaf fann sig sittande vid samma ända af bordet som Ljungmarker, samtalande med honom ifrigt och med låg röst. Det skulle varit omöjligt att säga, huru han kommit in på detta ämne, nog af det var om Alma han talade. Hela sin kärlekshistoria berättade han med denna eldiga hänförelse, hvarmed man i ungdomen utgjuter sig för en ny vän, af hvilken man tror sig bli förstådd.

Gustaf hade en förnimmelse af, att han i nyktert tillstånd aldrig skulle på detta vis ha

öppnat sitt hjertas dörrar, men nu var det honom omöjligt att låsa till dem. Det låg en oemotståndlig njutning i att på detta sätt få tala rent ut till den äldre kamraten, af hvares yttranden han flere gånger under qvällen känt sig på det lifligaste berörd. De hade flyttat sina stolar tillbaks ett stycke från bordet och voro fullkomligt ostörde af de öfrige »kulisterna», hvilkas uppmärksamhet var koncentrerad kring »Nick». Ljungmarker var mest åhörare. Han inpassade endast då och då några ord, egnade att öka den efter sympati trängande ynglingens förtroende. Då han efter en stund ånyo indragits i det allmänna samtalet, tyckte sig Gustaf i flere år ha varit bekant med honom.

Klockan var elfva, då sällskapet bröt upp. Alla voro vid ett ypperligt humör. »Nick» hade på slutet, sedan han afstått från angreppen mot Ljungmarker, haft en af sina allra bästa stunder. Sjelfve Gustaf hade glömt sitt svärmod och sin ovilja mot honom och skrattat hjertligt åt dessa historier, hvilka »Nick» gjorde njutbara genom att krydda dem med en humor, som verkligen — man måtte säga hvad som helst — ingen mer än han besatt. Af vissa antydningar, som emellanåt framkommit, hade Gustaf kunnat sluta, det flere af kulisterna satt sig ett annat mål före såsom afslutning på qvällens nöjen än det, som väntade honom sjelf, nemligen att gå hem »i sin kalla säng». Det talades om porter på ett så egendomligt, nyfikenhetsväckande sätt. Då och då hördes några mystiska qvinnonamn:



Vega, Elvira. Gustaf tyckte, att de hade en klang af Phryne fast med en mängd gröfre, ruskigare bitoner.

Ett par af »kulisterna», som bodde på Kungsgatan, hade redan gått hem. De öfrige följdes åt. Anländ till stora Torget, vek hela skaran af åt höger för att slå in på Svartbäcksgatan. I hörnet vid »Åkerstens» stannade Gustaf. Han ville gå hem, sade han. En tjock, rödbrusig herre med dålig andedrägt grep tag i en af knapparne i hans ytterrock och lofvade, snubblande på målet samt balanserande fram och åter för att icke falla omkull, stundom med sitt ansigte alldeles in på Gustafs att »introducera» honom. Men Gustaf ville inte bli introducerad, och efter åtskilligt parlamentärerande såg sig den tjocke nödsakad att utan honom stulta i väg efter »Nick», Lund och de öfrige, som redan begifvit sig af. En enda hade stannat kvar hos Gustaf. Det var Ljungmarker. De gingo ett par ögonblick tysta bredvid hvarandra. Plötsligt utbrast den senare:

— Hvad tycker du om »Nick»?

— Illa.

— Det skall du icke göra. Han är en ädel varmhjertad natur. Om du och han befunne er i ett främmande land, och ni hölle på att svälta ihjäl, skulle han dela sin sista tioöring med dig.

— Men han är oerhördt rå.

— Han är en produkt af celibatets och vagabondlifvets förenade inflytelser. Du tror, att han ringaktar qvinnan? — Långt ifrån. Innerst

i hans själ brinner en helig eld, en outsläcklig trånad efter att få råka henne. Men denna trånad blir aldrig uppfylld. Hon kommer honom icke till mötes annat än som städerska och som — sköka. Hans städerska kan icke begripa honom. Skökan förstör honom. — Den bildade kvinnan, af hvilken han skulle kunna eldas och hänföras, hon är förvarad väl inom de riglade hemmen, dit den fattige »Nick» aldrig får sätta sin fot.

De gingo åter tysta bredvid hvarandra. Ljungmarker återknöt för andra gången samtalet.

— Nå, hur har du känt dig i afton? — frågade han.

— Känt mig? — Gustaf förstod icke, hvart han syftade.

— Jag frågar, ser du, emedan det icke är första gången jag befunnit mig i ett sällskap supbröder, der man — om också icke afsigtligt, dock på det verksammast möjliga sätt — arbetat på att förstöra en närvarande ingenu. Alla de i liderlighetens mysterier invigde bilda likasom en frimurarring och göra sina hemligheter intressanta genom betydelsefulla vinkar och antydningar sins emellan — precis som det nu gick till der borta på »Rullan». När den stackars oskulden, som till följd af sin ungdom befinner sig i ett permanent sträfvande efter att vinna erfarenhet, märker, att alla männen känna till dessa hemligheter, tror han, att ett slikt snuskigt vetande är kriteriet på en man och det första han bör förskaffa sig.



— Någonting ditåt har jag verkligen känt i afton — svarade Gustaf.

— Det var just hvad jag trodde. Hur skulle du kunnat undgå att beröras af den liderlighets-epidemi, som går igenom tiden!

Gustaf kände ett starkt behof att få tala rätt uppriktigt med den egendomlige studenten, som under hela qvällen med skickligheten hos en virtuos förstått att slå an den ena strängen i hans hjerta efter den andra. Han började långsamt och stammande:

— Jag var icke oberörd — af denna epidemi ens innan jag kom hit upp. Om du visste hvad jag — lidit under min ungdom!

— Du var mycket blek — svarade den andre — innan du druckit så mycket punsch. Jag gaf just akt på det.

Gustaf teg, osäker, huruvida han skulle gå längre i sina förtroenden eller ej. Plötsligt stannade Ljungmarker och utbrast:

— Lyd ett råd! Sluta att studera!

— Sluta! Hvarför det?

— Emedan det är det mest våghalsiga du kan ta dig för, ifall du har en stark sinnlighet att kämpa med. Intet arbete gör nerverna så retliga som studier, intet väcker så lätt en farlig trängtan. Det är nittio möjligheter på hundra, att du skall bli förstörd, så framt du icke har alldeles särskilda förmåner, sådana, som endast stå ett försvinnande fåtal af dina kamrater till buds.

— Hvilka menar du?

— Först och främst: är du rik så, att du kan få älska, medan du är ung och knyta en förbindelse som tillfredsställer dina oafvisliga, kroppsliga och andliga behof?

— Nej?

— Men kanske är du icke så helt och hållet som vi andra undandragen inflytelsen af all ädel qvinnlighet?

— Jag förstår icke riktigt, hvad du menar.

— Är du som alla dina kamrater utstött i vagabondlifvet, öfverlemnad åt denna tröstlösa tillvaro i en ensam kammare, detta pluggande från morgon till qväll, detta stillasittande, denna lefverfrätande melankoli, denna vilda trånad, dessa glupande begär?

— Ja.

— Och du kan icke förkorta de långa vinterqvällarne med annat än att gå på schweitzeriet, icke skingra de mörka tankarne, icke dra dig ut ur det spel ditt inres onda andar drifva med dig genom ett besök, en enda blick in i ett lyckligt hem, ett ljust och gladt, der det qvinligas goda féer lagt behagets och trefnadens flor öfver hvarje sak?

— Nej.

— Och du kan icke för ett ögonblick få värma din själ, icke styrka dina föresatser genom umgänge med ädla och *bildade* qvinnor?

— Nej.

— Har du en familj i din hemort, så res tillbaka. Du behöfver all den hjälp af lifvets goda makter, som du kan få, för att gå igenom



detta celibat, som kräfves af dig. I din ensliga munkcell här uppe är det knappast möjligt, att du skall kunna bestå mot alla frestelser. Du behöfde ha nerver som en ox och fantasi och behof derefter för att kunna göra det. Af dem, som ha en riktig Adam med all arfsynd i kroppen på sig går ingen enda igenom denna prøfvotid utan att ha tagit skada.

— Det är sant — utbrast Gustaf — hvardenda ord som du säger! Så ung jag är, har jag redan erfarit nog af celibatet. Jag tror inte, att det fins en enda spänstig fjeder qvar i mig.

— Tänk då, innan du blir så gammal som jag: snart trettio år! — Kan du hitta på någonting, som fortare ger dig bröd än studierna, så bränn upp böckerna!

— Jag tror icke jag duger till något som helst arbete, hvarken studier eller något annat.

— Ja, men detta är det farligaste du kan ta dig för. Jag kan berätta dig en historia . . .

Ljungmarker var upprörd; det var något af undertryckt gråt i stämman.

. . . en historia om en ung man, som älskade vid tjuvu år och blef älskad. Han måste konditionera och han blef sjuk. Det fördröjde examen. Han var stark under alla dessa väntans år, stark och trofast såsom det icke är mångom gifvet. Och då han till sist träffade sina drömmars brud, vet du hvad han såg? — Jo, att de begge två sett sin bästa tid! En sjuttonårig tärna frisk och skön som våren, henne älskade han. Och nu? Bleksiktig, hysterisk! Och han sjelf? — En ut-

magrad plughäst! En veritabel, stupfärdig, skinn-torr åkarkamp. Och tänk hvilken förening det skall bli. De krossade illusionernas i stället för den öfversvallande, jublande ungdomsglädjens förening. Och hvilken afkomma! Lönen för tio års arbete och kamp!

Gustaf var skakad i sitt innersta, Klockan slog ett. De stodo framför ett litet envänings-hus långt utåt Kungsängen. Ljungmarker hade stannat och räckt Gustaf handen, hvilken denne varmt tryckte.

— Jag bor här — sade han. — Du kan ju titta till mig någon gång om du får lust.

— Tack! — Gustaf skulle ha omfamnat honom om han icke tyckt att det sett för blödigt ut. — Tack! — upprepade han än en gång. — Jag skall icke underlåta det.

Så skildes de.

En tid bortåt hade Gustaf ruinerande nätter. Han drömde om sin städerska, om en flicka i en cigarrbutik på Drottninggatan, om en tolfårig skolflicka, som han brukade möta på Trädgårdsgatan, om Frau Teufel, om — ja otaliga andra.

De kommo till honom dessa trolska, hvita qvinnoskepnader likt sagans skogsrå, som under natten med sina lidelsefulla famntag, sina kyssar och smekningar utmattade jägaren och lemnade honom på morgonen en mærg- och blodfattig skugga. Han utsögs af dem lika säkert, lika



oeftergiftigt, som om han varit dömd att hvarje natt mätta en vampyr.

Han klagade sin olycka för Lund.

— Man drömmer inte så om man lefver normalt — svarade denne.

Gustaf erinrade sig, att samma råd gifvits honom af en framstående läkare. »Lefva normalt», det skulle man göra. Men då Gustaf tänkte på Alma, ville han hellre dö.

Nästan alla Ljungmarkers ord hade inristat sig outplånligt i hans minne. Han grubblade öfver dem från morgon till qväll, han hade icke en tanke för annat. Celibatet! Han tänkte med förskräckelse, på hvad detta ord innebar. O, de framför honom liggande outhärliga åren! Hvad skulle det vara kvar af honom, när dessa berg af lidanden rullat fram öfver hans bröst, han, som nästan var tillintetgjord nu? — En epidemi af liderlighet gick igenom tiden! Hvad tjenade det till att kämpa emot? Kunde den enskilde motstå tidsströmmens väldiga vågor? — Ty Ljungmarker hade rätt: det *var* tidsströmmen. Hela den unga generationen var sjuk. Han tänkte på de samtal, som fördes inom kamratkretsen. Det lät ju, som om ingen enda af dessa unge män åtrått mera af Evas kön, än hvad första sköka kunde ge. När man var ute och promenerade t. ex., var det någonsin annorlunda, än som om man varit på språng efter rof? Hvarje ung kvinna, som man mötte, bekikades hon icke, afkläddes hon icke med faunblickar? — Och hvilka anmärkningar som fälles — — — om hon hört dem!

Kunde man någonsin tala om en kvinna utan att förolämpa henne? — Nej, nej! Det fans ingen gräns för denna lystnad, denna glupande vargahunger!

Hur var det med honom själf? — Hans ungdomshistoria var icke uppbygglig, hans närvarande sinnesstämning och belägenhet icke heller. Han hade en tid »älskat», som han benämnt det för sig själf, och tyckte att det legat någonting skönt i det. Men alltsammans var ju blott ett sådant der uppskrufvadt fantastiskt tillstånd, som han alltid råkade i vid åsynen af ett vackert ansigte. Han hade en outsläcklig, trolös, liderlig skönhetsdyrkan i sig, alldeles som en gammal liebhaber. Han ville kyssa hvarje täckt ansigte, ville njuta hvarje smidig och fyllig kvinnokropp. Det var icke värdt att göra sig några illusioner om att kunna komma till något mera i kärleken än det sjelfviska njutningsbegäret. Han var icke mäktig af någon annan känsla.

Det var en kris i hvilken han kommit. Trots sina genomgångna lidanden var Gustaf tills nu icke bruten. Han var ännu rik på hoppets och inbillningens skatter, rik på dessa ungdomens luftslott, som mer än allt annat äro ett bevis på inneboende lifskraft. Men nu hade en kall vind dragit fram öfver den leende vårhimlen och sopat bort de sköna, luftiga tornen och spirorna. Han stirrade rakt ut i ett öde rum. Han hoppades intet mer. Han upphörde att sträfva emot den visshet, som trängde sig på honom, att han var förlorad.



Denna visshet stegrades om nätterna till ångest. Han kallsvettades, när han låg och tänkte på, huruledes det skulle bli nödvändigt att uppge alla dessa drömmar, som han haft, om en öfversvinnelig, idealisk lycka. Han skulle studera, skulle ta examen och under hela denna tid sköta sin helsa — på det anbefalda sättet eller utsugas af sömnens vampyrer. Ja, det var verkligen sant: så skulle den bästa delen af hans lif förflyta! »Nicks» personlighet och uppfattning, af hvad som var lifvets högsta goda, trängde så småningom på honom. Han värjde sig allt lamare: man måste sätta ned sina anspråk på lifvet och ta emot hvad som bjöds. Det skulle bli beqvämt att slippa ifrån denna ständiga kamp — vara angenämt att få sina lidelser tillfredsställda. Dessa sirensånger ljödo dag och natt för hans öron. Under tiden gick Lund och var frisk och glad som ett vinterny och hade, då Gustaf någon gång lät undslippa sig ett ord om sina lidanden, alltid till hands sitt gamla svar: »du skulle bara lefva normalt».

Lund hade fått »rek». Naturligtvis måste han ut och dricka en halfva punsch på qvällen. Gustaf hade icke varit på schweitzeriet på fjorton dagar. Nu höll han icke ut längre. De suto ett par timmar på »Rullan» och hörde en kafésångerska i lätt drägt föredraga stygga visor.

— Skola vi gå till »Sextifemman»? — frågade Lund, när de gingo hem.

— Kör! sade Gustaf — det yore roligt att en gång studera lifvet på ett dyligt locus.

Klockan tolf på natten finna vi de båda vännerna på gården utanför ett mindre tvåvåningshus långt bort på Dragarbrunnsgatan. De inträda i förstugan och trefva sig med något fumliga steg uppför en mörk och brant trappa, vid hvars slut Lund knackar på en dörr. En skarp qvinnoröst inifrån:

— Hven ä' de'?

— »Nick» — svarar Lund, viss på, att han nämner ett namn, som har kredit på platsen.

Dörren öppnas af en flicka med burrig lugg nedhängande öfver ett par lifliga, glänsande ögon. Hon har ett ljus i ena handen och bibehåller med den andra ett fast tag i låsvredet.

— Hur många ä' herrarne? — frågar hon i det hon öfver Lunds axel fäster en granskande blick på den i trappan stående Gustaf.

— Bara två, se så upp med dörren!

Flickan stiger tillbaka och lemnar inträdet fritt:

— Se, ä' de' ni — säger hon till Lund — hvarför sa' ni, att det var herr »Nick»?

— Derför att jag ännu inte har något namn, som öppnar dörrarne för mig här på stället. Hädanefter kallar jag mig »Dick», kommer ni ihog det?

— Ja då.

— Så, Gustaf! — det är Lund som talar —



stå nu inte der, som om du skulle vänta på presentation! Det brukas inte.

— Tjo hej! — Gustaf försöker sätta sig in i situationen och blir djerf af fruktan för att synas blyg. Han tar flickan om lifvet. Hon gör sig lös:

— Se så, försök att vara folk i början åtminstone!

Rummet är snyggt möbleradt. På ena långväggen finnes en soffa, framför hvilken står ett bord med röd duk. Den andra upptages af en säng med hvita gardiner samt dörren till ett inre rum. I ett hörn står byrån, på denna en spegel med hvitt draperi jemte några toiletsaker och cigarrkoppar. Allt ser snyggt och ordentligt ut. Framför fönstret midt emellan sängen och byrån ett blomsterbord med flere blommande och väl ansade växter. Det är efter de vilda orgierna den enda vederqvickelsen för Josephine, som rummets innehafvarinna benämnes, att gå och pyssla om dessa oskuldsfulla blomsterlif, som knoppas, slå ut och dö så mycket skönare och bättre än hennes eget. Kanske är det den sista resten af hennes hjertas ädlare behof, som tagit sig uttryck i kärleken till blommorna? — Ja kanske, men Josephine har eljes icke mycket af sentimentalitet.

Gustaf är antingen dödfull eller låtsar han så för att dölja sin förlägenhet. Man är litet osäker gent emot allt ting här i verlden, som man är med på för första gången. Han vacklar, då han häftigt rycker af sig ytterrocken, raglar

fram i rummet, kastar den i ett soffhörn och sig sjelf ofvanpå. Derpå sträcker han ben och armar ifrån sig och låter hufvudet slappt sjunka baklänges mot ryggstödet.

— Fram med porter! — ropar Lund, i det han bakifrån fattar hetären om lifvet och klämmer henne öfver bröstet. Hon skriker:

— Oj, oj!

Lund lyfter henne från golfvet, svänger ett hvarf rundt och ställer ned henne framför hörn-skåpet. Hon gräfver i sin klädningsficka efter nyckeln och Lund biträder henne — mycket energiskt. Snart ligger hon på golfvet, skrattande af full hals, låtsande sig kittlad till vanmägt.

Gustaf åser uppträdet från sitt soffhörn. Hans kinder glöda, ögonen ha en fuktig glans. De följa hvarje rörelse af denna yppiga, kända qvinnokropp på golfvet.

— Nej, släpp mig nu, så att jag får ta fram portern! — Hetären har rest sig och står på knä. Med en afsigtligt framhållen, likasom sjelfironisk blygsamhet och en skämtsam blick på Gustaf kastar hon tillbaks kjolen öfver ena vaden, som blottats under kampen. Lund har ändtligen funnit skåpnyckeln och lemnar henne den.

— Skynda er då?

Han kastar sig på en stol. Flickan sätter en bricka på bordet och uppradar på den några halfbuteljer porter jemte glas.

— På hvilket jungfruhus har ni bott nu under en hel vecka som jag inte sett till er? — säger hon till Lund.



— Jag har varit på landet för att ta ut ett arf, som jag ämnar svina opp i sällskap med er, vackra Josephine.

Josephine drar korken ur en butelj och håller i glasen.

— Men hvar har ni gjort af Elvira? — frågar Lund.

— Elvira! — ropar Josephine. Hennes röst har, i synnerhet då hon höjer den en obehaglig skärpa. Dörren till det inre rummet öppnas. En flicka med blek hy och svart, slätkammadt hår träder ut. Hon ser icke ut som en glädjeflicka. Ett rent, hvitt förkläde betäcker med sina öfre snibbar barmen. I hela hennes uppträdande ligger vid första anblicken någonting skärt och jungfruligt, som man knappt skulle väntat få se på ett ställe som detta. Bland den stora skaran af sina tillbedjare går Elvira under namnet »Nummer 1», som är betecknande för det anseende hon vetat förskaffa sig. Hon har trots sitt yrke den lilla svagheten att tycka, det skämt kan gå för långt och att icke gerna tåla någon allt för närgången kurtis — annat än i enrum. Och så koketterar hon med sina vackra, sorgsna ögon och söker inbilla folk, att hon är djupt olycklig. Visserligen är det många, som betrakta dessa manér som löjliga af en flicka i hennes ställning och behandla dem derefter; men för sådana är vägen till hennes gunst oåterkalleligt stängd. Och Elvira är ännu ung och en god lockfogel, så att »Lundbergskan» öfverser med hennes nycker. Hvem vet? — Kanske härleda

de sig icke *blott* ur förslagenheten, som vill göra sig rar? Kanske äro de en qvinnas sista försök att i den allra yttersta förnedring bibehålla en skymt af sitt värde? Hur som helst, är det säkert att en gång — vid det första »fallet» — har hon *känt* de känslor, som hon nu låtsar.

— God dag, Elvira! — ropar Lund emot henne.

Hon böjer kyligt på hufvudet och mönstrar den i soffan halfliggande Gustaf. Förmodligen söker hon med den icke obetydliga mennisko-kännedom hon förvärfvat under sin tvååriga — praktik! bedöma den nye kundens karakter och framför allt förmögenhetsvilkor. Derpå går hon fram, sätter sig bredvid honom och lägger en armbågen öfver hans axel, så att hennes barm nästan hvilat mot hans. Så ser hon på honom och suckar med ett uttryck af skämtsam be-  
dröfvelse:

— Åhå, kommer en så ung och vacker gosse hit?

— Skål, herr svenneman — ropar Josephine. Hon har lika skarp blick för vissa karaktersdrag som Elvira. Hela sällskapet skålar. Lund drar Josephine ned på sitt knä. Gustaf sjunker tillbaka i soffan.

— Har Ni en cigarr? — säger Elvira till honom.

Han lemnar henne sitt cigarrfodral, som sedan går laget rundt.

Lund och Josephine täfla i att säga tvetydigheter. Elvira likasom läppjar på cigarren. Det



skall ta sig bra ut. Hon flyttar sig närmare Gustaf. Hon har fått hans arm öfver sin nacke, trycker sig hårdare intill honom, fattar hans hand, nyper honom, skrattar — det är intet slut på hennes fukter.

Cigarrerna blossa. Röken uppfyller snart rummet och insveper de fyra personerna vid bordet i ett tjockt moln. De båda stearinljusen brinna matt. Gustafs ansigte synes högrödt i soffhörnet. Hans hand hänger ned öfver Elviras axel. Josephine i upprifven toalett är i färd med att dra korkar ur porterhalfvor eller skydda sina bröst för Lunds ostyriga singlar.

Det är långt lidet på natten. Josephine har två gånger gjort en tur bort till hörnskapet. Brickan är nedsölad, belamrad med korkar och full af tömda porterhalfvor. Hälften af cigarraskan har fallit på duken rundtomkring de framställda cigarrkopparne.

Äfven inne i Elviras rum är ljus tändt. På sidan om den halföppna dörren syns en kommod med uppslaget lock öfver hvilket hänger en ren handduk. Golvvet är mattbelagdt. Ena ändan af sängen synlig genom dörren. Tyst och inbjudande hvilat kudden på den höga hufvudgärden i skuggan af de oundvikliga hvita gardinerna, som utgöra tempeltaket öfver den Fala Venus' altare.

Det lider långt på natten. Lund blir allt mindre qvick, allt mera plump. Josephines skratt-salfvor allt råare. Hjernorna kännas tyngre, ögonlocken längta att få sluta sig.

-- Skola vi gå in till mig? säger Elvira lågt till Gustaf. Han reser sig genast upp och följer henne.

\* \* \*

Gärdet var upprifvet. Hos Gustaf fans ingen måtta. Hans lif var nu endast en räcka af utsväfningar.

Att vid nitton år veta, det man slösar med de sista resterna af sitt lifskapital. Att hvarje dag genom ökad svaghet få bekräftelse på den annalkande fullkomliga ruinen — och ändå icke kunna hålla upp! Och så understundom detta minne af den sköna flickan, som omärkligt lösgjorde en förgätmigej ur sin bukett och lät den falla ned på perrongen. Än mera detta äckel, denna vedervilja för sig sjelf, denna förnimmelse af att aldrig kunna tvätta sig ren!

Gustafs värdinna hade en dotter, en täck sextonårs flicka. Han mötte henne ofta i trappan, då han fram på förmiddagarne kom hem från sina nattliga orgier. Vid sådana tillfällen drog han sig ibland så långt åt sidan som möjligt. Han tyckte hon måste märka, hur det stank af honom. Han såg ned då han helsade, han hade varit färdig att krypa som en hund för hennes fötter. Hon måste genomskåda honom, det var han säker på, hon måste instinktligt känna hvarifrån han kom. Hennes ögon måste stå riktade på honom med ett outsägligt, förintande förakt. Och han var förintad.



Men stundom var det en annan ande öfver honom. Han helsade nonchalant, kavaljersmes-sigt. Hade nästan känt sig frestad att stanna och skämta en stund med den lilla oskulden. Skulle också ha gjort det, om han inte varit så tung i hufvudet. Visserligen var hon inte riktigt färdig än, men i alla fall hade det varit rätt nöjsamt att ta henne om lifvet och känna efter, om hon hade några bröst. Tjo hej!

Det var ett förfärligt lif. Hvarje stund af eftersinnande föreföll honom som en dårskap; här återstod ingenting annat än elda på, så länge kolen räckte. Hvarje stund af slapphet, af oför-måga till njutning var den högsta olycka. Der-för måste nerverna immerfort retas, deras kraft och uthållighet stegras till det yttersta. De mest raffinerade medel måste anlitas för att få deras slappa strängar att vibrera.

Ingenting var förfärligare än tomheten efter ruset, den stund, då besinningen infann sig med sina qual. Gustaf vågade icke möta dessa qual. Bort därför, bort att ånyo tömma den skum-mande glädjebägarn! Töm den i botten, töm den fort så att du icke märker, hur äckligt den smakar!

Det var ibland två till tre dygn å rad, un-der hvilka han icke satte foten inom dörren i sitt rum. Detta hade blifvit honom en verklig pinoort. Här var det, som alla minnena spökade, alla föresatser att arbeta, hoppet om ett hem, drömmarne om lycka — här spökade Alma.

Gustaf började snart öfvergå sjelfve »Nick»

i cynism. Det var någonting så hånande och kallfräckt i hans sätt, att kamraterna drogo sig ifrån honom. Och ju mer han märkte deras ogillande, dess värre blef han.

Det var i tre veckor Gustaf fortsatte detta lif. Då han någon gång var hemma, låg han vanligen utsträckt på sin chäslong, rökande den ena cigarren efter den andra. Lund var förargad på honom och lät honom helt och hållet vara i fred. Gustaf var förbittrad på sig sjelf och på hela världen. Han molteg och spottade golfvet fullt; tyckte det var otrefligt och gjorde det just därför. Hvad man *kan* känna sig harmonisk ibland!

Han tänkte ofta på »Nick» och undrade om icke i denna stund han sjelf bure i sig fröet till samma sjukdom som denne. Det var omöjligt att afgöra nu. Om någon barmhertig människa ville spärra in honom under tre veckor eller en månad, så skulle han sedan med temlig visshet kunna antaga, att lyckan varit honom blid alla de gånger han frestat henne. Eller om han reste ut på landet och stannade der under lika lång tid. — Det kunde verkligen vara roligt att försöka, men — hvad gjorde det för öfrigt? Nu, när måttet ändå var fullt! Skall *det* komma, så kommer det nog i sinom tid, utan att man behöfver särskildt ställa sig och speja efter det.



En morgon i början af december kom Gustaf hem efter ett par dygn af de vildaste orgier. Han hade till det yttersta anlitat sina kropps- och själskrafter för att kunna njuta. När nöjet blef till leda för honom, till och med då hade han envisats — envisats att mätta öfvermåttningen, att känna åtrå, der afskyn trängde sig på honom. Han hade retat, kittlat, tvungit sina domnande nerver till en sista ruinerande ansträngning. Njutningsfebern, som beherskade honom, bröts i sjelfva verket för en tid genom denna ursinniga paroxysm.

Och nu kom han hem, uttömd, likblek, med de slappa, slöa ögonen sjunkande igen af sig sjelfva. Han kastade sig klädd, som han var på den orörda sängen och sof inom ett par minuter.

Det var öfver middag då han vaknade. Han var ensam. Lund hade ännu icke hemkommit från »mathålet». Gustaf låg länge stilla och stirrade framför sig med en fullkomligt uttryckslös blick. Det var en så tung, tung likgiltighet öfver honom. Han visste intet, tänkte, kände intet; det var ett tillstånd, som liknade döden.

En halfgrå dager. Det skymde mer och mer. Tapeternas figurer blefvo allt mörkare, men det gjorde intet intryck på de vidöppna ögon, som stirrade på dem. Pigan hade varit inne och gjort upp eld, medan han sof. Kolen glödde ännu i kakelugnen, och falaskan lade sig långsamt, ljudlöst öfver de glimmande fläckarne. Från öfre våningen hördes då och då en fotskrapning, i rummet, som låg vägg om vägg med Gustafs, slogs en skåpdörr upp, och man

skramlade med porslin. Men dessa ljud från den omgifvande, verksamma världen kunde icke sätta lif i detta lidelsernas offer, denne tynande yngling, som hvilade här på sin säng, ensam — lika ensam och förskjuten, som om han varit begrafven.

Plötsligt spratt han till. Det var ljudet af snabba och lätta steg på andra sidan den tunna väggen, som väckt honom. Han hörde en stol flyttas, derpå några anslag på ett piano och så en sprittande, yster vals. Han visste hvem den spelande var: värdinnans dotter, det vackra sextonåriga barnet, i hvars närhet han brukade få en så mycket lifligare känsla af sin uselhet än eljes. Hon brukade äfven sjunga, och Gustaf hade många gånger, försmält i vemod, lyssnat till den friska, ungdomliga rösten. Denna röst hade för den unge rouén i slapphetens och öfvermättnadens stunder klingat som hulda fjerran toner ur ett oskuldens paradiset. Den hade verkat som en fläkt af skönhet och lif och vår på den i förtid vissnade.

Gustaf hade satt sig upp i sängen och lyssnade andlös. Han väntade, att få höra henne sjunga, och icke en ton fick då gå förlorad. Just nu tyckte han, att ljudet af hennes röst med all dess innebörd af ung kvinnlighet — precis den makt han trånat efter, så långt han mindes, och hvars saknad gjort honom så eländig — just nu skulle det verka riktigt välgörande. Hans hjerta var så fullt. Han var så mjuk, så vek, han hade kunnat dö vid hennes sång. Tyst, hör!



»Ensam i skogen sjöng  
Den vackra Rose Marie»

Gustaf tyckte att hon icke kunnat välja en sång, mer egnad att fylla honom med längtan — att slita hjertat ur bröstet på honom.

»Derför att Rose Marie

Bär sjutton vårars drag» —

Hon spelade flere melodier, än lätta och glada, än vemodiga. Gustaf kände endast få af dem. Han var föga musikalisk, men nu skulle han kunnat ligga en hel dag och höra henne. Sist sjöng hon:

»Jag sjunger som en sparf i linden»

Gustaf höll händerna för ansigtet. En varm våg steg och svälde inom honom. Den brände under ögonlocken, silade sig fram mellan ögonhåren. Han var färdig att snyfta.

Sångerskan hade slutat, men Gustaf satt kvar i samma ställning. Han hörde henne falla igen pianolocket. Strax derpå frågade hon: skall jag tända lampan? — En rullgardin faldes ner. Det var så tyst rundt omkring, att hans öra utan svårighet kunde följa alla hennes små husliga bestyr, höra henne gå öfver golvet, kängernas gnirkning, ljudet af hennes kläder vid de mjuka, elastiska rörelserna. Ack, i allt detta talade det kvinnliga till honom, det enda i lifvet, som han satte värde på, och som han aldrig skulle ega! Han blickade ut i sitt tomma rum, der ingen vänlig fé var beställsam.

Ack, I kvinnor!

Han skulle ha gifvit sitt lif för tio minuter

tillbragta på andra sidan väggen. Blef icke lampskenet mildare derinne, blef icke skuggan i yrårna varmare, mjukare, djupare, blott därför att den sextonåriga fans der, gick fram och åter, spridde sitt lif, sin värme, sin skönhet öfver hvarje föremål? — *Han* kunde gerna tända lampan och falla ner rullgardinerna. Här skulle skenet bli kallt och ödsligt. Här skulle det lysa på idel tomhet, på ett armod, i hvars midt en fläckad, pestsmittad usling vred sig af smärta.

En usling, som sökt sin tillfredsställelse i sällskap med qvinnor, hvilka uppgifvit ända till den sista resten af sin qvinnlighet. Hvilken ersättning för de verkliga qvinnorna! Hvilken ersättning! — Allt det behof af ömhet, af smek, som tillhör det innersta i vår natur, kom upp i honom. Det steg och arbetade, det blef honom öfvermäktigt. Han var åter färdig att gråta — —

Han tänkte på Alma. Hur skulle det vara, om hon nu vore hos honom? — Och han finge hviska med munnen tätt intill hennes öra — nej icke denna orena mun — men ändå! Om han finge hviska: lägg din hand på mina sår, bota mig — läk mig! —

Han kastade hufvudgården på golfvet och lade sig ner med hufvudet lägre än den öfriga kroppen. Det var honom ett behof att få spänna ut bröstet. Så låg han der och tänkte:

— Om mitt bröst vore jordens bröst, och himlen skänkte mig ett ymnigt fallande vårregn, öppnade sitt solöga och skänkte mig värme, låte milliarder friska skott spira upp ur mig! — Det



verket kunde kärleken åstadkomma, men dess sol skall aldrig lysa på mig — aldrig! —

Det knackade på dörren till det yttre rummet, som var Lunds. »Stig in», ropade Gustaf. Strax derpå stod Ljungmarker framför honom. Gustaf reste sig litet och räckte vännen handen. — Hur står det till med dig? — frågade den senare.

— Tack, bra! Jag ligger och öfvar mig i att gråta. Att kunna göra det riktigt naturligt, det vore en konst, du.

— Jag träffade nyss Lund — sade Ljungmarker, i det han slog sig ned i länstolen vid bordet. — Han berättade mig, att det skulle stå illa till med dig.

Gustaf kände med ens bitterheten vakna upp inom sig.

— En snäll karl, den Lund — svarade han hänfullt. — Sade han inte något mer?

— Hvad menar du?

— Du kan gerna tala om det för mig. Det fins ingenting, som tar på mig numer. Jag har bitit hufvudet af skammen. Seså, erkänn nu! Han sade, att kamraterna voro öfversiggifna för mig, att jag var en skamfläck för dem.

— Till en del har du rätt. Han sade, att de icke visste, hvad de skulle ta sig till med dig, att du höll på att komplett förstöra dig.

— Precis som om det vore någon förtjenst att inte förstöra sig men ändå lefva som — med ett ord lefva normalt, du förstår.

— Nej.

— Att svina precis så mycket som är helso-  
samt — alldeles efter almanacka. Man prickar  
ut nätterna med röda streck.

— Du har blifvit betydligt förändrad, sen  
vi råkades sist.

— Jag har praktiserat »Nicks» teorier. Du  
kan icke tro hvilken enorm inflytelse det kan  
ha på karakteren och hela menniskan.

— Det tror jag nog. — Jag kom egentligen  
för att ta afsked af dig, emedan jag skall resa  
i morgon.

— Resa! Hvad är det för dato och må-  
nad?

— Den fjerde december.

— För fan, jag har haft så brådtom, att  
jag alldeles glömt bort att ha reda på tiden.  
Således snart jul igen!

— Ja.

— Du är lycklig du, som får resa. Upp-  
riktigt sagdt, jag tror jag stannar der jag är.

— Har du inte fått nog af den här staden.

— Jo öfvernog har jag fått, men hvart  
tusan skall jag bege mig? — Jag *kan* inte resa  
hem.

— Och det är likväl hvad du *bör* göra.

Han dröjde en stund.

— Vet du, hvad *jag* ämnar ta mig för under  
ferierna?

— Nej.

— Jag skall icke göra ett grand annat än gå  
på skidor. Jag ämnar bada mig riktigt sund i  
min hembygds vinter.



- Hvar är det du bor?  
 — Långt uppe i finnskogarne.  
 — Hu, jag får frossbrytningar vid blotta ordet.  
 — Skidlöpning under snöhöljda granar, har du erfarit, hvad det vill säga?  
 — Aldrig.  
 — I en skarp kyla, på glittrande skare?  
 — Tig! — utbrast Gustaf — nämn inte sådana härligheter här i eländet!  
 — Hvarför inte? Du behöfver *väl* höra talas om allt, som är friskt.  
 — Nej, det pinar mig blott till ingen nytta.  
 — Jag känner till det der egensinnet, som icke *vill* förbättring, och som behandlar all välmening och alla råd såsom fullkomligt gagnlösa eller rent af fåniga.  
 — Ja-a — han drog på ordet.  
 — Hvad säger du?  
 — Det är ingenting att göra vid. Jag vet sjelf bäst, hur jag har det.  
 — Det fins de, som varit mer försvagade i sexuelt hänseende än du, hvilka botat sig genom mycken kroppsrörelse och ett fast beslut att förvisa alla liderliga tankar.  
 — Och tror du jag någonsin fattat ett fast beslut?  
 — Det vet jag inte, men du kan åtminstone göra ett försök.  
 — Åh nej. Jag vet nog, hur det aflöper.  
 — Det skall bli dig lättare, ifall du kommer

hem och får vara tillsammans med den der flickan du talte om — Alma tror jag hon hette?

— Ja.

— Jag fick den uppfattningen, att det var en helt svärmisk kärlek du hyste för henne med ganska ringa anstrykning af sinnlighet. Det kan bli nyttigt för en så passionerad natur som du. Hon — —

— Vill du göra mig en tjenst, så tala inte om henne! Jag är olycklig nog ändå.

— Det verkar på dig som skidlöpning och vinter och allt annat som är sundt?

— Ja.

Inser du då inte, hvad det betyder. Hennes närhet är helsan för dig. Det är den, som skall ge dig de nödvändiga eggelserna för att kunna öfvervinna dina lidelser.

— Prat!

— Sådana der drömmar och kärleksstämningar, som man har i ungdomen ega en märkvärdig förmåga att lufta rent uti en förpestad fantasi.

— Efter allt, som varit, inser du väl, att jag icke kan *vilja* återse henne.

— Sanna förhållandet är nog, att du både vill och inte vill.

— Och om det skulle vara riktigt?

— Då bör du välja ettdera. Och du vet, att, om du stannar qvar här, kommer du att fortfara med samma lefnadssätt som hittills.

— Det är troligt.



— Då tycker jag du icke kan välja annat än att resa hem.

— För att fortsätta samma lefnadssätt der eller tyna bort genom mägfrätande drömmar?

— De skola bli färre, ju mer du kommer ifrån ditt nuvarande öfverretningstillstånd.

— Jag är alltid i ett öfverretningstillstånd. Du känner icke min ungdomshistoria.

— Det är den vanliga bleksotshistorien. Har du inte hört, hvilka kurer läkarne förorda mot svaghet, förorsakad af ungdomssynder?

— Jo, jag har användt dem nu en tid.

— Bara en har du användt. Det fins också andra, bland hvilka en är diametralt motsatt denna. Och den har också vetenskaplig auktoritet för sig.

— Och det skulle vara?

— Den jag sagt: absolut återhållsamhet och förvisandet af alla liderliga fantasier. Den grundar sig på den enkla sanningen, att öfverretade nerver behöfva hvila.

Ljungmarker hade stigit upp och räckt Gustaf handen.

— Skall du redan gå? frågade den senare.

— Ja, jag måste hem och packa. Farväl med dig!

Gustaf kvarhöll hans hand:

— Du har gjort mig mycket godt under vår korta bekantskap — sade han.

— Om mitt skeppsbrott — svarade den andre dystert, i det han tryckte ned mössan i pannan — kunde åstadkomma, att en annan kantrad

lefnadsjulle komme på rätt köl igen, det vore ändå något.

Så skakade de hand och skildes.

Det var med en känsla af oändligt, lugnt välbehag, som Gustaf åter befann sig i hemmet. Tant Marias vänliga omsorger, hennes oro öfver att han var så blek, hennes dagliga frågor, om han icke mätte väl, allt tog han emot med självisheten hos den förlorade sonen, hvilken endast längtar efter ro och är glad öfver att få mottaga allt utan att kunna ge något i veder-gällning.

Han satt oftare än förr nere hos tant Maria. Att säga det han talte med henne vore orätt. Han *lät henne* tala med sig. Han fann sig så väl vid att sitta tillbakalutad i soffan och svara ett enstaka ja och nej på hennes frågor, höra henne berätta om ett och annat, som händt under hans frånvaro, om den eller den personen, som han kände o. s. v. En mängd saker, hvilka han förut icke skänkt en tanke, väckte nu ett visst låmt intresse hos honom.

Han var trött och orkade icke med att känna sig olycklig, kunde icke ens tänka på sin sjukdom. Han hade ingen strid med sina lidelser och hade flere ostörda nätter å rad.

Han läste romaner men utan passion, läste tidningar, helst långa, torra referat öfver stadsfullmäktigmöten, små fromlande julberättelser,



notiser om kyrkostämmor, jernvägsbyggnader, hushållningssällskap — precis sådant som han förut brukat hoppa öfver.

Ur detta behagliga lugn blef han uppskakad vid sitt första möte med Alma. Det var en svår stund, när han såg henne öppna dörren och stiga in i salen. Han stod som tillintetgjord och trodde sig drömma, när hon kom emot honom så glad och leende samt räckte fram sin hand och bad honom vara välkommen hem.

Han kunde knapt fatta, hur det var möjligt. Det var ju som om ingenting hänt! Visste hon då rakt ingenting, anade hon icke alls, hur han lefvat?

Han var frestad att dra tillbaka sin orena hand. Han stod så skuldbelastad inför denna fullkomliga ovetenhet, denna öppna, förtroende- fulla blick. Hon fick icke se på honom så, hellre ville han säga henne allt. Om tant Maria icke varit inne, skulle han gjort det.

Hon kom igen flere gånger, och Gustaf vande sig småningom vid att se henne. Ju flere dagar som gingo, dess mer bleknade hägkomsternas vidriga tafkor för honom. Han tänkte icke mer på dem, han slapp dessa påminnelser; om Alma sett mig i det ögonblicket! Eller i det! — Det föreföll honom snart, som om de två sista månaderna varit en dröm, ur hvilken han vaknat, men som han ännu var för trött att kunna reflektera öfver. Och han ville det icke heller, ville uppskjuta det och ha ro — nu under julen.

Golfvet i hans rum var nyskuradt och hvitt. Tant Maria hade satt upp nyrena gardiner, lagt en hvit servet på byrån, satt klipta, yfviga papperskragar på stearinljusen, som stodo der så jungfruliga i sina glänsande stakar och med hvita, ännu ej tända veckar.

Gustaf sträckte sig halfva dagen på soffan med en tidning i handen. Det var en mild julstämning öfver honom. Han tänkte på barnligheter, som fröjdat honom förr: på julklappar, ottesång, den upplysta kyrkan, till och med på lutfisken och gröten. Och så de många bjudningarne, som kommo, när helgen var öfver. Han skulle icke försumma en enda af dem. Han skulle träffa Alma och dansa med henne. Det skulle vara som om ingenting händt.

Det var på tredjedagens morgon. Julhelgens frid vek långsamt bort från staden. Man såg redan några stånd uppslagna på torget, der handeln hade begynt. Men i butikerna var det ännu ingen rörelse. Deras ytterdörrar voro visserligen öppnade, men de inre fingo nästan hela morgonen stå stängda med sina isiga, ogenomskinliga rutor.

Det var en kall dag. Man skulle ha friskt blod och mod för att härda ut i fria luften, och det hade ungdomen, som var ute för att pröfva de nya julklappsskridskorna.



Det var barvinter. Som en bred väg af is sträckte sig elfven förbi lastageplatsen och stads-trädgården en half fjerdingväg rakt emot norr till det ställe, der den stora »Biskopsholmen» låg och stängde utsigten. Isen var glatt och hård med ljusare och mörkare fläckar. Man kunde se fotsdjupt ned i dess genomskinliga, glaslika massa, med de tusentals prickarne, som liknade de förstorade bubblorna i kolsyradt vatten, och de jämna, lodräta väggarne, hvilka uppkommit, der tvenne isblock frusit ihop.

Här ute var det ännu friskare än inne på gatorna. Nordanvinden hade fritt spelrum och for omkring och nöp i kinderna, så att det sved, samt trillade framför sig på isen runda, frusna snökorn af ett knappnålshufvuds storlek.

Strax nedanför kajen var det lifligast. Gossar och flickor af alla åldrar rusade om hvarandra och lekte »ta fatt.» De skickligare ritade figurer eller stodo och vinglade omkring långa sträcker på ett ben. Skridskostråken i isen bildade en jämn, ihållande musik.

Ett stycke nedanför kajen, der elfven gick igenom den fattigare stadsdelen, syntes en annan hop. Här förekommo inga pelsmössor, inga ludtiga öfverrockar, amerikanska skridskor eller vackra gula remmar, på hvilka man kunde se, att de nyss kommit från sadelmakaren. Gestalterna voro tunnare, torftigare, kinderna icke så fylliga och röda; men lika roligt tycktes man ha för det och gjorde inga sämre ytterskär bakåt.

De olika stadsdelarne hade skickat ut hvar

sin svärm. Det var, som när det är svart af bin utanför tvenne bikupor. Hvar och en enskild visste, hvart han hörde, och gaf sig icke in bland de andra.

Ett och annat par hade skilt sig från de båda hufvudhoparne och gett sig ut på långturer. Tre à fyra af underklassbarnen syntes i rad sträcka i väg nedåt elfven, under det ett par gossar ur elementarskolan ritade sina cirklar i lå af videbuskarne, som utgjorde stadsträdgårdens fortsättning upp efter elfstranden. Alra längst upp vid ändan af pålarmen, som var uppförd till skydd för lastprämarne mot de vidsträckta, uppslammade sandgrunden, syntes ett ensamt par.

Det var Alma och Gustaf. Den senare hade qvällen förut varit på annandagskalas hos Almas föräldrar, och det var härunder, som skridskoturen blifvit beramad. Nu hade han varit och hemtat henne på morgonen. Nere vid kajen hade han spämt på henne skridskorna, och sen hade de följts åt ända hit. De ämnade göra en tur omkring »Biskopsholmen».

Till en början samtalade de föga. Gustaf frös och gnuggade sig om kinder och öron. Denna vinter var icke för hans blodfattiga och förvekligade konstitution med dess af stillasittande tröga omlopp i ådrorna. Men Alma besvärade den föga. På hennes kinder blomstrade rosorna, hela hennes gestalt spratt af lif och munterhet. Gustaf var illa till mods, när han såg, hur mycket hon hade framför honom



i ungdom och sundhet. Nu kände han, att de voro skilda — skilda genom ett oöfverstigligt svalg. Hon kunde le, öppna munnen, visa hela den hvita tandraden, medan hans läppar voro sammandragna af köld, och en plågsam känsla af täthet i näsan gjorde det nästan omöjligt för honom att andas.

Emellertid gjorde han sitt bästa för att öfvervinna sin kuslighet, och efter en stund började verkligen hans bemödanden krönas af framgång.

Alma gick mycket bättre än han. Hon låg väl ut och fulländade stråken ända till slut, samt böjde behagfullt och spänstigt på kroppen vid hvarje ny ansats.

De hade kommit in i en bugt, som bildades af Biskopsholmen, och voro fullkomligt skylda för de öfrige skridskogångarne. Hittills hade de åkt rakt fram, men här började Gustaf, som nu mer var uppmjukad i lederna, fara fram och åter samt göra skridskokonster. Alma följde honom. Efter en stund satt hennes ena skridsko löst. Då fick hon sätta sig ned på en stock, som låg tätt intill stranden med sin ena ända nere i isen. Gustaf låg på knä framför henne och grep med ena handen ett fast tag öfver vristen för att kunna dra åt tåremmen.

Han förvånade sig öfver, att han i detta ögonblick icke kände till något af denna ursinniga åtrå, som eljes brukat väckas hos honom vid den minsta anledning. Egde kölden verkligen en sådan underbar, helbregdagörande förmåga? — Vällustkänslan, detta speciella intresse, som förut

slukat alla de öfriga hos honom, var reducerad till en bråkdel af sin forna betydhet. Han erfor i stället ett visst varmt välbehag, en förnimelse af styrka och mandom, som var utomordentligt uppmuntrande. Blodet strömmade raskt i honom. Han njöt af att känna, hur det brände i kinderna ytterst i huden, njöt af tanken, att han icke längre var slaf af en enda sorts nervretning. Hans klemmar förekommo honom så smidiga och starka. Det var, som om han dragit med yngre armar, och som om det icke kostat honom den minsta möda att få in järntorren i det rätta hålet. Han såg upp på Alma med en fri och glad blick:

— Gör det ondt? — frågade han. — Du har så tunna kängor.

— Nej. Tack! — Hon satt qvar och nöp sig i örsnibben. — Det hjälper inte alls, när man har handskarne på — sade hon och ville dra dem af sig.

— Vänta! — Han gned hennes örsnibb.

— Är den röd nu? — frågade hon.

— Ja. —

— Tack! —

»Skulle det vara möjligt», undrade Gustaf för sig själf, »verkligen möjligt, att jag någonsin kunde bli värdig att tala till Alma om kärlek? — Kanske hade Ljungmarker rätt? — Och dessa läppar skulle ha förlåtelsens balsam för en uppriktig bekännelse? — Och allt ännu kunna bli väl?»

I samma stund hade han en exalterad visshet om det.



De hade börjat gå igen. Hon ropade till honom:

— Se här, Gustaf, kan du göra en så liten åtta?

— Alma!

Tonen i hans röst var så förändrad, att hon stannade och såg förvånad på honom. Gustaf hade blifvit så allvarsam!

— Säg mig en sak! — Han hade svårt att få fram orden och halkade på skridskorna.

— Låt oss sätta oss igen! — bad han.

Hon dröjde.

— Gör det, Alma! — Der, ett stycke ifrån mig.

Hon satte sig tvekande. Han började flere gånger men kunde icke fullborda meningen. Alma satt tyst och såg envist ned på isen med ett uttryck i ansigtet, som om hon önskat sig tusen mil derifrån.

Det var en pinsam paus. Han grubblade förgäfvos, på hur han skulle kunna framställa detta. Ändtligen började han:

— Om du finge höra om mig någonting — någonting stygt — saker som du icke haft en aning om, skulle du aldrig i lifvet kunna förlåta mig?

En brännande rodnad hade öfvergjutit Almas ansigte. Hon satt tyst.

— Aldrig?? — hviskade han.

Hon vände ännu sidan af sitt ansigte till honom. En lång minut förgick.

Han sprang upp. Äfven Alma reste sig likasom befriad från en börda.

— Tänk på hvad jag sagt! — bad han —  
och gif mig ett svar! — Om du kunde ana, hur  
olycklig jag är!

Hemvägen tillryggalades under tystnad.  
Gustaf vågade icke säga ett ord mer till henne.  
Han var viss på, att hon föraktade honom.  
Han nästan väntade, att hon skulle stanna och  
be att få gå ensam, samt förundrade sig, öfver  
att det icke skedde. Då de kommo till kajen,  
vågade han icke erbjuda sin hjälp med skrid-  
skorna. Han följde henne till porten fortfarande  
under tystnad. Der räckte hon honom sin hand  
med nedslagna ögon. Han höll qvar den och  
hviskade:

— Se på mig!  
Hon gjorde det, en enda skygg blick. Sen  
vände hon sig om och skyndade in.

Och ställa upp som ett oförfärligt vilkor  
att det här bärman och hennes föraktade invigdes  
i hemlighet. Han blef förkräckt vid denna  
Han var hela dagen i en häftig spänning  
och ovisshet. Hvad tänkte hon? — Hade hon  
en aning, om hvad han menat? — Fans det icke  
en gnista medlidande, icke ett uns vänlighet i  
allt det myckna, myckna förakt hon måste slunga  
öfver honom? — Icke i en vrå af hennes hjerta  
en rörelse af ömhet för honom?

När skulle han få veta det? — Till Tretton-  
dagsqvällen skulle han råka henne på en bjud-  
ning, men då skulle han icke kunna nalkas, så  
framt hon icke förut gifvit honom en vink af  
tröst.



— Och när skulle hon göra det? — När skulle de träffas? —

Men det var ju vansinnigt, att han gick och hoppades. Nu hade hon ju icke hört allt och ändå upptagit det så? Hvad var det hon hade hört? — Ingenting. Kanske anade hon? Så mycket som hon kunde ana af *slikt*. Och hade redan upptagit det så!

Skulle han skriva till henne? — Det gick inte an. Alma skulle bli tillfrågad, hvarifrån brevet var.

Skulle han tala uppriktigt med tant Maria och be henne laga så, att deingo råkas? — Äfven denna plan förkastade han. Tant Maria var ett barn. Hon skulle icke begripa mer, än att det var fråga om en hemlig förlofning, och så skulle hon komma och omfamna och kyssa dem. Och ställa upp som ett oeftergiftigt vilkor, att herr Bährman och Almas föräldrar invigdes i hemligheten. Han blef förskräckt vid denna tanke. En förlofning? Han skulle gå ut och in i det Dalska huset i egenskap af tillämnad svärson. Och den nyktra borgerlighetens alla fordringar, fordringarne på ett solidt väsen, framtidsutsigter etc. skulle med ens läggas på honom! På *honom!*

Men det var ju icke ett framtidshopp han ville grunda genom ett samtal med Alma. Hopp? Det hade han kunnat ha i det der ögonblicket af hänförelse ute på isen — icke nu. Han ville blott höra en dom öfver sig uttalad af hennes läppar, ville sitta på en pall med hufvudet i hennes knä och höra henne tala mildt och vänligt,

medan hon strök hans hår ur pannan, det var allt. Och det skulle tant Maria aldrig kunna begripa.

Då tant Maria kom upp med middagen, såg hon ett glas portvin stående på brickan. De smärtade honom alla dessa ständigt förnyade bevis på hennes omtanke och kärlek. Han hade velat se henne läsa honom vers, läsa som om

Han fick åter en af dessa mattande nätter, som gäfvö honom utseendet af ett lik för nästa dag. Numer behöfde han icke drömma för att bli utsatt för dessa sömnens äfventyr. De träffade honom ändå. De väckte honom ur den lugnaste slummer utan bildernas retelse.

På morgonen begrep Gustaf, att han var förlorad. Ljungmarker hade med sina ord väckt ett fåfångt hopp hos honom, och på detta hopp hade han omedvetet lejt under hela julen. Nu var det honom omöjligt att längre öfverlemna sig åt sjelfbedrägeriet. Han kunde icke mer vara blind för de påtagliga bevis han erhöll, att hans kropp verkligen var ruinerad.

Han hade icke nog energi att stiga upp utan låg till långt öfver middagen, ett rof för en dåsig, blytung förtvifan. Han hade sin cigarrlåda stående på nattduksbordet och berusade sig med den ena cigarren efter den andra. Det var precis som i Upsala. Han funderade på att söka upp Lund till qvällen och få honom med sig ut på rummel.

Tant Maria var uppe flere gånger under dagen. Gustaf lönade endast med vresighet hennes oro och omsorger. Han var bara trött, sade



han, och ville ha ro samt blef nästan häftig då hon ville skicka efter läkare.

Då tant Maria kom upp med middagen, hade hon ett glas portvin stående på brickan. De smärtade honom alla dessa ständigt förnyade bevis på hennes omtanke och kärlek. Han hade velat be henne låta honom vara, låtsa som om han icke funnits till.

Tant Maria berättade, att hon mött Alma ute och talt om, att Gustaf var sjuk, samt att Alma frågat så mycket om honom. Och Gustaf låg och tänkte för sig sjelf, att nu hjälpte det icke, om aldrig så mycken varmhjertad qvinlighet sträckte sig älskande efter honom. Han skulle likväl gå bort, bort i liderlighetens armar, ty han var en förlorad varelse. Han var säker på, att finge han blott en enda lugn och stärkande natt, så skulle han åter vara färdig att gå ut på dessa jagter i skumrasket. Han ville icke kämpa mer och orkade icke vilja det. Och äfven om han egt de bästa föresatser i verlden, egt den starkaste vilja, det hade likväl icke hjälpt. De fysiska faktorerna göra också sitt till i afseende på en människas upprättelseförsök. Naturen återställer icke, helar icke, när rubbningen i dess fina, invecklade maskineri öfverskridit en viss gräns.

Om det behöfts någon bekräftelse på, att han var förlorad, så fick han det nästa natt — och nästa — och nästa. Det var alltid så när det börjat. O att han aldrig skulle slippa ifrån dessa lömske förfoljare! Att öfverlemna sig åt

sömnen var detsamma som att öfverlemna sig åt dem. Han kände att det var början till slutet. De rör och gånger, genom hvilka lifvets saft gick ifrån honom, voro fruktansvärdt försvagade. Förr hade den brusat fram som en ungdomlig galopperande fåle ännu i besittning af den kraft, som innebär förmågan att skapa ett nytt lif. Dörrarne till dess förvaringsrum hade gått upp som när man trycker på stålfjedrar. Och nu! — Långsamt, säfligt som när ett genomvått gråpapper släpper i sär.

Det var en af de första dagarne på nyåret. Hos Bährmans hade man nyss druckit kaffe efter middagen. Herr Bährman hade genast som vanligt gått in till sig. Tant Maria hade en stund i skymningen suttit i förmaket hos Gustaf och pratat. Sen hade hon tagit på sig och gått ut för att verkställa några uppköp. Gustaf satt ensam kvar.

Det var nästan mörkt i rummet men ljusnade, då månen steg upp öfver hustaken på andra sidan gatan. En bild af fönstret med de tunna, genomskinliga gardinerna som halfskuggor aftecknade sig på förmaksmattan, hvars stora, mörka figurer bugtade sig fantastiskt i den matta dagern. Månskenet lekte på divansbordet öfver ett album med silverspänne och »Romerska Dagar» i praktband. Äfven foten af den stora lampan var belyst, medan den mattslipade kupan



ännu som en dunkel, grå ballong tycktes sväfva långt bort i mörkret. Det enda som störde tystnaden var salsklockans enformiga knäppande.

Gustaf satt i en af de mjuka emmorna vid divansbordet. Han lutade hufvudet i handen och tänkte på Alma, på att han aldrig skulle sitta en afton som nu med denna älskade varelse i sitt knä, hennes armar kring sin hals; aldrig höra hennes röst hviska kärlekens tjusande språk i sitt öra.

— O så ohjelpigt förkastad!

Tick tack — vidtog salsklockan genast efter den plötsliga suckan som ett ögonblick fyllt rummet. Gustaf hade ånyo sjunkit i hop i stolen.

Plötsligt hörde han någon ta i nyckeln till salsdörren. Han gick ut, såg en mörk gestalt nederst i salen och hörde en osäker stämma:

— Är inte tant hemma?

— Alma! — Han skyndade fram, men hon drog sig skyggt tillbaka mot dörren.

— Hon kommer genast hem. Sitt och vänta en stund! — bad han.

— Nej, jag skulle genast gå. Det var blott ett litet ärende, men det kan vara till i morgon.

Hon ville dra sin hand tillbaka, men Gustaf höll den kvar.

— Du gör ett barmhertighetsverk, sade han — om du sitter och pratar en stund med mig.

Hon tvekade ännu och han fortfor:

— Du tror väl, att jag skall börja tala till dig på samma sätt som sist? — Var lugn!

Jag vet nu, att det ingenting tjänar till. Icke ett ord om det der skall du få höra.

— Jag kan sitta en stund i kappan — sade hon en smula lättad.

— Nej, lät mig hjälpa dig! — Och han började knäppa upp knapparne vid halsen. Hon lät det ske, som han ville. Och der stod han bakom henne och såg i månskenet med bedårade blickar, hur hennes armar och skuldror i det tunna klädningstyget blottades ur kappans tjockare omhölje. Han ledde henne vid handen in i förmaket och drog undan en af emmorna, så att hon fick slå sig ned i soffan. Sjelf satte han sig bredvid. — Hvad skola vi tala om? — frågade han om en stund.

— Berätta någonting roligt från Upsala!

— Almal! Han sträfvade förgäfves att urskilja hennes ansigte. Hänade hon honom? — Han behöfde en god minut för att samla sig och inse, huruledes det var det naturligaste i världen, att hon skulle fråga honom om Upsala.

Det var en märkbar förändring i rösten, då han åter talade:

— Fråga mig aldrig, hör du det, *aldrig* om något, som står i samband med den sista terminen!

— Hvarför skall du tala så der, Gustaf? Denna ton af smärtsam förebråelse ökade hans förtviflan. Nu visste han det: ack, han var älskad af denna flicka! Och här satt han henne



så nära, så nära och var dock skild från henne för alltid!

— Jag kan icke säga dig hvarför. Jag lofvade dig, när du kom, att inte tala om min uselhet.

— Jag tror dig inte — utbrast hon häftigt.

— Det är inte som du säger!

— Du tror på mig? — frågade han i dof smärta.

— Ja.

Han rätade ut sig beslutsamt:

— Nu, Alma, skall du veta, hvem det är du tror på.

— Nej, nej, jag vill ingenting höra. — Hon höll på att resa sig.

— Ja gå, Alma, det är inte för dina öron, jag har ju sagt det. — Han kom närmare och grep lidelsefullt hennes hand:

— Om du går ifrån mig nu — — Hon satt stilla.

— Tänk dig ett djur i människogestalt — —

*Det sitter bredvid dig.* — Han sprang upp och gick öfver golfvet. Han kom tillbaka. — Ja,

drag dig undan! Jag skulle kunna måla taforna drastiskt för dig — —

— När jag kom dit upp, Alma — hans röst

blef så vek — var jag redan en mogen frukt,

maskäten inifrån kärnan och ut. Min ungdoms-

historia eller min barndoms, den var det, som

gjorde allt. Den undergräfsde min kraft från

början — *vet du genom hvilken synd?* hviskade han.

Det var tyst, minut efter minut. Hennes andetag blefvo allt hastigare. Han kunde höra tygets rörelse, eftersom barmen häfdes — upp och ned. Han tog hennes motvilliga hand och tryckte den hårdare och hårdare ett ögonblick beherskad, magnetiserad af dess mjukhet och värme.

Tick, tack; tick, tack — ljudet från salsklockan.

Han tryckte en snyftande intill sig. Han glömde allt för denna häftigt arbetande kvinnobyst, som hvilade emot honom, hela denna bäfvande, jungfruliga kropp — —

Hon fick gråta ut — —  
Gustaf hemtade sig. Hans qual gjorde honom våltalig:

— Det var den första kyssten, Alma, och den sista. Du kan betrakta den, som gifven åt en död. Jag är en, som uppgifvit hoppet, och det är att vara död — —

— Säg mig! Om jag verkligen läge på min dödsbädd och hade bigtat för dig detsamma som nu, skulle du då kunna förlåta mig?  
— Svvara mig! — hviskade han.

— Vet du inte, att alla dessa synder ha en enda stor och helig orsak? — Åtrån efter kvinnan — den ädla kvinnan. Det var ur åtrån efter henne, Alma, som alla mina synder uppsprungo.  
— Den som ingen sådan åtrå har, han faller inte.

— Om jag icke haft denna eld, hade jag nu stått som den hvita dygden framför dig. Men



då hade du icke varit hälften för mig af det du nu är.

— Skulle du icke säga ett förlåtelsens ord, om jag låge på min dödsbädd?

— Svara mig!

— Jo.

Det kom så tyst, att han förnam henne mera med aningen än örat.

— Men icke förr?

— Jo.

Huru snart? — Huru lång botgörartid?

— Nungenast?

Hennes arm hvilade ännu kvar på hans skuldra. Hon såg upp och försökte, fast det var mörkt, möta hans blickar.

— Hvarför talar du om förlåta?

— Jag behöfde det. — Alma, kunde blott din förlåtelse utplåna allt!

— Du tror kanske att den kan det? — Då har jag ingenting sagt dig ännu. Och jag sade dig dock, att detta är första gången vi sitta så här och den sista.

Åter hviskade han. Det gick som en ödslig susning genom rummet.

— Jag är ingen riktig man, Alma. Jag duger icke att älska.

I denna kvinnans hängifvenhet, som icke vet af några gränser, smög hon sig ännu närmare intill honom.

— Stackars Alma, hur kunde du komma att hålla af mig?

— Det är likväl sant, jag duger icke —  
 — Ja, linda dina armar om mig, vattna mig med dina tårar, jag är dock ett förgiftadt träd och förblir det. Ett rågstånd med brand i axet.

— Har du läst i sagorna om den unge jägarn, som fick se skogsfrun och från det ögonblicket mistade förmågan att lefva och tynade dag för dag?

— Jag har sett henne. I mina synder såg jag henne. Vet du hvad skogsfrun är?

— Den orena fantasiens låga är hon, den elden som icke släckes förrän hon förtärt rubb och stubb af menniskan — —

— Hon förföljer mig i mägfrätande drömmar — —

Alma hängde om hans hals, hon kysste honom.

— Jag talar i gåtor för dig eller hur? — De betyda, att du måste söka dig ett annat föremål för din kärlek.

— Nej — hviskade hon.

Det var åter tyst. Tick, tack; tick tack, det var allt, som utfylde pausen.

— I morgon reser jag — började han åter. — Sedan detta är sagdt, gör jag ingenting mer här. — —

— Hör aldrig efter, hur det går med mig, Alma! — — —

Hon låg öfver soffkarmen och snyftade.

— Alma! — — —

— Du *vill* resa — säde hon — res!

— Ingen frost emellan oss, Alma. Det är icke med fröjd jag sitter här och talar om för dig



detta. Föreställ dig, att du vore moder, att dina bröst sinade, och att du måste se på, hur ditt lilla barn doge af svält, därför att du icke dugde — föreställ dig den känslan! Jag *har* en liknande.

— Det skall nog bli bra, Gustaf — hviskade hon.

— Så bra som om dina bröst gäfvde vatten i stället för mjölk — — —  
Allt snedare föll bilden af fönstret öfver golfvet, allt mörkare blef det i soffhörnet der de suto. Han hängde om hennes hals, han kysste det fina hullet innanför kråset, grät tyget vått på hennes skuldra. Och hörde och kände, hur barmen häfdes och sänktes —

Tick, tack; tick, tack. — Sekund efter sekund rann bort i grät och suckar.

Arme Gustaf, fatta återigen den lilla mjuka, varma handen, den eftergifvande, mjuka handen, hvars tryckning tyckes säga, att den skänker dig ett hjerta!

Se så, det är rätt! Lägg den på din panna och hviska: bota mig, läk mig!

Du mins, att du ville säga *det* till Alma, säga det knappast hörbart med munnen tätt in till hennes öra; nu kan du få din önskan fylld — *nu!* — — Men det hjälper icke! — — —

Ty på samma gång hviskar demonen, som herskat öfver hela din ungdom — triumferande hviskar han innerst i dig: —

— För sent! För sent!

Och du fylles af en jämmer så gränslös som din historia är pinsam att se tillbaka på.

— För sent! För sent!

Och du känner som om de finaste, sköraste strängarne i din själ sprunge sönder med en enda ljudande klang, och alla dina ädlaste delar vid bristningen droges i hop i tusen rynkor, svidande och skälfvande och sprittande af smärta.

— För sent! För sent!

Det måste ha ett slut. Han reste sig, kysste henne ännu en gång och rusade ut. Hon steg upp som för att skynda efter honom men stannade, då hon hörde ytterdörren slås igen. Några hastiga steg utanför fönstret, och så blef det tyst.

Så var han borta, den olycklige ynglingen, som hon älskat i så många år — för barndomsminnenas skull, för hans tärda, svärmodiga utseende, för hans blyghet, för allt som gjort honom olik andra. Nu begrep hon, hvad det tärda utseendet betydde och ändå — ändå! — Nu visste hon, att han var förtärd, och ändå älskade hon honom, älskade honom lika innerligt som hon kände sig rörd till medömkan öfver hans öde.

Följande rader, som hon sett någonstades hos en ung skald, runno henne i minnet, och hon läste upp dem tyst för sig sjelf:

En stängel vissnade i tidig vår,

han tvinat bort af unga hjertats sår — —

Den heta åtrån efter livvets fröjder  
steg den från sina öppna, ljusa höjder

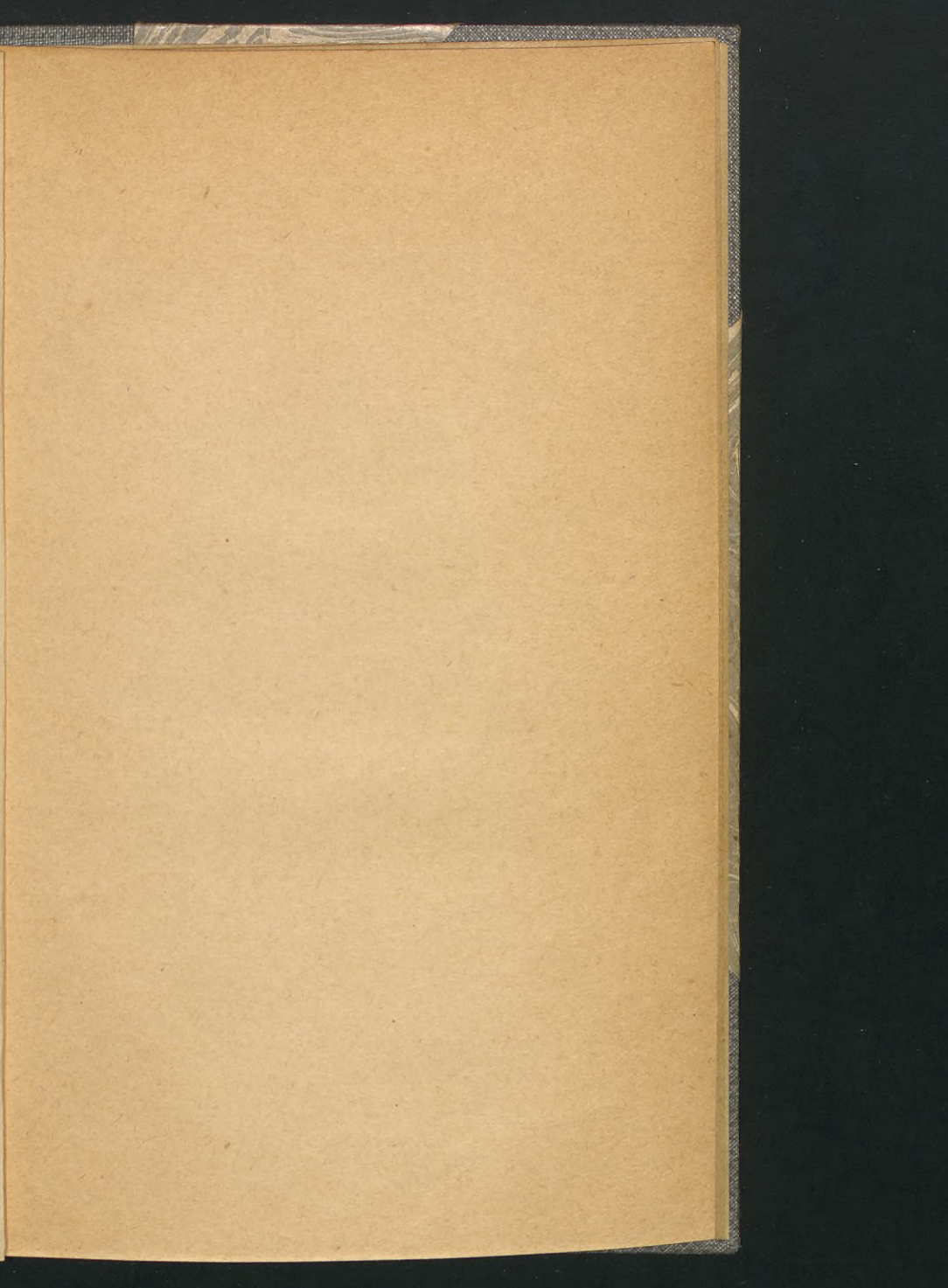


och bolade i lastens unkna vrår. —  
 O ve de krafter, hvilka så förspillas!  
 Det är naturens lag, som grundfast står,  
 att ungdomssorg, som icke stillas får,  
 och till hvars möte intet hjerta slår,  
 förutan hjälp på lustans väg förvillas. —

Alma hade sjunkit ned på en stol vid fönstret, bredvid hvilket stod ett bord med hvit marmor-skifva. En hög Nerium, rotad i en blomkryka på golfvet reste sig öfver henne, med sina långa bladrika grenar försvinnande uppe i mörkret i gardinernas draperi.

Och månen lyste länge på ett par fina skuldror, ett par på bordet korslagda armar och ett svart-hårigt flickhufvud, som borrhade sitt ansigte djupt ned i dem. Kärleken sörjde öfver

Ungdomssynd.





Af serien "Realistiska Berättelser af yngre svenska författare" innehåller N:o 1:

## STACKARS VANADIS!

Verklighetstaflor ur de prostituerades lif,  
tecknade af Th. Th. Pris 1 krona.

Författaren söker här under novellettens form gifva en gripande skildring af prostitutionen, detta elände, som icke blott tolereras utan till och med *omhållas*.

Önskligt vore att "*Stackars Vanadis*" vunne en väl förtjent spridning, såsom egnadt att uträtta mera för det ondas afhjelpande, än hvad from-  
leriet och federationen i förening någonsin förmå.

Af Frankrikes mest framstående realistiske författare  
ha nyligen utkommit:

## VÅRBRODD.

(GERMINAL.)

Roman i tvenne band af Emile Zola.

Pris för hvarje band 2,25.

"—— ett verk af mycket hög rang, öfverträffande det mesta af hvad  
samtida författare åstadkommit i samma genre ——" (Ostgöten.)

"Skånska Aftonbladet" yttrar i en mästerlig recension af  
"Vårbrodd" bland annat:

"Lyckligtvis förklingar allt mer, utan att någon lyssnar dertill, det  
forna estetiska fältropet, att skönliteratur är konstverk som böra und-  
vika alla praktiska tendenser. Det går en väckelse genom världen. En  
och hvar framstående skriftställare med hjertat på rätta stället börjar  
inse att han icke får försjunka i de goda middagarnes, de fina vinernas,  
de flygtiga kärleksrusens, de blott och bart estetiska pratens och njut-  
ningarnas lättvindiga optimism ——"

## THERESE.

Roman af Emile Zola. Pris 2 kronor.

Nya Dagligt Allehanda säger om originalet: "*Utmärkt i all  
sin ohugglighet*".

## ELISA,

EN GLÄDJEFICKAS HISTORIA.

Af Edmond de Goncourt. Pris 2 kronor.

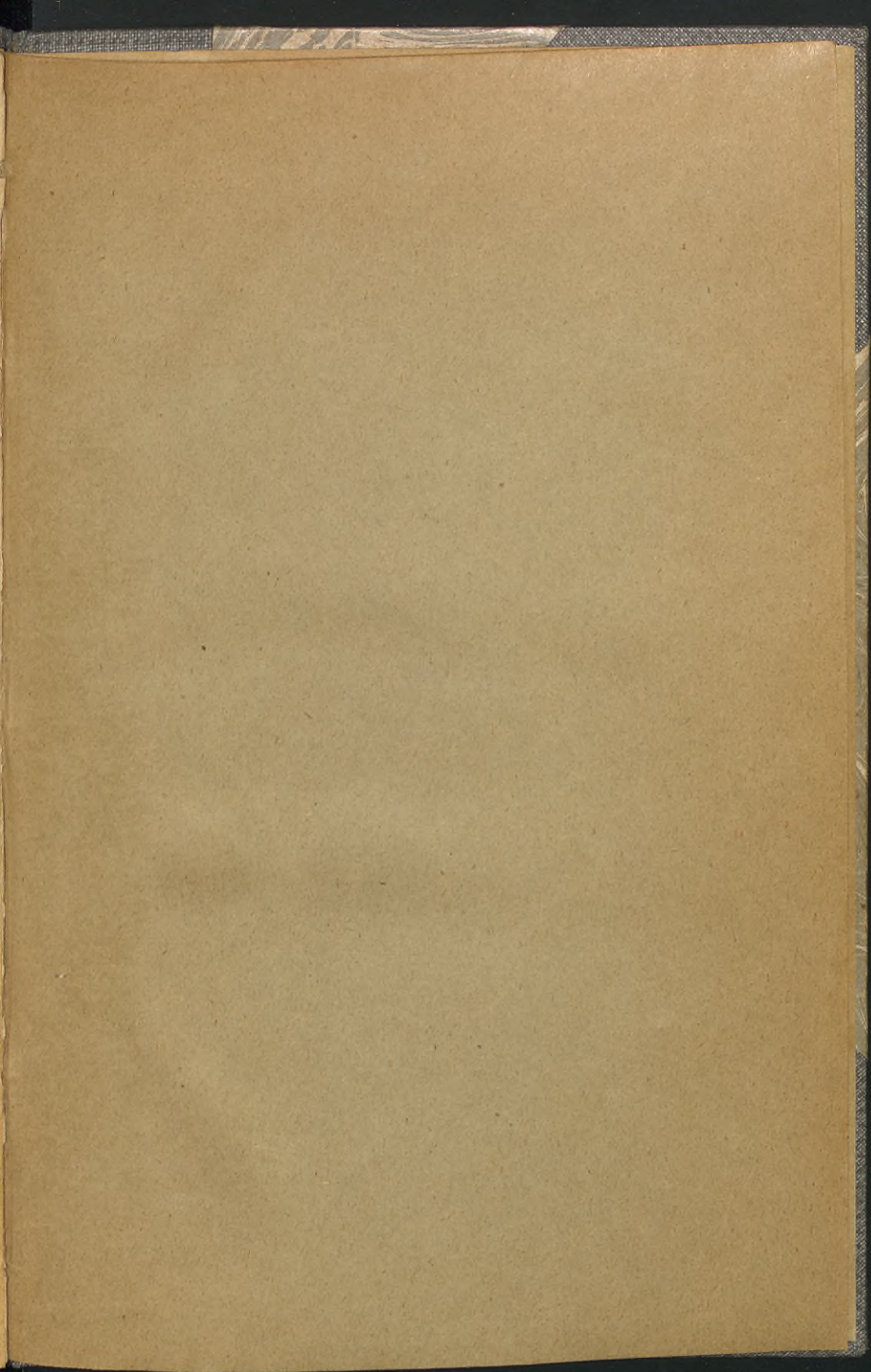
Författaren till "*Elisa*" intager onekligen främsta rummet  
bland Frankrikes nu lefvande store författare.

Förestående trenne arbeten äro öfversatta af Tom  
Wilson, som af kritiken fått vitsordet att "med en fin  
uppfattning, så vidt möjligt är troget återgifva det egen-  
domliga i de franska naturalisternas stil".

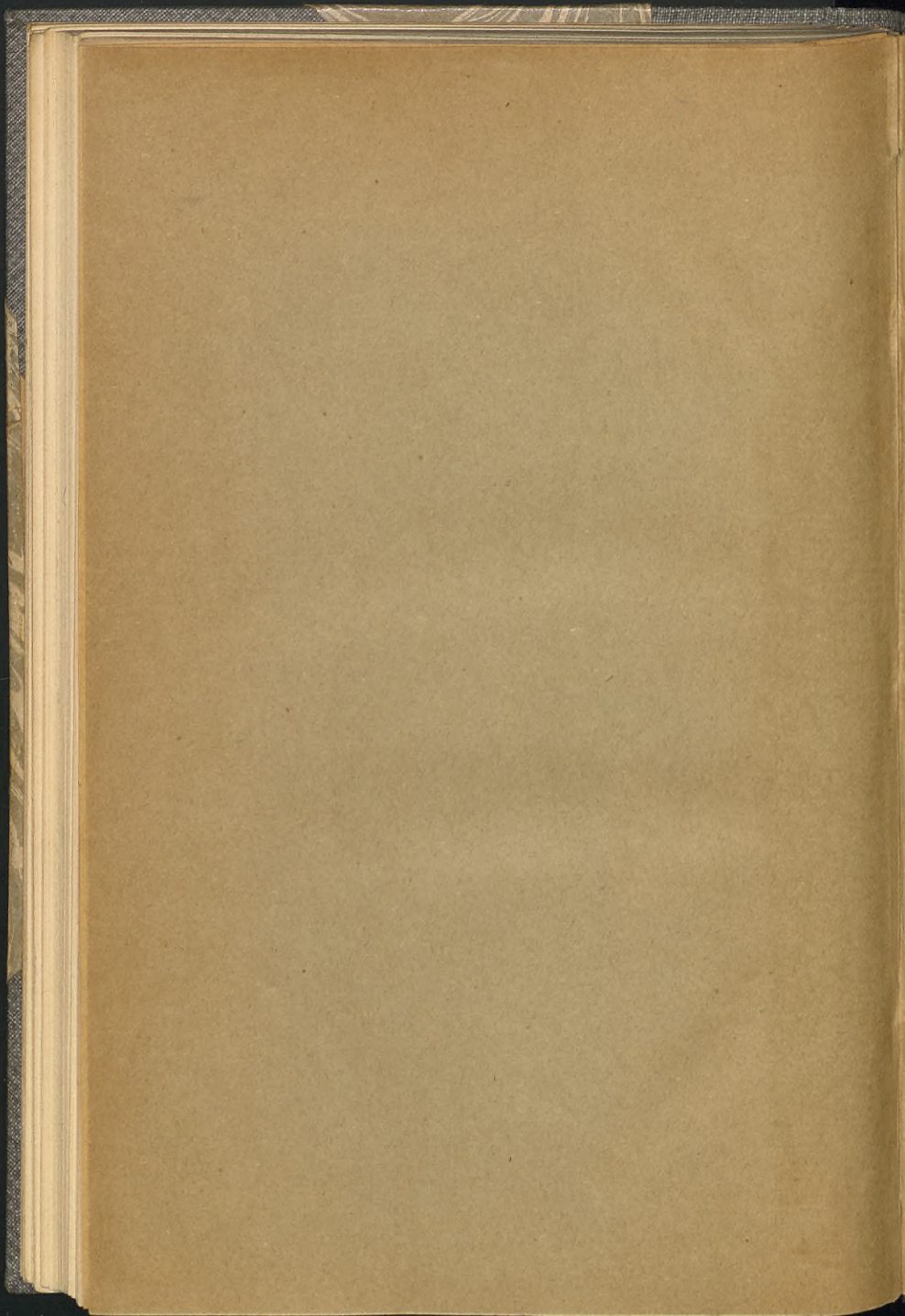
## PIKANTA KÄRLEKSNOVELLER.

Af Charles Aubert.

Första samlingen 2 kronor. Andra samlingen 2,50.







6000195628



Göteborgs universitetsbibliotek



